

جزئیات کنگره بزرگداشت مولانا

۲

دکتر پرویز، رئیس نمایشگاه بیست و یکم

با حکم وزیر ارشاد، دکتر محسن پرویز به عنوان رئیس دوره آتی نمایشگاه بین المللی کتاب تهران انتخاب شد.

دکتر محسن پرویز نماینده هیئت مدیره و رئیس هیئت مدیره نمایشگاه کتاب تهران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۷ و ضرورت اعمال دقیق سیاست های شورای سیاستگذاری نمایشگاه و با توجه به شایستگی ها و قابلیت های جناب عالی در امور فرهنگی، شما را به عنوان رئیس بیست و یکمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران منصوب می کنم.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در این حکم اظهار امیدواری کرد با نظارت دقیق بر واحدهای تابعه معاونت فرهنگی و جلب همکاری سایر سازمان ها و ادارات ذی ربط، این رویداد فرهنگی به بهترین وجه ممکن برگزار شود.

انتصاب رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

همچنین طی حکمی از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مهدی مصطفوی به عنوان رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی منصوب شد.

دکتر محسن پرویز وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خطاب به مصطفوی آمده است: «به استناد ماده ۱۴ اساسنامه سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رأی اکثریت قاطع شورای عالی سازمان و تأیید رهبر معظم انقلاب مدظله العالی، جنابعالی به مدت سه سال به سمت ریاست سازمان منصوب می شوید».

دکتر محسن پرویز وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خطاب به مصطفوی آمده است: «به استناد ماده ۱۴ اساسنامه سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رأی اکثریت قاطع شورای عالی سازمان و تأیید رهبر معظم انقلاب مدظله العالی، جنابعالی به مدت سه سال به سمت ریاست سازمان منصوب می شوید».

وزیر ارشاد و رئیس شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی همچنین تلاش های حجت الاسلام والمسلمین محمدی عراقی طی سال های گذشته و در جایگاه ریاست سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تقدیر و سپاسگزاری کرد.

دکتر محسن پرویز وزیر امور خارجه بوده است با حفظ سمت ریاست سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، به عنوان مشاور رئیس جمهور هم منصوب شد.

معارفه سرپرست جدید خانه کتاب

عصر روز چهارشنبه دوم آبان ماه سرای اهل قلم میزبان معارفه علی شجاعی صائین در مقام مدیرعامل جدید خانه کتاب و تودیع سید مهدی جهرمی مدیرعامل پیشین با حضور معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از مسئولان فرهنگی بود. در این نشست، دکتر محسن پرویز با یادآوری رویکرد خود در آغاز مسئولیت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأکید کرد که در طی این دوره تمام اهتمام خود را ضمن ارزیابی فضای فرهنگی، مصروف بهره گیری از توانایی های مدیران فرهنگی کرده است و از این حیث در دوره اخیر کمترین تغییرات ممکن در لایه های مدیریتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفته است.

او در ادامه ضمن تأکید بر جایگاه خانه کتاب و موسسه نمایشگاه های فرهنگی به عنوان دو مجموعه فعال، به بحث شئون اجرایی در موسسات زیر مجموعه معاونت فرهنگی پرداخت و گفت: یکی از رویکردهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی واگذاری برخی از برنامه های تصویب شده از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی نظیر جوایز ادبی پروین اعتصامی و جلال آل احمد به همراه تولید بن الکترونیکی کتاب و اقداماتی از این دست به خانه کتاب بود که با افزایش چهار برابری بودجه امسال خانه کتاب همراه شد. معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر استمرار خدمات فرهنگی خانه کتاب افزود: در چارچوب ضوابط تعیین شده باید اقدامات تأثیرگذار انجام شود و تغییر و تحولات نباید در روند کار خانه کتاب تأثیر بگذارد.

ادامه در صفحه ۳

مهدی غبرایی از ترجمه های موازی آثار داستانی انتقاد کرد

باور کنید، روی لبه تیغ راه می رویم

نوعی اظهار نظر در این باره است. من هیچ اعتراضی به هیچ فرد مشخصی ندارم که چرا فلان اثر را ترجمه می کند، نه تنها من، بلکه هیچ کس نمی تواند معترض هیچ کسی بشود، حتی اگر یک رمان را ده نفر ترجمه کنند همان گونه که کتاب «پیامبر» جبران خلیل جبران بیش از بیست ترجمه دارد. به هر حال باید چاره ای اندیشید تا از ترجمه های مکرر یک اثر با کیفیت های نازل در امان باشیم. وقت انرژی مترجمان به هدر می رود. سرمایه های ملی مثل کاغذ و فیلم و زینک و دیگر

مهدی غبرایی رمان برجسته ویرجینیا وولف با عنوان «موج ها» را به فارسی برگردانده است که ماه گذشته از سوی نشر افق عرضه شد. او همچنین رمان «ساعت ها» از همین نویسنده را نیز سال گذشته ترجمه و منتشر کرد. «دل سگ» از بولگاکوف، «راهنما» از نارایان «لیدی ال» و «پرند خازار» از کالین مکالو و «کور» از ساراماگو عناوین برخی از ترجمه های او را تشکیل می دهند.

مهدی غبرایی در حال حاضر رمان «کافکا در کرانه» اثر موراکامی را در دست ترجمه دارد که این روزها دو ترجمه از آن از سوی مترجم های دیگر با عنوان «کافکا در ساحل» به بازار آمده است.

غبرایی درباره ترجمه های موازی آثار داستانی به کتاب هفته می گوید: من در آغاز یکی از کتاب های مقدمه ای نوشته ام که

ملزومات چاپ ضایع می شود.... باید نشست و با مشورت و ارائه پیشنهادهای مختلف این مشکل را چاره کرد. البته این مباحث در محافل گوناگون مطرح می شود و مورد نقد و نظر قرار می گیرد.

۱۰

شنبه ۵ آبان ۱۳۸۶
شماره ۱۰۴، پیاپی ۷۵۵
شماره ۱۰۴، پیاپی ۷۵۵
صفحه ۱۰۰، تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب

سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۰۵-۶۶۹۶۶۱۰۵
سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

تأسیس بنیاد شمس تبریزی

برنامه های کنگره بزرگداشت مولانا و شمس تبریزی در تبریز و خوی تشریح شدند. معاون اجتماعی و شوراهای وزارت کشور برنامه های این جشنواره و کنگره را تشریح کرد و گفت: «سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به همراه فرهنگستان هنر، طرح هایی را در نظر دارند تا همزمان با جشنواره شمس تبریزی که روز شنبه هفته آینده (۱۲ آبان) در شهرستان خوی برگزار می شود، ساخت بارگاه شمس تبریزی را آغاز کنند».

ع

WWW.KETABEHAFTEH.IR
Tel: 6419 [100 Lines] SMS: 1000 6419

انگلیسی (۱)، انگلیسی (۲)، انگلیسی (۳)
انگلیسی پیش دانشگاهی

کتاب های کار

کاج

ناشر کتاب های آموزشی با تمرکز بر تفاوت

الان در تهران موسسه نشری وجود دارد که یک شعبه اش در تهران است، یک شعبه اش هم در پاریس است. این معنایش آن است که کتاب های تازه ای که در آنجا چاپ می شود بلافاصله با اولین وسیله به اینجا فرستاده می شود و اینها در جریان قرار می گیرند. در حال عادی، مثلا ممکن است یک سال بعد ما از آن کتاب با خبر شویم که چنین کتابی نوشته شده است؛ در حالی که آن موسسه آن کتاب را پیدای کند و بلافاصله به اینجا منتقل می نماید؛ مترجمانی هم حاضر و آماده نشسته اند و مشغول ترجمه می شوند و ... ترجمه کتاب بعد از نشر اصل کتاب به فاصله دو ماه، سه ماه در می آید!

آن تقیداتی را که هم شما برای صحت و اتقان چاپ دارید، آنها ندارند؛ بازاری چاپ می کنند. نتیجه چه می شود؟ نتیجه این می شود که در زمینه های فرهنگ و معارفی که باب جوان هاست، ما کلاهما پس معرکه است.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری (۱۳۷۰/۴/۲۵)

انتشار سومین «گزارش جمهور»

سومین شماره از ضمیمه فصلنامه تخصصی «نامه جمهور» با عنوان گزارش جمهور منتشر شد.

در این شماره از گزارش جمهور که زیر نظر شورای سیاست گذاری مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری اسلامی ایران منتشر شده است، گزارشی مبسوط با عنوان «بازاندیشی نظام مدیریت و برنامه ریزی در افق انقلاب اسلامی» از میزگردی که چندی پیش با حضور حجت الاسلام والمسلمین سید محمد مهدی میرباقری، مهندس سید مرتضی نبوی و عبدالله شهبازی برگزار شده بود آمده است.

این میزگرد حاصل بحث درباره آسیب شناسی ساختاری و تاریخی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در سال های قبل و بعد از انقلاب اسلامی است و مدعوین این نشست با ارزیابی تحولات ایجاد شده در سازمان مدیریت، راهبردهای پیش رو برای کارآمدسازی نظام مدیریت و برنامه ریزی کشور در دولت نهم را مورد بحث قرار داده اند.

اما آنچه رویکردهای مدعوین در این نشست را برجسته تر می کند، بررسی تطبیقی تحولات در ساختارهای برنامه ریزی کشورهای جهان است. چراکه در ضمن بازخوانی تحولات مدیریتی و برنامه ریزی از منظر علمی، کارشناسان سعی داشته اند با رویکردی آسیب شناسانه - با توجه به سوابق موجود در دیگر کشورها - به بازاندیشی در نظام مدیریت و برنامه ریزی بپردازند.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد تشریح کرد

جزئیات کنگره بزرگداشت مولانا

اکنون توسط کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در خوی در حال انجام است. دبیر اجرایی ستاد بزرگداشت هشتادمین سال تولد مولانا، همچنین از ارائه اطلاعات مربوط به میهمانان داخلی و خارجی و نیز، خلاصه مقالات کنگره به خبرنگاران خبر داد.

وی در مورد تقدیر از دیگر چهره های فرهنگی کشور، خاطر نشان کرد: در طول سال برنامه های مختلفی در این راستا برگزار می کنیم، ولی متأسفانه فعالیت نهادهایی چون انجمن آثار و مفاخر فرهنگی به ریاست دکتر مهدی محقق و نیز، کمیته تحول و فرهنگ اسلام و ایران تحت سرپرستی شورای عالی انقلاب فرهنگی، به خوبی بازتاب داده نشده است. پرویز ادامه داد: در این کمیته که نزدیک به ۱۰ معاون وزیر در آن عضویت دارند، فعالیت های زیادی برای تقدیر از چهره های فرهنگی و علمی کشور انجام شده است. انجمن آثار و مفاخر فرهنگی نیز که گزارش کاری خود را به طور دائم به معاونت فرهنگی وزارت ارشاد ارائه می کند، در طول سال های گذشته برنامه های زیادی را اجرا کرده که باید مورد توجه ویژه قرار گیرند.

وی با بیان این که طرح هایی نیز برای معرفی شخصیت های ایرانی به کودکان و نوجوانان به زودی اجرایی شوند، اضافه کرد: برخی اقدامات این نهادها، شخصا برای من به عنوان یک ایرانی افتخار آفرین و مایه مباهات است. برای مثال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در حال آماده سازی نمایشگاهی از تجهیزات علمی ابداع و ساخته شده توسط دانشمندان ایرانی در طول تاریخ کشور است که اکنون در مرحله ساختن این ابزار به سر می برد. این نمایشگاه نیز به زودی افتتاح خواهد شد.

کنگره بزرگداشت هشتادمین سال تولد مولانا از ششم تا دهم آبان ماه جاری در تهران، تبریز و خوی برگزار خواهد شد.

امکانات برای خبرنگاران در محل ساختمان اجلاس سران خبر داد.

دکتر پرویز با بیان این که در انتخاب محل برگزاری کنگره، مکان های بسیاری مورد بررسی دقیق و کارشناسانه قرار گرفته اند، گفت: ما از مکان های مختلف دانشگاهی و سالن های گوناگون در سطح وسیع و گسترده ای بازدید کردیم و در نهایت به این نتیجه رسیدیم که ساختمان اجلاس سران کشورهای اسلامی، بهترین مکان برای برگزاری این کنگره است.

وی در بخش دیگری از سخنانش، در پاسخ به یکی از خبرنگاران درباره ادعای ترکیه مبنی بر قرار داشتن مقبره شمس تبریزی در آن کشور نیز یادآور شد: دلیل ندارد که ما پاسخگوی ادعاهای دیگران باشیم. نظر دانشمندان ما این است که مقبره شمس تبریزی در خوی است و ما نیز به نظر آنها احترام می گذاریم و اقدامات لازم در این جهت نیز

پرده برداری می شود ۱۶ تصویر از مولوی

کتاب های مولانا و هنرهای دیداری نوشته حبیب الله درخشانی و حسن بلخاری به مناسبت هشتادمین سال تولد مولانا از سوی کمیته فرهنگی و هنری این همایش منتشر می شود.

دکتر مسعود ناصری، معاون کمیته فرهنگی هنری همایش بزرگداشت مولانا با اعلام این مطلب گفت: همچنین طی روزهای آینده، ۱۶ تصویر از مولانا در قالب هنرهای تجسمی و نقاشی پرده برداری خواهد شد. وی افزود: برپایی نمایشگاه تجسمی و هنری در موزه فلسطین تهران و مقبره شمس در خوی، از دیگر برنامه های کمیته علمی برای این روزهاست.

ناصری از انتشار تمبر مولانا با طرح استاد فرشچیان خبر داد و گفت: علاوه بر این، اجرای گروه موسیقی بیدل با آوازخوانی استاد حسام الدین سراج در فهرست برنامه های این کمیته در روزهای برگزاری همایش قرار دارد.

معاون کمیته فرهنگی و هنری اظهار داشت: ۵۰ مقاله در باب مولانا و هنر به این کمیته رسیده که از این تعداد ۲۲ مقاله در سالن اجلاس ارائه می شوند.

به گفته ناصری اجرای فتوکلیپ ها، تیزرهای تبلیغاتی و تبلیغات سطح شهر نیز از برنامه های کمیته فرهنگی است.

زنگ مولانا در مدارس کشور

صبح یکشنبه ششم آبان ماه همزمان با آغاز فعالیت کنگره بزرگداشت هشتادمین زادروز مولانا، در مراسمی نمادین زنگ مولوی در مدرسه های سراسر کشور نواخته می شود.

وزیر ارشاد، در نامه ای به محمود فرشیدی وزیر آموزش و پرورش، خواستار آن شد که همزمان با آغاز فعالیت کنگره بزرگداشت مولانا در مراسمی نمادین زنگ مولوی در مدرسه های سراسر کشور نواخته شود و دبیران ادبیات در این آیین با تشریح جایگاه جلال الدین محمد بلخی در ادبیات کلاسیک و کهن کشورمان، مقام مولانا و شمس تبریزی را به دانش آموزان کشور معرفی کنند و از حضور در مراسم کنگره بزرگداشت مولانا بهره مند شوند.

در بخش پژوهش ادبی صورت گرفت

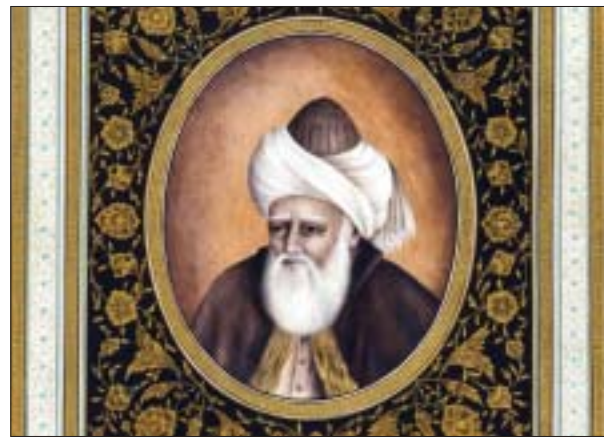
معرفی نامزدهای کتاب سال دفاع مقدس

نامزدهای دریافت جایزه بهترین تحقیق و پژوهش ادبی در یازدهمین دوره کتاب سال دفاع مقدس معرفی شدند.

هیئت داوران پس از بررسی آثار رسیده به دبیرخانه این جایزه، کتاب های گل مریم نوشته آرمان بوداغانوس، جوانان در جهاد و شهادت نوشته غلامعلی پارسا، گدازه های چاه و آه نوشته غلامعلی رحم دل و اهل خمول نوشته ابراهیم بافندی حمید آبادی را به عنوان نامزد دریافت جایزه بهترین کتاب سال دفاع مقدس معرفی کرد.

در بخش تحقیق و پژوهش ادبی از جایزه کتاب سال دفاع مقدس، منوچهر اکبری مسئول کمیته داوری است و حبیبعلی قبادی، کامران پارسی نژاد، غلامرضا رحم دل و مهین پنهانی به عنوان داور فعالیت دارند. داوران جایزه کتاب سال دفاع مقدس روز ۲۴ آبان - همزمان با روز کتاب و کتابخوانی - بهترین آثار منتشر شده در سال ۱۳۸۵ را از میان نامزدهای معرفی شده در هر بخش انتخاب و به مخاطبان معرفی می کنند.

برنامه‌های پژوهشی همایش مولانا

دکتر غلامرضا اعوانی از ارائه مقالات توسط ۲۰۰ تن از استادان و مولوی پژوهان در جریان کنگره بین‌المللی مولانا طی ششم و هفتم آبان ماه خبر داد. رئیس کمیته علمی همایش بزرگداشت مولانا با بیان این که امسال بیش از ۷۰ کشور مراسمی در بزرگداشت مولانا برگزار کرده‌اند که نشان از عظمت اوست، گفت: طرح ریزی مقدمات برای مراسم که در آبان ماه جاری برگزار می‌شود، از آذر ماه ۲ سال پیش و با پاسخ مثبت ریاست محترم جمهور، جناب آقای احمدی نژاد به درخواست بنده مبنی بر برگزاری کنگره‌ای در سال مولانا آغاز شد. وی از انتخاب ۱۶ تن از مولوی پژوهان کشور به عنوان اعضای ستاد علمی کنگره

سخن گفت و افزود: تمامی کارهای کمیته‌های علمی طی ۲ سال گذشته با مشورت این ۱۶ متخصص مولانا پژوه انجام شده است.

به گفته اعوانی، پس از اعلان فراخوان، ۴۵۰ خلاصه مقاله به کمیته علمی رسید که از آن بین ۳۰۰ خلاصه مقاله پذیرفته شد و از میان آنها نیز، ۱۷۰ مقاله در مرحله اول داوری و ۵۰ مقاله در مرحله دوم، به وسیله سرداور در حوزه‌های تخصصی، مورد پذیرش قرار گرفتند. وی یادآور شد: مقالات دارای نمرات ۷۵ به بالا از ۱۰۰ نمره، پذیرفته شدند و پس از آن مقالات با امتیاز ۷۵ تا ۹۰ برای انتشار و مقالات با امتیاز ۹۰ تا ۱۰۰، برای ارائه در کنگره انتخاب شدند.

رئیس کمیته علمی همایش بزرگداشت مولانا همچنین از سفارش مقاله به ۱۰۰ تن از استادان و مولوی پژوهان کشور خبر داد و اضافه کرد: به علاوه با نظرخواهی‌هایی که از سراسر جهان در ارتباط با اسامی مولوی پژوهان برجسته انجام دادیم، اسامی مشترک به ۸۰ نام بالغ شد که از تمامی آنها برای حضور در کنگره دعوت به عمل آمد که در کنگره حضور خواهند داشت.

وی ادامه داد: طبق برنامه ریزی، قرار بود ۱۲ پیش همایش برگزار شود که به دلایلی ۶ پیش همایش برگزار شد، از جمله پیش همایش‌ها می‌توان به مولوی و دین در دانشگاه شیراز، زبان و اندیشه مولانا با نگاهی تطبیقی به عطار در دانشگاه فردوسی مشهد، عرفان مولانا در دانشگاه تهران، مولانا و نظریه‌های ادبی در دانشگاه باهنر کرمان، مولانا و جهان معاصر در دانشگاه شهید بهشتی و فلسفه اخلاق در نزد مولانا در دانشگاه سمنان اشاره کرد.

به گزارش این اعوانی از انتشار مقالات این ۶ همایش در ۶ دفتر جداگانه خیرداد که از میان آنها، عرفان مولانا منتشر شده و ۵ عنوان دیگر نیز در روزهای همایش منتشر خواهند شد.

معارفه سرپرست جدید خانه کتاب

ادامه از صفحه اول

وی ضمن تشکر از اقدامات صورت گرفته در دوره مدیریت سید مهدی جهرمی از علی شجاعی صائین به عنوان یکی از مدیران کارآمد و با سعه صدر یاد کرده و اظهار امیدواری کرد که همه نیروهای خانه کتاب به مانند گذشته بتوانند همدلانه با مدیرعامل جدید در پیشبرد اهداف فرهنگی این موسسه همراه و هماهنگ باشند، چرا که ایده‌های جدیدی که در خانه کتاب وجود دارد نیازمند همکاری است.

علی شجاعی صائین، سرپرست جدید خانه کتاب نیز در این جلسه ضمن تشکر از حسن اعتماد هیات امنای خانه کتاب ایران از سابقه همکاری خود با خانه کتاب سخن گفت و افزود: تنها تفاوت همکاری امروز من با گذشته تغییر نوع همکاری است. او همچنین جابجایی در چرخه‌های مدیریتی را طبیعی دانست.

وی با یادآوری این نکته که سیاست‌های فرهنگی خانه کتاب باید با قدرت و قوت بیشتری دنبال شود، ادامه داد: باید با کوشش مستمر و خالصانه برای رسیدن به اهداف خانه کتاب که همان اهداف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است، کوشش کرد.

به گفته مدیرعامل جدید خانه کتاب، اساس همکاری در این موسسه تلاش در جهت خدمت‌رسانی به اهالی کتاب و قلم است.

او در پایان یادآور شد که تمام اهتمام خانه کتاب باید این باشد که با خرد جمعی برنامه‌های این موسسه به پیش رود. سید مهدی جهرمی نیز در این مراسم ضمن تشکر از حسن اعتماد هیات امنای خانه کتاب در مورد همکاری اش با این موسسه از همکاران خود قدردانی کرد و همکاری با این موسسه فرهنگی را از اندوخته‌های فرهنگی خود برشمرد.

در این جلسه همچنین علی اوجبی، معاون فرهنگی خانه کتاب در آغاز مراسم به بازخوانی تلاش‌های صورت گرفته در طی سال گذشته در خانه کتاب پرداخت.

«طهران ۱۰۰» رونمایی می‌شود

گوناگون می‌پردازد. در این بخش مخاطب با ویژگی‌های هر یک از این شخصیت‌ها و دلایلی که موجبات موفقیت آنان را فراهم آورده است، آشنا می‌شود. روزی روزگاری تهران، تاریخ صد سال اخیر تهران را مورد بررسی قرار می‌دهد و وقایع مهم و رویدادهای جذاب هر سال را در قالب تیتروهای متنوع و کوتاه بیان می‌کند.

کوچه پس‌کوچه، ۱۰۰ محله مهم تهران را با ذکر وجه تسمیه آنها، حدود محله در قدیم و شکل امروزی آن را معرفی می‌کند. و ذره بین با ۱۰۰ کاریکاتور متنوع تلاش کرده تا معضلات و مسائل شهری را به تصویر درآورد.

معرفی می‌کند و شامل تصویری از آن اماکن مقدس به همراه معرفی و ذکر سلسله نسب امامزاده هاست. بچه تهرون، زندگینامه و خاطرات ۱۰۰ شهید تهرانی را بازگو و آنها را انسان‌هایی در اوج قله معرفت و انسانیت معرفی می‌کند و در ادامه وظایف شهرداری را در حوزه‌های مختلف را در کنار مسائل مرتبط با فرهنگ شهر و شهروندی برمی‌شمرد.

شهریاران مربوط به شخصیت‌های مهم، برجسته و موفق تهرانی در زمینه‌های مختلف فرهنگی، هنری، ادبی، سیاسی، ورزشی و... است و با بیان خاطراتی از زندگی آنها به بازگویی دستاوردهایشان در زمینه

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در آستانه «یکصدمین سال تاسیس بلدیة طهران» اقدام به انتشار ویژه‌نامه تحت عنوان «طهران ۱۰۰» کرده است.

به گزارش کتاب هفته این ویژه‌نامه برای آشنایی شهروندان با تاریخ، مشاهیر، اماکن و... این کلانشهر، در حجمی بالغ بر ۲۰۰ صفحه طراحی و تألیف شده و به زودی طی مراسمی رونمایی خواهد شد.

«طهران ۱۰۰» شامل ۷ بخش ثابت است که هر بخش به موضوعی مرتبط با طهران و ویژگی‌های آن اختصاص دارد.

گنبد سبز که ۱۰۰ امامزاده معروف استان تهران را

یادداشت

دکتر بهمن نامور مطلق

دبیر کمیته فرهنگی کنگره بین‌المللی مولانا

پیشرفت

در مولوی پژوهی

شاید بتوان رازهایی را در مورد ماندگاری مولوی در عرصه ادبیات فارسی کشف کرد اما در این میان رازوارگی مولانا بیش از پیش مرهون رویکرد

جامع او به دو حوزه صورت و سیرت ادبی بوده است. البته این سخن به منزله صدور یک حکم کلی نیست اما به هر تقدیر نمی‌توان از صورت‌های متنوع و نقل روایت‌های غنی و گسترده گذشت و به همین ترتیب مضامینی که مولانا برای این صور شعری می‌گزیند مسبوق به زمان یا محدوده خاصی نیستند.

طبعاً سخن گفتن از اهمیت او به اجمال چیزی به یافته‌های پیشینی ما نخواهد افزود چرا که سلاقی مختلف هر کدام به نوعی نسبت به اندیشه‌های او احساس نزدیکی و قرابت می‌کنند. اما آنچه که می‌خواهم در این فرصت فراهم شده مورد بحث قرار دهم تعدد تلاش‌های صورت گرفته در طی سالی است که مزین شده به نام و نشان این اختر پر فروغ ادب و هنر فارسی. به کوتاه سخن می‌توان به این نکته غیر قابل انکار اشاره کرد که اساساً سقف کارها و تلاش‌هایی که در طی امسال و سال گذشته پیرامون مباحث هنری صورت گرفته گاه با دهه و گاه با سده‌های پیشین برابری می‌کند و در مواردی نیز آثار بی نظیری در بخش‌های مختلف هنری با محوریت تفکر و شعر مولانا در ایران و جهان به وجود آمده است.

برای نمونه می‌توان به حوزه‌های تجسمی اشاره کرد. بر مبنای تلاش‌های صورت گرفته در طی سال جاری قریب به بیست پرتره نوپدید از مولانا تهیه شده است که این تعداد در مقایسه با تصاویر موجود از او (در مجموع هشت پرتره از او باقی مانده که سه اثر در این میان معروف‌تر هستند) حدود سه برابر شده و به همین ترتیب باید به حوزه نمایش اشاره کرد که تلاش‌هایی شایانی در مورد تبدیل قصه‌های مثنوی معنوی به نمایش صورت گرفته است.

یکی از آثار جالبی که در طی زمان برگزاری کنگره جهانی مولانا رونمایی می‌شود تصویرسازی از چیزی حدود پنجاه غزل برگزیده دیوان شمس است که شاید بتوان مدعی شد در نوع خود بی نظیر است.

به همین ترتیب می‌توان به دیگر حوزه‌ها اشاره کرد اما آنچه می‌توان به عنوان تکمله‌ای بر این تلاش‌ها افزود این است که اساساً مولوی سیراب‌کننده بخش‌های مختلف هنر ایران و دیگر مناطق در همه ادوار است و این تأثیر بخصوص در طی یکی دو دهه اخیر دو چندان شده است. کما اینکه به ساده‌ترین بیان و کلام می‌توان گفت اندیشه‌های مولانا در هر دوره‌ای موضوع و متن هر هنر نوپدید را به خود اختصاص دهد و این مهم در طول تاریخ به اثبات رسیده است.

امید است این تلاش‌ها که به نوعی گویای وسعت نظر مولانا در عرصه ادبیات است در هر حوزه‌ای ادامه یابد.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار

جهان در جستجوی مولانا

سخن از مولانا است و جهانی که او با قدرت و قوتی مثال زدنی به واسطه ذهن و زبانی عمیق به هم پیوند داده است. سخن از بزرگ ستاره عالم ادب جز با

احترام ممکن نیست پس بنابر این باید گزیده گفت و حق مطلب ادا کرد اما دریغ که سخن گفتن از مولانا نه امکان گزیده شدن دارد و نه می توان در چند جمله کوتاه حق مطلب را درباره او ادا کرد.

شاید در این مجالی که دست داده تا پیرامون یکی از مهم ترین ستاره های جهان فرهنگ (فارغ از گستره های جغرافیایی) سخنی به میان آورده شود، اشاره به نقش پیوند دهنده و ضرورتی است غیر قابل انکار.

آنچه که در این فرصت کوتاه می خواهم مورد تاکید قرار دهم در ذیل بحث ماندگاری مولانا مورد توجه است چرا که به اعتقاد من یکی از ویژگی های بارز و شاخص او در مقایسه با دیگر ستارگان ادب فارسی مسئله جهانی بودن ذهن و زبان اوست. از این جهت که او به مانند رشته ای محکم دانه های تسبیح تمدن اسلامی را به هم وصل کرده و پیوند داده است و بی راه نیست که هر کس از ظن خود او را متعلق به خود می داند! مسئله و دغدغه مولانا مسئله ای محدود به زمان یا دوره و حتی جغرافیایی خاص نیست و مخاطبانی همراه با زمان و در کشور های مختلف یافته به طوری که همه او را شاعر قبیله خویش می دانند.

همین مسئله شاید به باور بسیاری از ما ناخوش آیند باشد چرا که به هر تقدیر او به فارسی می نوشته اما به باور من این مسئله خود نشانه ای جدی و غیر قابل انکار در مورد اهمیت مولانا است هر چند که نمی توان از این واقعت تاریخی غافل شد که مهمترین شروح و آثار موجود پیرامون وی توسط فارسی زبانان نوشته شده است و از کنار این موضوع غیر قابل انکار نمی توان به سادگی گذشت.

امسال به عنوان سال مولانا پیش از هر چیز اثبات این واقعت را در عرصه نظر و عمل به همراه داشت و به باور من سال جاری یکی از امکان های قابل تامل در مورد مولانا پژوهی در ایران و جهان به شمار می آید که در وهله اول زمینه ساز معرفی بیش از پیش او به جهان است و در این میان قدرتمند عمل کردن ایران در این جشن بزرگ ادبی میان ملل مسلمان مرهون تلاش هایی است که سعی داشتند به ارج و قرب این ستاره بزرگ بیفزایند کما اینکه پیشتر نیز نام و نشان مولانا توسط پژوهشگران ایرانی در جهان زباز زده شده است. باری به کوتاه سخن باید گفت در طی چیزی حدود هفتصد سال گذشته بخش عمده ای از تلاش ها پیرامون معرفی مولانا در ایران و توسط فارسی زبانان صورت گرفته است.

بنیاد شمس تبریزی تأسیس می شود

اشاره به وجود مقبره استاد مولانا در ارومیه و مقبره حسام الدین چلبی در زنجان، اظهار کرد: ایران می تواند با احیای بناهای تاریخی این بزرگان، زمینه هایی را برای شناساندن این افراد به دنیا داشته باشد. او در ادامه گفت: از زمانی که اعلام شد این جشنواره در شهر کوچک خوی برگزار می شود، همه مردم این شهر از مسئولان اجرایی تا مردم عادی نسبت به هماهنگی برنامه ها نهایت همکاری و توجه را داشته اند و ما معتقدیم این گونه اقدامات در شهرهای ایران زمینه بازبانی هویت ملی و اسلامی را به ویژه برای جوانان به همراه دارد.

ایوبی خاطر نشان کرد: کشورهای نظیر ترکیه و ابعاد باره مولانا تلاش و توجه زیادی داشته اند و در حال حاضر مولانا محبوب ترین شاعر در آمریکاست و حتی مثنوی برای زندانیان این کشور توصیه می شود.

او درباره ساختن بارگاه شمس تبریزی در شهرستان خوی تا سال آینده اظهار امیدواری کرد و گفت: حضور سینماگران، هنرمندان موسیقی، مسئولان کشوری،

پژوهشگران و مولاناشناسان برجسته داخلی و خارجی نویدبخش حرکتی مؤثر برای ارتقای جایگاه مولانا و شمس تبریزی است.

به گزارش ایسنا ایوبی در عین حال از اعلام حضور بنیاد شمس تبریزی تا هفته آینده خبر داد و گفت: از سال های آینده این بنیاد تمام امور مربوط به سالگرد مولانا و برنامه های آن را پی گیری خواهد کرد.

اجل از آن است که با کشورهای دیگر رقابت کند؛ چرا که در این صورت از جایگاه پدری خود درباره مولانا عدول کرده است.

ایوبی گفت: مولانا حتی یک بیت شعر به زبانی غیر از فارسی نگفته؛ ولی در همه کشورهای دنیا محبوب و پرطرفدار است.

معاون اجتماعی و شوراهای وزارت کشور با

برنامه های کنگره بزرگداشت مولانا و شمس تبریزی در تبریز و خوی تشریح شدند. معاون اجتماعی و شوراهای وزارت کشور در نشست خبری که با حضور جمعی از هنرمندان و مسئولان اجرایی جشنواره شمس تبریزی و کنگره بین المللی مولانا در وزارت کشور برگزار شد، برنامه های این جشنواره و کنگره را تشریح کرد و گفت: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به همراه فرهنگستان هنر، طرح هایی را در نظر دارند تا همزمان با جشنواره شمس تبریزی که روز شنبه هفته آینده (۱۲ آبان) در شهرستان خوی برگزار می شود، ساخت بارگاه شمس تبریزی را آغاز کنند.

حجت الله ایوبی با اشاره به برنامه های جشنواره خاطر نشان کرد: همزمان با جشنواره، نمایشگاهی از آثار ۱۵ نفر از نقاشان برجسته کشور در حاشیه جشنواره برپا می شود و همزمان بخش هایی از نمایش رستاخیز عشق که درباره زندگی مولانا است و پیش از این در پاریس اجرا شده، روی صحنه خواهد رفت. در عین حال حسام الدین سراج و گروه بیدل کنسرتی را

برای شمس و مولانا اجرا خواهند کرد. همچنین در روز پنجشنبه هفته آینده که روز افتتاحیه جشنواره خواهد بود، عبدالحسین مختاباد کنسرت خود را اجرا خواهد کرد.

او تأکید کرد: هر یک از کشورها می توانند در مولاناشناسی و برنامه های تبلیغاتی درباره وی فعالیت داشته باشند؛ اما شان جمهوری اسلامی ایران

ترجمه مثنوی به زبان صربی

همزمان با هشتادمین سالگرد تولد مولانا، رایزنی فرهنگی ایران در صربستان اقدام به انتشار کتاب مثنوی معنوی به زبان صربی کرد. این اثر از نسخه منتخب کولمن بارکس با عنوان "رومی (The essential RUMI)" است که در سال ۱۹۹۴ میلادی در آمریکا به چاپ رسید.

کتاب مولانا سال گذشته پرفروش ترین کتاب شعر در آمریکا بوده و تا حال ۱۰ بار تجدید چاپ شده است. الکساندر جوسیچ و الکساندر لیویوشا ترجمه اثر را برعهده داشتند.

این کتاب منتخبی از شش کتاب مثنوی معنوی و غزلیاتی از دیوان شمس است. جوسیچ پیش از این کتاب تذکره الاولیاء را هم از انگلیسی به صربی ترجمه کرده است.

همچنین توسط رایزنی فرهنگی، تعداد زیادی از لغات به کار رفته در متن برای درک بهتر مخاطبین صرب در حدود ۲۵ صفحه به کتاب افزوده شده است. به گزارش مهر این کتاب در ۴۰۰ صفحه در هزار شمارگان به چاپ رسید و توزیع آن در پنجاه و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب بلگراد آغاز شد.

پخش دروس خارج آیات عظام در اینترنت

دروس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم از طریق اینترنت به صورت زنده برای استفاده کاربران و فضایی حوزه های علمیه داخل و خارج کشور پخش می شود. جواد جوادی، مدیر شبکه اینترنتی صدای بهار، گفت: دروس خارج فقه و اصول مراجع تقلید و علمای حوزه علمیه قم، به صورت زنده از پایگاه اینترنتی به نشانی <http://www.baharsound.com/News/> در اختیار کاربران و فضایی حوزه های علمیه داخل و خارج کشور قرار می گیرد.

وی افزود: در سال جاری کاربران و فضایی حوزه علمیه می توانند دروس خارج فقه حضرت آیت الله ناصر مکارم شیرازی، اصول آیت الله جعفر سبحانی و درس تفسیر آیت الله عبدالله جوادی آملی را از این طریق دریافت کنند.

جوادی، ارائه درس خارج فقه و اصول آیت الله موسوی جزایری در اهواز را نیز از برنامه های جدید این شبکه اینترنتی خواند و اظهار داشت: در صورت موافقت آیت الله حسین نوری همدانی، درس خارج فقه این مرجع تقلید هم در اختیار کاربران قرار خواهد گرفت.

وی با بیان این که ارائه درس های مراجع از طریق اینترنت هرگز باعث کاهش حضور فضایی حوزه در این درس ها نمی شود، تصریح کرد: این سیستم با هدف دستیابی و دسترسی آسان برخی از حوزویان، که در داخل و خارج کشور حضور دارند و به هر علتی نمی توانند در درس ها شرکت کنند، طراحی شده است.

جوادی خاطر نشان کرد: کاربران به وسیله ارتباط زنده با استاد یارانی که در درس های علما حضور دارند، می توانند سوالات خود را در زمان برگزاری کلاس مطرح و پاسخ آن را از استاد دریافت کنند.

تعیین هیأت خرید کتاب برای کتابخانه ها

قرارداد خرید بخشی از کتاب های مورد نیاز کتابخانه ها بنا به درخواست کتابخانه های عمومی کشور و اعضای آنها صورت گیرد.

هیئت خرید کتاب پیش از این در چهار کار گروه کار خود را انجام می داد ولی در ترکیب جدید این هیئت به ۱۰ کار گروه افزایش یافته است. تعداد کار گروه های بررسی و انتخاب کتاب طبق رده بندی متعارف کتابخانه های عمومی ایران که همان دبویی یا ده دهی است شکل گرفته است. به گزارش فارس در حال حاضر در کتابخانه های عمومی کشور ۱۶ میلیون جلد کتاب وجود دارد که قرار است تا دو سال آینده به ۳۷ میلیون جلد افزایش یابد.

دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی کشور از تشکیل هیئت خرید کتاب برای بررسی و انتخاب کتاب های مورد نیاز کتابخانه های عمومی خبر داد. منصور واعظی، درباره تعیین هیئت خرید کتاب برای کتابخانه های عمومی گفت: این هیئت مشخص شده و از هفته آینده کار خود را شروع می کند. وظیفه این هیئت بررسی و انتخاب کتاب های تازه انتشار یافته در بازار کتاب برای کتابخانه های عمومی است.

گفتنی است سیاست خرید کتاب پیش از این به صورت متمرکز انجام می شد ولی از زمان مسئولیت منصور واعظی، دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی

صدای پای اساطیر از کتاب تا صحنه

در نشست سرای اهل قلم که به مرور آثار نصرالله قادری اختصاص داشت، مهرداد رایانی مخصوص گفت: آثار قادری صاحب پیشینه و ادبیات فاخر است در حالی که بسیاری از نمایشنامه ها ادبیات مناسب و درستی ندارند.

در شصت و نهمین نشست سرای اهل قلم، آثار نصرالله قادری توسط همایون علی آبادی، منوچهر اکبرلو و مهرداد رایانی مخصوص مرور شد. در ابتدای این برنامه همایون علی آبادی منتقد تئاتر گفت: نصرالله قادری از طلایه داران عصر طلایی است که در دهه ۶۰ توسط 'تعلبندیان'، 'چرمشیر'، 'ثمنی' و 'پژیبی' ایجاد شد.

وی به حضور اساطیر و اصطلاحات آتی در آثار قادری اشاره کرد و گفت: قادری درام نویس و درام شناس است و این موضوع باعث شده وی علاقه شدیدی خود را به اساطیر با روایت امروزی بیان کند.

علی آبادی نمایشنامه 'خواب دریا' را اولین نمایشنامه شاعرانه و شعرگونه ادبیات دانست و گفت: قادری از اسطوره الهام می گیرد و بدون نفی آن با کارکرد امروزی مفاهیم تازه خلق می کند. در ادامه این برنامه مهرداد رایانی مخصوص با اشاره به این که 'به من دروغ بگو' اولین اثری بود که از قادری خواندم و در این نمایشنامه با طرح ادیبی روبرو شدم، گفت: به کاربری فضای تئاتریکال از ویژگی های آثار قادری است.

وی ادامه داد: آثار قادری منحصر برای صحنه تئاتر نوشته می شود در حالی که اثر بسیاری از نمایشنامه نویسان را به راحتی می توان در تلویزیون نمایش داد، چون از جنس تئاتر نوشته نشده اند.

رایانی مخصوص گفت: این ویژگی منحصر به فرد قادری به همراه ادبیات خاصی که در آثارش به کار می برد، باعث می شود نمایشنامه های وی صاحب

پیشینه و ادبیات فاخر باشند.

وی ادامه داد: استفاده از این دو ویژگی که به ذات اصلی و اساسی تئاتر برمی گردد به قادری کمک می کند، ارکان دیگر نمایشنامه از جمله اشخاص، طرح داستانی و حتی اسم نمایشنامه هایش به لحاظ ترکیب با آهنگ و سمفونی خاصی همراه باشد.

نصرالله قادری در ادامه این برنامه به معلم هایش در دوره های مختلف اشاره کرد و خود را مدیون 'رضا سید حسینی' خواند و گفت: نوشتن اثر هنری برای من سه شکل دارد که به آن نقطه شروع می گویم، نقطه شروع اولین نقطه خیز ذهن نویسنده است.

وی ادامه داد: در نقطه شروع سه شکل وجود دارد، شکل اول 'موضوع' است که در آن اثر یا به اثبات می رسد یا نفی می شود، نقطه شروع دوم 'کاراکتر'

است، نقطه شروع سوم 'وضیعت' است که نویسنده در صورتی که واقعا نویسنده و هنرمند باشد به آن می رسد. قادری با اشاره به این که فرهنگ آتن برای من پیچیده است، گفت: وقتی با فرهنگی به نام تئاتر آشنا شدم، تربیت ذهنی من تربیت دیالوگ بود.

قادری با اشاره به این که با زبان اثرم با مخاطب ارتباط برقرار می کنم و باید به زبان به مفهوم عام و خاص انسانی مسلط باشم، عنوان کرد: زبان، اسلحه اولیه یک نمایشنامه نویس است و در نوشتن باید قدرت ادبیات را نشان داد.

قادری اضافه کرد: من مدعی هستم که کتاب نمایشنامه نویسی 'تالیف کرده ام نه ترجمه، اما به دانشجویان می گویم طبق این کتاب نمایشنامه نویس نمی شوید.

قدیمی ترین نقشه خلیج فارس به مراکز علمی جهان می رود

قدیمی ترین و نفیس ترین نسخه از نقشه تاریخی خلیج فارس به مراکز علمی جهان ارسال می شود. مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی با هدف ارائه نقشه های قدیمی خلیج فارس به دانشگاه ها و مراکز معتبر علمی و فرهنگی جهان، به تازگی چاپ و انتشار یک نقشه نفیس و قدیمی را در دستور کار قرار داده است.

شهرت و آوازه خلیج فارس در جهان قدمتی بیش از پیدایش علم جغرافیا و روی آوردن سیاحان و کاوشگران به ترسیم و تکثیر نقشه های جغرافیایی اقصی نقاط جهان دارد، چنان که در کهن ترین نقشه ترسیم شده در هزاره پیش از میلاد نام این معروف ترین و مهم ترین آبراه بزرگ جهان با نام 'فارس' قرین بوده و در هیچ دوره ای از تاریخ نقشه ای یافت نشده است که آن را با نامی دیگر معرفی کرده باشد.

دایرة المعارف بزرگ اسلامی یک نمونه از نقشه های قدیمی و نفیس خود را که ۲۸۴ سال قبل ترسیم شده است به جهانیان معرفی می کند و این اثر با ارزش در سال ۱۷۲۴ میلادی بوسیله ژ. دولیل (مهندس ارشد انجمن علوم امپراتوری فرانسه)، به شیوه چاپ سنگی در پاریس چاپ و منتشر شده و یکی از ده ها نمونه نقشه های چاپ شده به وسیله کارتوگرافان نامدار جهان است که حدود و ثغور کشور ایران را در دوره صفویه نشان می دهد و نام خلیج فارس در همه آنها آورده شده است.

طراحی و چاپ این نقشه قدیمی و نفیس را غلامرضا سبحان، یکی از کارتوگرافان و جغرافیدانان برجسته کشور بر عهده داشته است.

کتابخانه های خود را با زیور هنر بیا رایید ...

کتابهای تخصصی هنر و کنکور هنر

انتشارات مارلیک

دهها عنوان کتاب دیگر

میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - نرسید ۵ به جمهوری - نبش کوچه افشین پلاک ۱۴۵
 تلفن: ۶۶۴۰۹۸۷۷-۶۶۴۰۲۰۵۷-۶۶۹۵۲۹۱۴
 تماس: ۶۶۹۵۰۵۵۹

نوقلم‌های برگزیده معرفی شدند

گام اول در انتظار قدم‌های بعدی

اردبیل، بیست و نهم مهرماه سال ۱۳۸۶. به رغم وجود سرمایی که زودتر از وقت معمول همه را غافلگیر کرده است اتفاقی فرخنده و گرم در سالن فدک به وقوع می‌پیوندد تا نقطه عطفی در حوزه فرهنگ و ادب کشور باشد. اتفاقی که اگر با برنامه ریزی هدایت شود و تداوم داشته باشد می‌تواند حوزه نشر و ادبیات داستانی را غافلگیر کند.

اردبیل، نخستین دوره جایزه گام اول ویژه نوقلمان کشور؛ ساعت ۱۰ صبح، مجتمع فرهنگی و هنری فدک؛ همه در انتظار شروع برنامه. حضور پیرمردی عصازنان با عینکی ته استکانی به ناگهان همه را غافلگیر که نه، ذوق زده می‌کند، چرا که پوستری بزرگ از وی روی سن در کنار پوستر مراسم گام اول قرار دارد.

همایش نکوداشت پژوهشگر عالیقدر و مترجم اردبیلی الاصل استاد رضا سیدحسینی.

گرچه اردبیل نویسندگان متعهد و بنامی دارد اما سیدحسینی نه تنها برای مردم این خطه که برای همه مردم ایران جایگاه ویژه و غیرقابل تکراری دارد.

مگر چند نفر تاکنون مکاتب ادبی، پیروزی فکر، طاعون، ضد خاطرات، بهانه‌ها و بهانه‌های تازه، در دفاع از روشنفکران، فرهنگ آثار، امید و... را نوشته یا ترجمه کرده‌اند؟!

پیرمرد آرام آرام پله‌ها را پایین می‌رود، در ردیف اول سالن بر صندلی تکیه می‌زند و چهره و نگاهش را به عکاسان می‌سپارد تا فلاش‌هایشان هر چقدر دلشان می‌خواهد به روی صورتش نور بزنند. شاید خودش نداند چهره و آن نگاه صمیمی اش چقدر مهربان و دوست‌داشتنی است.

همه منتظر آغاز برنامه و اهدای جوایز به برندگان نخستین دوره جایزه گام اول هستند. گرچه منتخبان این دوره از جایزه خودشان می‌دانند که چه نتیجه‌ای به دست آورده‌اند اما ذوق رفتن روی سن و دریافت جایزه آن هم از دست سیدحسینی بی‌تابشان کرده است.

بالاخره برنامه با پخش سرود جمهوری اسلامی ایران و تلاوت آیتی از قرآن مجید آغاز می‌شود. برنامه‌ای که خبر اجرای آن از طرف خانه کتاب در ماه‌های ابتدایی سال پخش شد و از آنجا که فرصت محدود بود اولین دوره آن صرفاً در حوزه کتاب‌های ادبیات داستانی، شعر و کودک و نوجوان برپا شد ولی مطابق برنامه ریزی‌های، قرار شد تا دوره‌های بعد، کتاب‌های همه حوزه‌ها با توجه به رده‌بندی دیویدی مورد داوری قرار گیرند.

البته از آنجا که این جایزه برای نخستین بار مطرح شد مسئولان خانه کتاب تصمیم گرفتند تا کتاب‌های سه سال گذشته را مورد بررسی قرار دهند ولی از سال‌های آینده، کتاب‌های منتشر شده در سال گذشته آن دوره بررسی می‌شوند.

از آنجا که در اولین دوره جایزه گام اول حوزه‌های ادبیات، شعر و کودک و نوجوان مورد بررسی قرار گرفتند اهالی خانه کتاب و مجریان برپایی جایزه بر آن شدند تا دبیر علمی از چهره‌های صاحب‌نظر این حوزه باشد و فیروز زنوزی جلالی را به عنوان دبیر علمی نخستین دوره جایزه گام اول انتخاب کردند و در ادامه محمدرضا پایرامی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی و جواد محقق نیز به عنوان اعضای هیئت علمی جایزه گام اول معرفی شدند. به این صورت که محمدرضا پایرامی به عنوان سرداور بخش داستان کودک، فیروز زنوزی جلالی به عنوان سرداور داستان بزرگسال، پرویز بیگی حبیب‌آبادی به عنوان سرداور شعر بزرگسال و جواد محقق به عنوان سرداور شعر کودک

گفت: «حق استاد سیدحسینی آن گونه که باید ادا نشده است و به رغم برپایی نکوداشتی برای ایشان در تهران، این برنامه ریزی صورت گرفته تا به زودی همایش درخور مقام و شأن علمی ایشان نیز در اردبیل شکل بگیرد. حضور ایشان در این جمع با هدف تشویق نوقلمان صورت گرفته است که لطف ایشان را مغتنم می‌دانیم.»

شکیبا در ادامه سخنانش به موضوع نخستین دوره جایزه گام اول اشاره کرد و گفت: «موسسه خانه کتاب به منظور تمرکززدایی و مشارکت دیگر استان‌ها در رخدادهای و رویدادهای مهم فرهنگی نخستین جایزه گام اول را با همکاری اداره ارشاد استان اردبیل برگزار کرد که این میزبانی و خدمتگزاری به ساحت فکر، اندیشه و قلم مایه افتخار است.»

وی افزود: «امیدواریم پیشنهاد استان اردبیل مبنی بر برگزاری جشنواره کتاب سال جوان به دنبال جایزه گام اول در دستور کار دوستان و عزیزان قرار گیرد و خلأ موجود در میان جشنواره‌های کتاب سال برطرف شود.»

مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اردبیل در بخش دیگری از سخنانش به جایگاه علمی و فرهنگی اردبیل و سابقه این استان اشاره کرد و از وجود و تاثیرگذاری چهره‌های شاخصی چون شیخ صفی‌الدین اردبیلی، مقدس اردبیلی، سیدصدرالدین اردبیلی و... در این خطه از کشور یاد کرد.

پس از سخنان اصغر تقی‌زاده شکیبا مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد استان اردبیل، فیروز احمدی معاون سیاسی امنیتی استانداری اردبیل در سخنانش با اشاره به جایگاه فرهنگ در زندگی اجتماعی گفت: «تاریخ کهن و پرآوازه ایران مملو از انسان‌های فرهیخته عالم بوده که خدمات شایانی انجام داده‌اند.»

فیروزاحمدی، اردبیل راه‌ماد فرهنگ و ادب دانست و افزود: «اردبیل با تاریخ درخشان خود مهد علم و ادب بوده و نسل جوان ما باید با الهام از این پشتوانه

به بررسی آثار ارسالی پرداختند. تعداد آثاری که تا آخرین فرصت به دبیرخانه ارسال شد ۲۶۸ مورد بود که ۶۰ مورد شعر بزرگسال، ۱۲۵ مورد داستان بزرگسال، ۴۰ مورد شعر کودک و نوجوان و ۴۳ مورد به داستان کودک و نوجوان اختصاص داشت.

شیوه داوری این تعداد اثر نیز به این صورت بود که در مرحله اول آثار موجود در دبیرخانه طی جلسات تخصصی با حضور چهار داور مورد ارزیابی قرار گرفت. کتاب‌هایی که از حداقل ارزش برای راهیابی به مرحله دوم برخوردار نبودند، حذف و باقی‌آثار برای ارزیابی دقیق‌تر به مرحله بالاتر راه یافتند. در این مرحله هر اثر توسط دو داور مستقل ارزیابی و براساس فرم‌هایی که توسط اهل نظر و خبرگان هر فن طراحی شده بود، امتیازبندی شد.

آثاری که حداقل ۷۰ امتیاز داشتند به مرحله نهایی راه یافتند و باین رویکرد ۱۱۰ اثر در حوزه شعر بزرگسال، ۵ اثر در حوزه داستان بزرگسال، ۶ اثر در حوزه شعر کودک و نوجوان و ۵ اثر در حوزه داستان کودک و نوجوان به مرحله نهایی راه یافتند.

احتمالاً کار برای داوران از این مرحله به بعد تا حدودی سخت شده بود تا چهره‌های نهایی و برتر اولین دوره جایزه گام اول را مشخص کنند اما بالاخره باید این اتفاق می‌افتاد و برترین‌ها جایزه خود را روز ۲۹ مهر در مجتمع فرهنگی و هنری فدک دریافت می‌کردند.

اردبیل مهد عالمان
بالاخره برنامه شروع شد و اصغر تقی‌زاده شکیبا مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اردبیل به عنوان اولین نفر پشت تریبون قرار گرفت تا از جایگاه و ارزش چنین جایزه‌ای بگوید. وی پیش از آن که به موضوع نخستین دوره جایزه گام اول بپردازد از حضور سیدحسینی در این مراسم تقدیر کرد و نام او را گرمی داشت.

یادداشت

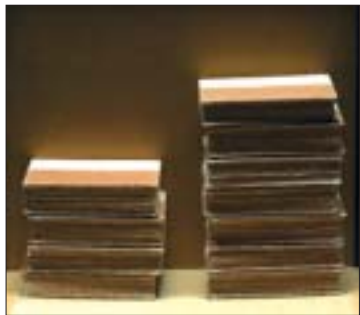
رسول آبادیان

همدلی فرهنگی

اولین دوره جایزه گام اول به همت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسه خانه کتاب برگزار شد.

جایزه ای در دوره نخست افتخار این را داشت که به معرفی چهره های جوان، مستعد و در عین حال گمنام عرصه شعر و داستان بپردازد؛ چهره هایی که بعضاً ساکن شهرها و حتی روستاهای دورافتاده کشور بودند.

ناگفته پیداست که هر حرکت فرهنگی تا رسیدن به حد معقول باید فراز و نشیب هایی را طی کند و گام اول نیز از این امر مستثنا نیست. دست اندرکاران این جایزه از این پس نیاز بیشتری به مقوله هایی چون نقد، همفکری و به کارگیری تجربیات ارزنده اهالی قلم در خود احساس می کنند. زیرا رویکردی که از این پس در این جایزه اتفاق خواهد افتاد رویکردی عام تر خواهد بود و از هر گونه یکسو نگری در عالم فرهنگ مکتوب دوری خواهد کرد.

آنچه امروزه در جامعه فرهنگی ما به عنوان یک نیاز مطرح می شود یک گونه فاق و همدلی به دور از گرایش های دست و پاگیر رایج است؛ نکته ای که در گام اول به عنوان اصل مطرح بوده و خواهد بود.

نکته جالب توجه در اولین گام اول رویکرد مثبت مطبوعات به پوشش خبری و گزارش های مربوطه بود، خبرها و گزارش هایی که در این باره تهیه و تنظیم شده بود همگی حاکی از این بودند که سمت و سوی اعتدال گرایانه هیئت داوران جایزه در انتخاب آثار بر هیچ کس پوشیده نمانده و آنها به دور از هر گونه حاشیه پردازی های مرسوم تلاش کرده اند که در مرحله نخست به حرمت قلم احترام بگذارند.

همان گونه که گفته شد اولین دوره این جایزه بدون شک دارای کمی ها و کاستی هایی بوده که قطعاً از نگاه تیزهوشانه و منتقدانه عزیزان دلسوز قلم دور نمانده است و دبیرخانه گام اول آماده دریافت و ارائه همه نظرات مثبت و منفی خواهد بود.

بر همین اساس از عزیزانی که نقدهایی بر این آثار دارند تقاضا می کنیم در صورت تمایل، آنها را در اختیار دبیرخانه قرار دهند تا در فرصت های مناسب مورد استفاده قرار گیرند.

ونکته آخرین که هیچ هدیهای بالاتر از رضایت اهالی قلم به ویژه جوانان از رعایت حدود انصاف در چرخه این حرکت وجود ندارد و ما مفتخریم که اعلام کنیم این احساس رضایت خستگی چندماهه را از تن همه دوستان دست اندرکار جایزه بیرون کرد.

به هر حال امیدواریم این حس اعتماد روزه روز ریشه بدواند و نگاه های مثبت در عالم فرهنگ بیش از پیش با هم تلاقی پیدا کنند.

علی درازی و مجموعه داستان «وقتی جنگ تمام می شود» نوشته ساسان ناطق برگزیده شدند.

در سایر استان ها نیز آثار زیر برگزیده شدند:

داستان بزرگسال

الف: برگزیده: «زندگی مطابق خواسته تو پیش می رود» اثر امیرحسین خورشیدفر.

ب: شایسته تقدیر: «توت فرنگی های روی دیوار» اثر محمد سرشار.

شعر بزرگسال

حوزه شعر کلاسیک: در این حوزه ۲ اثر به طور مشترک برگزیده شدند.

«آنان همه از تبار باران بودند» سروده هادی فردوسی، «از شرم برادرم» سروده میلاد عرفان پور.

حوز شعر نو

«پاره خط» سروده سینا علی محمدی.

حوزه کودک و نوجوان

داستان «هفت دیار نیشابور» نوشته فروغ علی شاهرودی.

شعر «کلاغ سه شنبه» سروده مهدی مرادی. مراسم به پایان کار خود رسیده بود و همه نوقلمان پس از گرفتن جوایز خود دور سیدحسینی حلقه زدند و عکس یادگاری گرفتند؛ عکسی که حتما سال ها بعد برای خیلی از آنها پر از خاطره خواهد بود. کسی چه می داند شاید یکی از همین نوقلمان سال ها بعد چهره ای شود به عظمت رضا سیدحسینی که روزی جایزه اولین کتابش را از این نویسنده و مترجم توانا گرفته بود.

امیرارسلان نامدار، او گفت مبادا این کتاب را تمام کنی که اگر تمام کنی، سرگردان می شوی. ماهم کتاب را تمام کردیم و سرگردان شدیم.»

پیر مردپس از گفتن این خاطره لبخندی بر صورتش شکل گرفت و ادامه داد: «دیگر گرفتار کتاب شده بود و دائم دنبال کتاب و رمان در اردبیل می گشتم.»

سیدحسینی در بخش دیگری از سخنانش خاطراتی را از دوران نوجوانی اش و از اردبیل آن سال ها تعریف کرد و گفت: «به هر تقدیر هم اینک احساس خوشحالی می کنم که می بینم اردبیل بزرگ شده و صاحب بزرگانی است.»

گام اول، فرصتی برای نویسندگان و شاعران

اما پیش از معرفی نفرات برگزیده نخستین دوره جایزه گام اول، سیدمهدی جهرمی نیز پشت تریبون حاضر شد تا مطالبی را در خصوص برپایی جایزه گام اول مطرح کند.

وی گفت: «جایزه گام اول را که نخستین دوره آن با مراسم نکوداشت استاد فرهیخته رضا سیدحسینی همزمان شده به فال نیک می گیریم.»

عکس یادگاری

مراسم نخستین دوره جایزه گام اول به مهم ترین بخش خود یعنی اهدای جوایز نزدیک شده بود و تعدادی از مدیران استان در کنار سیدحسینی، شکیبیا، جهرمی، و نوزی و محقق ایستادند تا از برترین های این جشنواره تقدیر کنند.

در استان اردبیل رمان «نسل فراموش شده» نوشته

آثار برگزیده در یک نگاه

قدم های بلندتر در «گام اول»

تکنیک های متداول موفق شده است که اثری امروزی و در عین حال ساده و زلال ارائه دهد.

توت فرنگی های روی دیوار

محمد سرشار (کتاب مورد تقدیر هیات داوران) محمد سرشار در اولین مجموعه داستان خود «توت فرنگی های روی دیوار» با استفاده از عناصر داستانی به باز آفرینی پنج برهه از موضوعات مهم تاریخ معاصر کشورمان یعنی انقلاب، دفاع مقدس، دوران سازندگی، دوران اصلاحات و انتخابات دوره نهم ریاست جمهوری پرداخته است. ویژگی نوشته های سرشار واقع نمایی های بدون تصنع است.

پیشخوان، همین شنبه اتفاق می افتد، گل های فراموشی، آخرین چهارشنبه زرد و سرخ، توت فرنگی های روی دیوار، گاهی باید رفت، ژست های خنده دار، حلزون های خانه به دوش، سپیده خواب های سیاه و مردی که خواب هایش را در جیبش گذاشته بود داستان هایی هستند که در این کتاب عرضه شده اند.

وقتی جنگ تمام شود

ساسان ناطق (برگزیده بخش داستان کوتاه استان اردبیل)

اولین مجموعه داستان ساسان ناطق با عنوان وقتی جنگ تمام شود تاکنون موفق به کسب چند جایزه از جمله رتبه اول در جشنواره شب های شهریور و رتبه دوم در سومین دوره جشنواره ادبیات داستانی بسیج شده است. در این مجموعه داستان آثاری چون کلاغ، وقتی جنگ تمام شود، ترس خورده، ما سه نفر بودیم، غزل، پاسگاه رستم آباد، پوکه ای برای امین، پاک، دقیقه های بازی، خانه در دوردست، فندک، دو سرباز، بند ۴، امریکا به چاپ رسیده اند.

نسل فراموش شده

علی درازی (برگزیده حوزه رمان استان اردبیل) علی درازی در اولین رمان خود با عنوان نسل فراموش شده به دغدغه های نسل خود پرداخته است.

ادبیات داستانی جستجو کند. داستانهای کوتاه رنگ های گرم، فراموشی، خارق العاده، روح، یک تکه ابر واقعی، دوقلوها، علفزارهای آسمانی و زندگی مطابق خواسته تو پیش می رود آثاری هستند که در اولین کتاب این نویسنده به چاپ رسیده اند.

پاره خط

سینا علی محمدی (برگزیده رشته شعر نو) سینا علی محمدی در اولین شعر مجموعه شعرش بر آن است تا با استفاده از فرمول های رایج در شعر معاصر به برون افکنی عواطف خود بپردازد. این کتاب نشانی از حساسیت های شاعر حول محور مسایلی چون انقلاب و دفاع مقدس است. علی محمدی با این کتاب موفق به کسب جایزه شب های شهریور در سال ۱۳۸۴ شده است.

کلاغ سه شنبه

مهدی مرادی (برگزیده حوزه شعر کودک و نوجوان)

مهدی مرادی در اولین کتابش یعنی «کلاغ سه شنبه» تلاش دارد که بینشهای تازه به حوزه شعر کودک داشته باشد که تا حد زیادی موفق است. مرادی در سروده های این کتاب با تکیه بر

بعدی گام اول گفت: «یکی از مسائل حاضر در گام اول این بود که نسل جوانی که پرتکاپو می نویسند دچار احساس دورافتادگی و تنهایی نشوند، زیرا در آثار گام اول متون درخور اعتنایی یافت می شود.» وی در خاتمه سخنانش یادآور شد: «امیدوارم نویسندگان و شاعران نوقلم پس از برگزاری این دوره جایزه تلاش کنند تا آثارشان را به دوره های بعدی برسانند.»

لحظاتی به یاد ماندنی

دعوت از رضا سیدحسینی برای حضور پشت تریبون نقطه عطف مراسم نخستین دوره جایزه گام اول بود، هر چند مجری برنامه نتوانست آن گونه که باید در معرفی این نویسنده پرکار موفق باشد. به هر تقدیر صدای تشویق حضار همچنان ادامه داشت تا سیدحسینی پشت تریبون قرار گرفت.

وی در آغاز سخنانش گفت: «دومین بار است که به سالن فدک می آیم و هر بار که نام فدک را می شنوم یاد خاطرات دوران کودکی و پدرم می افتم که مسائل دینی را برای ما مطرح می کرد و می گفت بچه ها فدک ارضیه شامست و مال مادر بزرگ شما حضرت زهرا (س) بود.»

سیدحسینی در ادامه سخنانش به شروع ارتباطش با کتاب و کتابخوانی اشاره کرد و گفت: «نوجوان بودم و کسی کتاب مختارنامه را به من داد تا بخوانم؛ چندین روز غرق مطالعه کتاب بودم تا مطالعه اش تمام شد و بعد دیدم که کتاب چیز خوبی است و بعد از آن مشغول مطالعه امیرارسلان شدم. زمانی که کتاب را می خواندم مادرم پرسید چه کتابی می خوانی گفتم

هفت دیار نیشابور

فروغ علیشاهرودی (برگزیده داستان حوزه کودک و نوجوان)

فروغ علیشاهرودی در نخستین کتاب خود یعنی «هفت دیار نیشابور» با روایتی داستانی به سراغ شهری کهن از دیار پهناورمان رفته است. در این کتاب سخن از نیشابور است. سخن از شهری بزرگ و گسترده با جمعیتی بسیار انبوه، دانشمندان، دانشدوستان و غوغای مسجدها و مدرسه ها، کاروانسراها و بازارها، شهر عشق و عرفان، شهر ادب و هنر.

از شرم برادرم

میلاد عرفان پور (برگزیده شعر بخش کلاسیک)

میلاد عرفانپور در اولین کتابش «از شرم برادرم» با حال و هوایی منحصر به فرد به سراغ جنگ هشت ساله رفته است. این کتاب که تاکنون مورد توجه بسیاری از محافل ادبی و جشنواره ها قرار گرفته دربرگیرنده چندین رباعی از میان خیل سروده های این شاعر است.

آنان همه از تبار باران بودند

هادی فردوسی (برگزیده شعر - بخش کلاسیک)

هادی فردوسی در اولین کتابش «آنان همه از تبار باران بودند» بر آن است که ادای دینی به جانفشانیها هشت سال دفاع مقدس داشته باشد. فردوسی با سروده هایش تاکنون موفق به کسب چندین جایزه شده و به رغم سکونتش در یک روستای محروم به لحاظ حال و هوای شعری هرگز از قافله عقب نمانده است. رباعی های فردوسی آن قدر ساده و روانند که با یک بار خواندن در ذهن حک می شوند.

زندگی مطابق خواسته تو پیش می رود

نویسنده: امیر حسین خورشیدفر (برگزیده رشته داستانی کوتاه بزرگسال)

امیر حسین خورشیدفر در اولین مجموع داستانش به نام «زندگی مطابق خواسته تو پیش می رود» تلاش دارد که زبانی مخصوص به خود را در حوزه

در پی درخواست ناشران کتاب های کودک و نوجوان منتشر می شود

متن کامل آیین نامه نظارت بر نشر کتاب کودک

الف: شعر پیش دبستانی که برای این گروه سنی خوانده می شود.
ب: گفت و گونویسی داستان ها و نمایشنامه های نوجوانان.

ج: ترانه، ادبیات عامیانه و بازی های منظوم.
۵-۷- به کاربردن اصطلاحات و واژه هایی که در عرف جامعه توهین، تحقیر و مستهجن تلقی می شوند، برای خردسالان و کودکان ممنوع است.

ماده ۶- محتوا
موارد محتوایی ذیل، مانع صدور مجوز کتاب خواهد بود:

۱-۶- تبلیغ و ترویج الحاد و انکار مبانی دین.
۲-۶- ترویج فحشا و فساد اخلاقی.
۳-۶- تحریک کودکان و نوجوانان علیه نظام جمهوری اسلامی ایران و ضدیت با آن.
۴-۶- ترویج و تبلیغ خرافه و فرق ضاله شناخته شده.

۵-۶- ترویج و تبلیغ نظام های استکباری، مداخله جو، استبدادی، سلطنتی و گروه های محارب و غیرقانونی.

۶-۶- پرداختن به اختلافات قومی، دینی و مذهبی به نحو تفرقه انگیز و اخلال در وحدت جامعه.
۷-۶- اخلال و تشکیک در تمامیت ارضی و استقلال کشور.

۸-۶- تمسخر و تضعیف غرور ملی و روح وطن دوستی و ایجاد روحیه خودباختگی در برابر فرهنگ و تمدن و نظامات بیگانه.

۹-۶- پرداختن به مطالبی که سبب تضعیف یا تحقیر اصول اخلاقی شود.

۱۰-۶- پرداختن به مطالبی که موجب تضعیف یا تخریب نهاد خانواده شود.

۱۱-۷- انتشار مطالب علمی، تاریخی، مذهبی و... نادرست و غیرمعتبر.

ماده ۷- ترجمه
۱-۷- حفظ ساختار متن اصلی الزامی است.

۲-۷- دخل و تصرف در متن اصلی مجاز نیست.
تبصره: در مواردی که برای اجرای این آیین نامه و یارعیات ضرورت های فرهنگی مخاطب، تغییراتی در متن یا تصویر ضرورت یابد، این تغییرات نباید تصنعی و متکلفانه باشد و ناشر موظف است این تغییرات را به گروه کارشناسان اطلاع دهد.

۳-۷- در ترجمه انواع داستان های کودکانه و نوجوانانه حاوی اشاراتی به زندگی و اعتقادات سایر ادیان، درج توضیح لازم به صورت پاورقی، در مواردی که با اعتقادات اسلامی مغایرت داشته باشد، الزامی است.

۴-۷- ترجمه های شعر باید دارای حسن و بیان شاعرانه باشد.

۵-۷- ترجمه کتاب های فارسی به زبان خارجی تنها با رعایت کامل ویژگی های زبان معیار مقصد و با توجه به مخاطب، مجاز خواهد بود.

۶-۷- با توجه به جنبه آموزشی کتاب هایی که علاوه بر متن فارسی ترجمه آن را درج می کنند، رعایت اصول درست نویسی و تناسب با گروه های سنی هر دو زبان الزامی است.

ماده ۸- شعر
۱-۸- رعایت اصول اولیه شعری در قالب های مختلف شعر کودک و نوجوان ضروری است.

۲-۸- موسیقی، صورخیال و صنایع مختلف شعری باید متناسب با گروه های مختلف مخاطب به کار رود.

ایمی در تولید کتاب های کودک ضروری است.
تبصره: دریافت مجوز لازم از مراجع قانونی به عهده ناشر است.

۴-۱۰- کلیه مشخصات کتاب در مرحله درخواست مجوز و مرحله اعلام وصول باید یکسان باشد.
۴-۱۱- در گونه های مختلف کتاب تصویر و متن باید از تناسب و هماهنگی برخوردار باشد.

۴-۱۲- بازنویسی متون کهن و ادبیات ارزشمند عامه یا اقتباس از آنها به گونه ای که منجر به افت ارزش های آن شود، مجاز نیست.

۴-۱۳- در هر گونه بازنویسی (اقتباس، بازنویسی، تلخیص، گزیده و...) ذکر منبع اصلی و نوع تغییرات الزامی است.

۴-۱۴- متن و تصویر کتاب نباید متضمن وهن بزرگان و قهرمانان ملی و تاریخی، اولیا و معصومین (ع) و ارزش های اجتماعی باشد.

۴-۱۵- لباس و ظاهر شخصیت های حیوانی در داستان ها نباید در بردارنده وهن به ارزش های اجتماعی باشد.

۴-۱۶- درج آگهی های تجاری و تبلیغی مجاز نیست.

تبصره: آگهی کتاب های کودک و نوجوان دارای مجوز بلا مانع است.

ماده ۵- زبان
۵-۱- رعایت قواعد دستوری زبان فارسی و املا صحیح کلمات الزامی است.

۵-۲- جایگزینی معادل های مناسب فارسی برای واژه های خارجی ضروری است.

۵-۳- زبان اثر باید مبتنی بر واژگان پایه و ترکیبات زبانی مناسب گروه سنی مخاطب باشد.

۵-۴- کتاب باید از یک رسم الخط واحد و رایج مانند شیوه نامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی و یا رسم الخط کتاب های درسی برخوردار باشد.

۵-۵- نوشتن کلمات فارسی و زبان های محلی و بومی با حروف غیر فارسی مجاز نیست.

۵-۶- به کارگیری حروف غیر فارسی در کتاب های فارسی در صورت ضرورت تنها در پانویس مجاز است.

۵-۷- کتاب های کودک و نوجوان باید با زبان فارسی معیار نوشته شود و غلط آموزشی نداشته باشد.

تبصره: شکسته نویسی و استفاده از زبان محاوره در موارد زیر بلا مانع است:

۴-۳- ضروری است کلیه موارد بررسی، صدور مجوز و رسیدگی به شکایات، مطابق با این آیین نامه انجام پذیرد.

۳-۳- نحوه گزینش و کار این کارشناسان مطابق شیوه مصوب هیئت نظارت خواهد بود و هیئت نظارت بر چگونگی عملکرد این کارشناسان نظارت کامل خواهد داشت.

۳-۴- ضروری است کلیه موارد بررسی، صدور مجوز و رسیدگی به شکایات، مطابق با این آیین نامه انجام پذیرد.

۳-۵- نظرات گروه های کارشناسی باید با ذکر بند یا بندهایی از آیین نامه که به آن استناد شده همراه باشد.

هیات نظارت بر نشر کتاب های کودک و نوجوان در تیر ماه ۸۴ آئین نامه ای در ۱۴ ماده، ۶۹ بند و ۸ تبصره تدوین کرد که به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و لازم الاجرا شد.

این آئین نامه که به گفته کارشناسان، اکثر نکات مهم برای نشر کتابهای مرتبط با کودکان و نوجوانان در آن گنجانده شده است، شامل قواعد بازنویسی متون کهن، چگونگی درج آگهی در کتاب، چگونگی استفاده از قواعد دستوری زبان فارسی، چگونگی جایگزینی معادل های مناسب فارسی برای واژه های خارجی و ... می شود.

بنا به اهمیت و درخواست تعدادی از ناشران کتاب کودک و نوجوان، کتاب هفته اقدام به چاپ متن کامل این آئین نامه می کند.

ماده ۱- مبنای قانونی
به استناد ماده مصوبات جلسات ۱۴۷، ۱۴۸ و ۱۴۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر تشکیل هیئت نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان و بر اساس تبصره ۳ ماده یاد شده و با توجه به بخش های الف و ب ماده ۳ مصوبه های مذکور، تهیه آیین نامه نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان که از این پس آیین نامه نامیده خواهد شد در دستور کار هیئت نظارت قرار گرفت.

این آیین نامه با هدف حمایت از حقوق کودکان، اعتلای فرهنگ و ادب، ترویج کتابخوانی، پاسداشت زبان فارسی و حفظ حرمت قلم و اهل قلم تهیه شده است.

ماده ۲- دایره شمول
۲-۱- کتاب کودک و نوجوان به آن دسته از کتاب هایی اطلاق می شود که برای گروه های سنی تا پایان ۱۷ سالگی منتشر می شود و در این آیین نامه به اختصار «کتاب» نامیده می شود.

۲-۲- ملاک کودکانه و نوجوانانه بودن، تشخیص کارشناسی خواهد بود.

۲-۳- اشکال جدید کتاب شامل کتاب چندرسانه ای، کتاب بازی، کتاب گویا و موارد جدید دیگر پس از تایید هیئت نظارت مشمول این آیین نامه خواهد شد.

۲-۴- کتاب های درسی (کتاب هایی که در مدارس به صورت رسمی تدریس می شود)، کتاب های کمک درسی و کمک آموزشی که کمتر از ۴۸ صفحه باشد، نشریه های ادواری (شامل روزنامه ها، مجلات و...)، دفاتر تمرین، رنگ آمیزی و نت موسیقی و جزوه های تکثیر محدود مشمول این آیین نامه نمی شوند.

۲-۵- این آیین نامه ناظر بر کلیه اجزای کتاب خواهد بود.

ماده ۳- روش اجرا
۳-۱- آیین نامه پس از تصویب نهایی منتشر خواهد شد و کلیه ناشران کتاب های کودک و نوجوان موظف به اجرای آن هستند. در صورت تخلف، موضوع به هیئت رسیدگی به تخلفات ناشران ارجاع خواهد شد.

۳-۲- به منظور نظارت بر حسن اجرای مفاد این آیین نامه، گروه هایی متشکل از کارشناسان در حوزه های تخصصی مختلف، در معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد که از این پس به اختصار «گروه کارشناسی» نامیده خواهند شد. مجوز نشر کتاب پس از تایید این کارشناسان صادر خواهد شد.

۳-۳- برای بررسی کتاب ارائه شناسنامه کامل، فیبا، شابک و ذکر گروه سنی مخاطبان ضروری است.

تبصره: درج موارد مذکور و نشانی ناشر و بهای کتاب در تمامی کتاب هایی که به چاپ می رسند ضروری است.

۳-۴- در مورد آثار ترجمه شده، ارائه نمونه کتابی که برگردان از روی آن صورت گرفته است بادرج کامل مشخصات آن در کتاب ترجمه شده الزامی است.

۳-۵- پیامدهای معاهده نامه بین المللی حقوق معنوی ناشر و مولف (کپی رایت) بر عهده ناشر است.

۳-۶- ارائه نمونه نهایی کتاب برای صدور مجوز ضروری است. منظور از نمونه نهایی نسخه ای است که پس از دریافت مجوز عیناً به چاپ می رسد.

۳-۷- مستندات اطلاعات ادعا شده درباره کتاب در صورت درخواست باید ارائه شود.

۳-۸- ظاهر کتاب که شامل قطع، جلد، جنس، خط، اندازه حروف، تصاویر، طراحی صفحات، کیفیت چاپ و... می شود نباید از حداقل تناسب با مخاطب بی بهره باشد.

۳-۹- برای حفظ سلامتی کودکان، رعایت نکات

حذف بدآموزی از کتاب کودک

با طراحان، تحویل تصویرگران بدهند، هر چند برخی از مفاد این قرارداد در ذهنیت تصویرگران نهادینه شده باشد.

جلوگیری از دوگانگی در آموزش

یکی از مسائلی که در این آیین نامه به صراحت مورد اشاره قرار گرفته است، بحث زبان معیار است که در پنجمین ماده از آیین نامه نظارت به آن تاکید شده است: «کتاب های کودک و نوجوان باید با زبان فارسی معیار نوشته شود و غلط آموزی نداشته باشد».

این ماده در نظر جواد محقق سردبیر نشریات رشد از اهمیت بسزایی برخوردار است. چرا که به گفته این شاعر در این که بچه هادر سنین آموزش های دبستانی و به ویژه در محدوده سنی ابتدایی نباید تحت تاثیر کتاب های بد آموز قرار گیرند شکی نیست اما آنچه در این میان اهمیت دارد، جلوگیری از بدآموزی های زبانی است چرا که معمولاً آموزش زبان معیار در کتاب های کودک و نوجوان موجب می شود تا پایه های آموزشی کودکان محکم تر شود. محقق بر این باور است که اگر بچه ها در این سنین، با زبان غیر معیار (زبان شکسته محاوره محلی که به صورت مکتوب نوشته می شود) آموزش ببینند احساس دوگانگی در آموزش، عواقب ناخوشایندی برای ارائه آموزش آنها در پی خواهد داشت و به دلیل اشتباه در ساختار واقعی کلمه، اصلاح این دوگانگی در سال های بعد با دشواری همراه خواهد بود.

صراحت آیین نامه

بخشی از مسائلی که در این آیین نامه مورد بحث قرار گرفته، اشاره به بدبیهاتی است نظیر متن و تصویر کتاب که نباید متضمن وهن بزرگان و قهرمانان ملی و تاریخی، اولیا و معصومین (ع) و ارزش های اجتماعی باشد.

محقق طرح برخی از مسائل بدبیهی را جزو ضروریات می داند و معتقد است طبعاً اگر قوانین صراحت نداشته باشند ممکن است برخی آنها را جزو بدبیهات بدانند و برخی سکوت قانون را به معنای نداشتن نظر در نظر بگیرند. از این حیث باید این موارد به صراحت در قانون مورد اشاره قرار گیرد تا مخاطبان در هر دوره ای آنها را مورد استناد قرار دهند.

همراه بوده که نشان از اهمیت وجود یک مبنای حقوقی برای نشر کتاب های کودک دارد.» او در پی ذکر این مقدمه تاریخی، یادآور می شود که اساساً این آیین نامه مشکلات پراکنده ناشران را حل کرده است و در صورت مداوم تر شدن جلسات هیئت نظارت بر نشر کتاب کودک، نشر کتاب در این حوزه با روند رو به رشدی همراه خواهد بود.

ضرورت اطلاع رسانی

اما پرسش اصلی در این میان این است که اهالی نشر کتاب کودک - در حوزه های مختلف از نویسندگان و مترجم و تصویرگر گرفته تا ویراستار و ناشر - تا چه حد نسبت به وظایف خود آگاه هستند؟ هدی حدادی تصویرگر کتاب کودک معتقد است که عموماً ناشران هیچ آیین نامه ای را برای دقیق تر شدن کار در اختیار تصویرگران نمی گذارند و معمولاً بی اطلاعی از مفاد این آیین نامه گاه مشکلاتی را برای تصویرگران ایجاد می کند. البته او یادآور می شود که معمولاً زمانی که داستانی مشخص از سوی ناشر به تصویرگر تحویل داده می شود، متن، مهم ترین منبع تصویرگر است چرا که اساساً تصویرگران تابع متن هستند و الزامی برای فراتر رفتن از متن ندارند.

این تصویرگر کتاب های کودک و نوجوان در ضمن بازخوانی آیین نامه نظارت بر نشر کتاب کودک تاکید می کند که آیین نامه، نگاه مجزایی به تصویرگری ندارد. این بحث به نوعی در ذیل دیگر مفاد و مواد قانونی و تبصره ها قرار گرفته است در حالی که باید به دلیل اهمیت این حوزه یک بخش مجزایی مشخص تر شدن حوزه کاری تصویرگران ترسیم می شد.

حدادی نیز بحث خود را با یک سابقه تاریخی در مورد اهمیت نظارت بر طراحی و تصویرگری کتاب های کودک پی می گیرد.

به گفته وی گاه برای جلوگیری از خطا در تصویرگری چهره های مذهبی، مینیاتوریست های مسلمان راه حل هایی نظیر ترسیم نشدن چهره و یا نورانی کردن آن ابداع کرده اند که امروز نیز به نوعی مورد استفاده قرار می گیرند. البته او کامکان بر این باور خود مصرّ است که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید ناشران کتاب های کودک را ملزم کند که این آیین نامه را به همراه قرارداد همکاری خود

سید محمد محمودی: با توجه به اهمیت نشر کتاب های کودک و نوجوان و حساسیت های فرهنگی و اجتماعی پیرامون این گروه های سنی طی سال های گذشته بخش عمده ای از دغدغه های اهالی نشر استناد به سیاستی مشخص برای جلوگیری از مشکلات فرهنگی و تربیتی در حوزه این گروه سنی بود تا این که مدتی پیش شورای عالی انقلاب فرهنگی طی جلساتی، آیین نامه نظارت بر نشر کتاب های کودک و نوجوان را در دستور کار هیئت نظارت بر این حوزه از نشر قرار داد.

یکی از مهم ترین معضلات در سال های گذشته، حیرانی ناشران از بی قانونی در این حوزه به شمار می آمد به طوری که کافی بود در آن سال ها سری بزیند به راسته کتابفروشی های کودک و نوجوان در هر نمایشگاه کتابی و ببینید که در این کوچه تنگ و باریک از خیل ناشران، کودکان حیران مانده اند میان کتاب های هزار رنگ تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل.

اما گویا قضیه ختم به خیر شده و با آیین نامه نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان که تقریباً در عین قانونی بودن، کاربردی است، کار را برای ناشر و مولف و مترجم و تصویرگر و ویراستار راحت کرده تا اهالی نشر با استناد به این آیین نامه به مشکل خاصی برخوردند.

مبنای قانونی برای کار

طبعاً مخاطب آیین نامه نظارت بر نشر کتاب های کودک و نوجوان، ناشران این حوزه هستند و به نوعی می توان گفت که این آیین نامه تضمینی جدی و قانونی بر نشر کتاب های کودک و نوجوان است. نادر قدیانی مدیر نشر قدیانی که طی سال های گذشته هم وغمی جدی در نشر کتاب های کودک و نوجوان داشته بر این باور است که طبعاً هر آیین نامه ای می تواند از بی قانونی در نشر جلوگیری کند. چرا که به اعتقاد وی هر قانونی، با ایجاد صلاحیت، سلامت پیکره جامعه را تضمین می کند. قدیانی بحث را با رویکردی تاریخی به این آیین نامه پی می گیرد و به زمان حدود ۱۸ ساله بازنگری و بازاندیشی در این قانون اشاره دارد و می گوید: «طی این سال ها آیین نامه نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی با بازنگری ها، تجدید نظرها و اصلاحاتی

ماده ۹- داستان

داستان از نظر سبک و گونه باید با قواعد نوع خود منطبق باشد.

ماده ۱۰- سایر متون ادبی

در نگارش نمایشنامه ها، رعایت قواعد حاکم بر این گونه ادبی ضروری است.

ماده ۱۱- کمک درسی

محتوای کتاب های کمک درسی باید هماهنگی های لازم را با کتاب های درسی رسمی کشور داشته باشد.

ماده ۱۲- هنر

کتاب هایی که از روی فیلم های سینمایی و برنامه های تلویزیونی اعم از زنده و انیمیشن تهیه می شود فقط در مواردی مجاز است که: الف) از روی متن اصلی فیلمنامه تهیه شده باشد.

ب) و یا به تایید هیئت نظارت، دارای ارزش ادبی و هنری باشد.

ماده ۱۳- دینی

۱-۱۳- در این آیین نامه منظور از کتاب های دینی، کلیه کتاب های کودک و نوجوانی است که به یکی از موضوعات دینی مثل اعتقادات (اصول)، احکام (فروع)، شخصیت های مقدس، تاریخ و ... یکی از ادیان الهی می پردازد.

تبصره: سایر کتاب هایی نیز که بخشی از آن به موارد مذکور می پردازد، در آن بخش هاشمول ضوابط ذیل خواهد بود.

۲-۱۳- مستندات کتاب باید بر پایه منابع و مدارک معتبر تنظیم شده باشند و در صورت استناد به موارد مورد اختلاف از پشتوانه کارشناسی یا پژوهشی برخوردار باشند.

۳-۱۳- بخش هایی از متون ادبی خلاق همچون شعر و داستان که مشخصاً در منابع معتبر موجود نیست و به دلیل منطق داستان، افزوده می شود باید دارای پشتوانه منطقی و براساس شناخت زمان، مکان، شخصیت ها و موقعیت ها باشد.

۴-۱۳- درج فهرست منابع و مأخذ و در موارد نیاز، پانویس ها الزامی است.

۵-۱۳- تصویرگری کتاب دینی ضمن دارا بودن ارزش های حسی و تعالی جویانه نباید مغایرتی با اطلاعات منابع معتبر و پژوهش های تاریخی و یا جنبه قدسی وجود شریف معصومین (ع) داشته باشد.

۶-۱۳- آوردن عبارات و واژه های نامانوس عربی باید با اعراب و علامت گذاری انجام شود. ۷-۱۳- مرجع و مأخذ آیات (ذکر نام سوره و شماره آیه) و روایات از کتاب های معتبر باید در متن پانویس یا انتهای کتاب مشخص شود.

۸-۱۳- ترجمه آیات و روایات باید در متن یا پانویس ذکر شود.

۹-۱۳- نقل شبهات دینی به منظور آگاهی مخاطب بلامانع است؛ به شرط آن که با تحلیل و پاسخ دقیق و کافی همراه باشد.

ماده ۱۴- سایر موارد

۱-۱۴- ناشران و پدید آورندگان کتاب در صورتی که به رأی کارشناسی اعتراض داشته باشند می توانند شکایات خود را کتبا به هیئت نظارت ارائه کنند.

۲-۱۴- در کلیه مواردی که این آیین نامه به آن نپرداخته است براساس نظر هیئت نظارت عمل خواهد شد.

۳-۱۴- این آیین نامه هر دو سال یک بار، طی جلساتی مورد بررسی اعضای هیئت نظارت قرار خواهد گرفت تا نسبت به حذف و اضافاتی که ضروری تشخیص داده شود تغییرات احتمالی صورت گیرد. تغییرات احتمالی، پس از تصویب هیئت نظارت قابل اجراست.

این آیین نامه در ۱۴ ماده، ۶۹ بند و ۸ تبصره در تاریخ ۸۴/۴/۵ توسط هیئت نظارت بر نشر کتاب کودک و نوجوان تهیه و در تاریخ ۸۴/۵/۳۱ به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجراست.

مهدی غبرایی از ترجمه‌های موازی آثار داستانی انتقاد کرد

باور کنید، روی لبه تیغ راه می‌رویم

ترجمه این دسته از آثار، کارنامه یک مترجم را درخشان‌تر می‌کند.

شماره‌ها را بهترین رمان طول عمر خود معرفی کرده‌اید. جایگاه این رمان در سطح جهانی کجاست و در خود انگلستان که محل تولد این رمان است، چگونه ارزیابی می‌شود؟

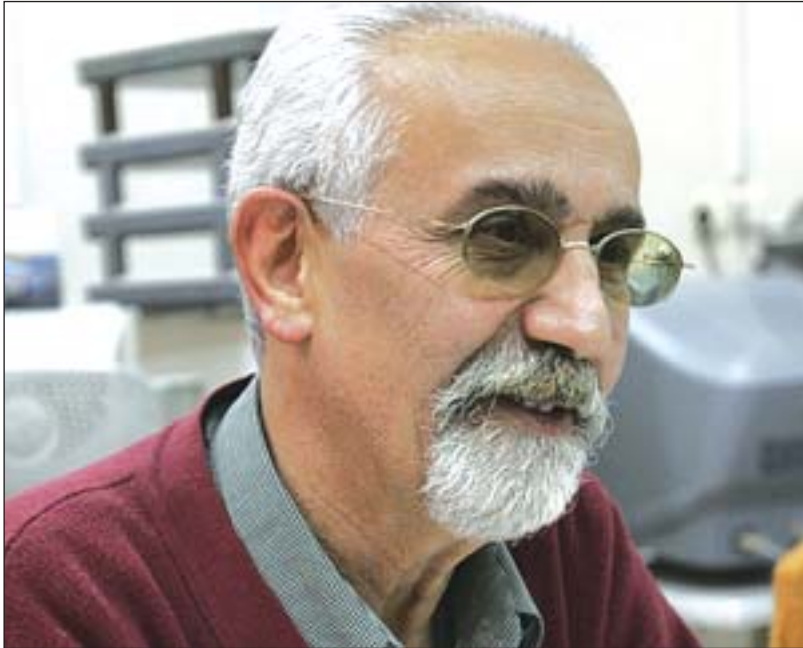
تا آنجا که من اطلاع دارم، وقتی رمان «ساعت‌ها» از ویرجینیا وولف را ترجمه و چاپ کردم و برای نقد و نظر این رمان و نویسنده‌اش به سایت‌های اینترنتی مراجعه کردم، در نقد و نظرهای متعددی که دیده‌ام منتقدان معتقدند، نویسنده‌ای با جنسیت زن تا امروز بزرگ‌تر از ویرجینیا وولف در کشورهای انگلیسی‌زبان متولد نشده است. می‌دانید که او را در ردیف پروست و جویس قرار می‌دهند. در زمینه غیر رمان هم وولف آثار برجسته‌ای دارد که حداقل یکی از این آثار به فارسی ترجمه شده است. «اتاقی از آن خود» را حتماً دیده‌اید و خوانده‌اید، تمثیلی که در این اثر به کار برده شده، هنوز بداعت دارد. یعنی امروز هم هنوز تازه است. در این اثر وولف، درباره حق نویسنده‌گی و این که نویسنده باید اتاقی از آن خود داشته باشد و درآمدی اندک برای گذران زندگی روزمره، هنوز هم مورد توافق و تایید صاحب‌نظران است. نقد و نظرهایی که ویرجینیا وولف نوشته در نوع خود برجسته و عمیق است. حتی نامه‌هایش امروز از ارزش فوق‌العاده‌ای برخوردارند.

آیا رمان «موج‌ها» در هیچ‌یک از فهرست‌های متعددی که منتقدان و خوانندگان رمان برای رمان‌های برتر تدارک دیده‌اند، وجود دارد؟

واقعیت این است که من چیز خاصی در این زمینه ندیدم اما در جاهای مختلف وقتی صحبت از نویسندگان برجسته انگلیسی‌زبان می‌شود، بعد از جویس نام ویرجینیا وولف می‌آید.

چه شد که رمان «کافکا در کرانه» را برای ترجمه انتخاب کردید؟ گویا تقدیر این گونه رقم خورده که هر رمانی را ترجمه می‌کنید دیگران زودتر از شما آن را منتشر کنند. چون این رمان هم تاکنون با دو ترجمه منتشر شده است.

اولین بار بردارم زنده‌یاد هادی در سفری به ژاپن حدود ده سال قبل دو - سه کتاب با خودش به همراه آورد که یکی متعلق به کوبه آبه و یکی هم از موراکامی بود. من از آن زمان با این دو نویسنده از طریق مطالعه آثارشان بیشتر آشنا شدم. با مطالعه آن دو کتاب احساس کردم با دو نویسنده بزرگ و برجسته روبه‌رو شده‌ام. وقتی اوته جایزه نوبل گرفت، در مصاحبه‌ای گفت: «اگر کوبه آبه زنده بود، جایزه نوبل حق او بود.» البته می‌دانید که اوته هم نویسنده بسیار بزرگی است. من هر یک از این نویسندگان را در جای خود خیلی پسندیدم و آثارشان را کنار دست گذاشتم تا در یک فرصت مناسب به سراغ ترجمه آنها بروم. در این فاصله ترجمه کتاب‌های دیگری برحسب ضرورت در اولویت قرار گرفتند و چندی طول کشید تا به آثار این نویسندگان مراجعه کنم. وقتی شنیدم رمان «کافکا در کرانه» موراکامی در غرب مورد توجه

و معیاری است؟

این معیاری است که برای خودم تعیین کرده‌ام. حکم نیست که برای دیگر مترجمان صادر کرده باشم. ممکن است رمانی ارزش این را داشته باشد که با وجود یک ترجمه یا دو ترجمه از آن در بازار، من مجدداً به سراغ ترجمه‌اش بروم. مثلاً رمان «کوری» ساراماگو را در دست ترجمه داشتم که ترجمه خانم مینومیشیری منتشر شد؛ ناشر می‌خواست و من هم بی‌میل نبودم. بنابراین به کار ادامه دادم و ترجمه دیگری از آن منتشر کردیم. در مجموع اگر بدانم قرار است رمانی با دو ترجمه یا بیشتر منتشر شود، به سراغ آن نمی‌روم. برای این که هم هزینه چاپ و کاغذ بیهوده صرف می‌شود و هم وقت و انرژی مترجمان تلف می‌شود. مثلاً رمان «هزار خورشید تابان» که پنج ترجمه مختلف دارد، هر ترجمه شانس یک بار تجدید چاپ را پیدا می‌کند که به لحاظ مالی به سود مترجم و ناشر نیست. من که عمری را در این راه پشت سر گذاشته‌ام و صاحب تجربه‌ای در این زمینه شده‌ام مایل نیستم کتابی را ترجمه کنم که حدس می‌زنم بیش از یک بار چاپ نخواهد شد.

ولی در کارنامه شما کتاب‌هایی هم هست که فقط یک بار منتشر شده‌اند.

کتاب‌هایی که من ترجمه کرده‌ام یا می‌کنم دو دسته‌اند. یک قسم کتاب‌هایی هستند که مخاطب عام دارند و من سعی می‌کنم این گونه آثار را ترجمه کنم تا بیش از سه - چهار بار تجدید چاپ شوند و جبران زحمت کنند. دسته دوم کتاب‌های ماندگار تاریخ ادبیات محسوب می‌شوند مثل آثار ویرجینیا وولف که ترجمه آثار او مثل رمان «ساعت‌ها» و «موج‌ها»، هم موقعیت و اعتباری برای مترجم فراهم می‌کند، هم درازمدت تجدید چاپ می‌شود و هم

اسفناکی پیدا کرده بود. عده‌ای از مترجمان گمنام به صورت تیمی به سراغ ترجمه هری پاتر رفته بودند و در عرض کمتر از ۲۰ روز یک کتاب دو جلدی را ترجمه و منتشر کردند. نتیجه کار معلوم است چه از آب درمی‌آید. یعنی رقابتی توأمان بین گروهی از ناشران ناشناخته و گروهی از مترجمان گمنام در گرفته بود که قابل توصیف نیست. یک گروه می‌خواست هر چه سریع‌تر ترجمه‌ای از هری پاتر به دست دهد و گروهی می‌خواست بازار مساعد هری پاتر را به تسخیر خودش در بیاورد. اعتراضی هم که در اول این گفت‌وگو مطرح شد، مربوط به این فضا می‌شود.

این چنین فضایی در صنعت نشر کشور به سود هیچ‌کس نیست نه مترجمان و نه ناشران. در چنین عرصه‌ای از رقابت، شما کمتر حضور ناشران درجه یک را می‌بینید. ناشران گمنام در شکل‌گیری این نوع رقابت و این نوع بازار نه‌چندان سالم سهم بیشتری دارند. اما گاهی هم اثری جدی و قابل‌تأمل هست که ترجمه خوبی از آن به بازار نیامده است و مترجمی مجدداً به سراغ ترجمه آن می‌رود و حتی ممکن است آن ترجمه، کار اساتید هم باشد. در چنین موقعیتی بهترین نقد بر آن ترجمه، این است که ترجمه بهتری از آن اثر عرضه کنید. ترجمه مجدد و بهتر آن اثر، یک نقد جانانه است. مثلاً ترجمه رمان «موج‌ها» بهترین شاهد مثال چنین وضعی است. ترجمه قبلی این اثر هنوز در بازار موجود است که من آن ترجمه را ترجمه مناسب و خوبی نمی‌دانم و فکر می‌کنم ایراد فراوانی بر آن وارد است. ترجمه متعلق به ۲۵ سال پیش است که زبانش کهنه شده و متنش ناقص ترجمه شده بود. من نشستم و ترجمه دیگری از آن ارائه دادم.

این که می‌گویید اگر اثری بیش از دو ترجمه داشته باشد به سراغ ترجمه آن نمی‌روید، روی چه اصول

مهدی غبرایی رمان برجسته ویرجینیا وولف با عنوان «موج‌ها» را به فارسی برگردانده است که ماه گذشته از سوی نشر افق عرضه شد. او همچنین رمان «ساعت‌ها» از همین نویسنده را نیز سال گذشته ترجمه و منتشر کرد. «دل‌سگ» از بولگاکف، «راهنما» از نارایان «لیدی‌ال» و «پرنده خارزار» از کالین مک‌کالو و «کوری» از ساراماگو عناوین برخی از ترجمه‌های او را تشکیل می‌دهند.

مهدی غبرایی در حال حاضر رمان «کافکا در کرانه» اثر موراکامی را در دست ترجمه دارد که این روزها دو ترجمه از آن از سوی مترجم‌های دیگر با عنوان «کافکا در ساحل» به بازار آمده است.

شما در مقدمه یکی از کتاب‌هایتان نوشته‌اید: اگر می‌دانستم پیش از دو ترجمه از این رمان به بازار می‌آید، از خیرش می‌گذشتم و به اساتید فن واگذارش می‌کردم. آیا این نوعی اعتراض است؟ این یادداشت که در مقدمه کتاب آورده‌ام، نوعی اظهار نظر است. من هیچ اعتراضی به هیچ فرد مشخصی ندارم که چرا فلان اثر را ترجمه می‌کند، نه تنها من، بلکه هیچ‌کس نمی‌تواند معترض هیچ‌کسی بشود، حتی اگر یک رمان راه نگر ترجمه کنند همان‌گونه که کتاب «پیامبر» جبران خلیل جبران پیش از بیست ترجمه دارد. به هر حال باید چاره‌ای اندیشید تا از ترجمه‌های مکرر یک اثر با کیفیت‌های نازل در امان باشیم. وقت و انرژی مترجمان به هدر می‌رود. سرمایه‌های ملی مثل کاغذ و فیلم و زینک و دیگر ملزومات چاپ ضایع می‌شود....

به نظر شما چه باید کرد؟ برای این معضل چه راه‌حلی پیشنهاد می‌کنید؟

باید نشست و با مشورت و ارائه پیشنهاد‌های مختلف این مشکل را چاره کرد. البته این مباحث در محافل گوناگون مطرح می‌شود و مورد نقد و نظر قرار می‌گیرد. حق مؤلف منافی اگر دارد، مضارری هم دارد، فرض کنید یک مترجم تازه‌کار یا ناشی امتیاز ترجمه اثری را در اختیار بگیرد که نتواند به خوبی از عهده ترجمه‌اش برآید. چه باید کرد؟ در آن صورت گروه عظیمی از علاقه‌مندان از لذت مطالعه آن اثر محروم می‌مانند و دیگران هم نمی‌توانند به سراغ ترجمه مجدد آن بروند. این یک نمونه از مضار پیوستن به حق مؤلف است.

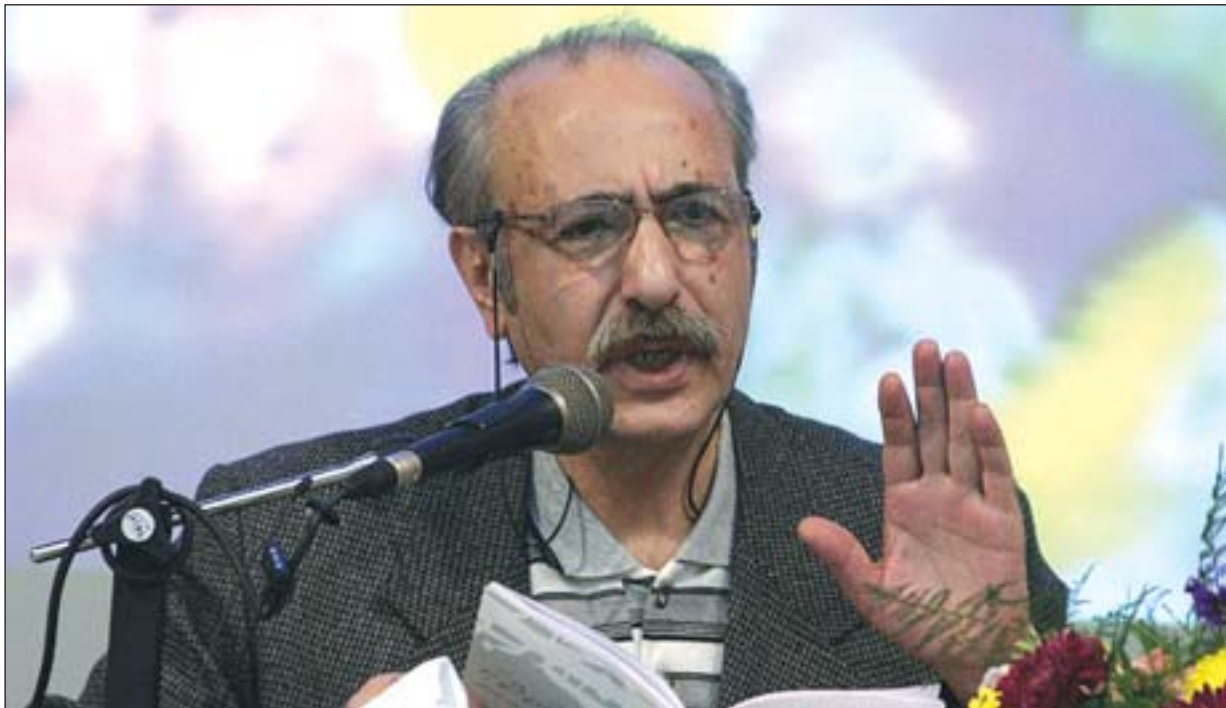
الان پنج ترجمه از یک رمان در بازار هست و سه ترجمه از یک اثر دیگر. شما این وضع را ناشی از رقابت مترجمان می‌دانید یا ناشران؟

اگر بی‌طرفانه نگاه و قضاوت کنیم ممکن است رقابت هر دو گروه باشد. اما یک موقعی رقابت‌ها سالم‌تر است، یعنی ممکن است چند نفر با توان تقریباً برابر و به لحاظ قدرت ترجمه نزدیک به هم به سراغ ترجمه یک اثر بروند و مایه‌ای هم در کار گذاشته باشند. گاهی هم وضع، شکل دیگری پیدا می‌کند. مثلاً ترجمه جلد آخر هری پاتر وضع بسیار

در نشست نقد «زنده میری»، مجموعه شعر بهاء‌الدین خرمشاهی مطرح شد

اندیشه مرگ با لبخند

بازتاب فرهنگ دوران حیات ایشان است. مخاطب تعجب می‌کند از این که چگونه یک فرد، همچنین طبع روانی دارد و هم تا این حد نکات بیانی و بدیعی را در شعر گنجانده است.

علیزاده با یاد از نظریه «کوشش و جوشش» علی موسوی گرمارودی، یادآور شد: «به گمان من اگر کوشش ایشان (خرمشاهی) به اندازه جوشش شان بود، تا امروز قطعا با شاعری بسیار سرآمد روبه‌رو بودیم. ای کاش ایشان دست کم شعر طنز را جدی می‌گرفتند که در این صورت ما با شعر طنز پرداز طراز اولی مواجه می‌شدیم. ایشان در کار شعر بسیار فروتنانه عمل کرده‌اند.»

وی در بخش دیگری از سخنانش به شباهتی عجیب بین اشعار «زنده میری» و «زندگینامه خودنوشت خرمشاهی با عنوان «افراز فلسفه» پرداخت و گفت: «به گمان من، «زنده میری» را می‌توان مجلد دوم از زندگینامه ایشان دانست.»

پارادوکس‌های مورد استفاده توسط خرمشاهی در ساخت ترکیب‌هایی چون «زنده میری»، «کنیه‌ای بر باد»، «سرمهیب‌جذاب» و «هراس ترسی آرامبخش»، تشبیه‌ها و تمثیل‌های زیبا، آشنایی زدایی‌ها، ایهام‌ها و ترکیب‌طنز و غم، از دیگر موارد مورد اشاره علیزاده در این نشست پیرامون «زنده میری» بود.

وی در پایان ساختار کتاب را چندان منسجم ندانست و برای نمونه به شعر دهه‌های ۵۰ و ۶۰ خرمشاهی اشاره کرد که از آن مقطع، تنها هشت شعر در کتاب ذکر شده است.

خرمشاهی در پایان برنامه گفت: «شعر می‌گوید چون ره‌پای و گشایش می‌آورد. تنشی در جان می‌آورد که آدم را بی‌تاب می‌کند. تاثیر می‌گذارد روی آدم. شاعران باید طبع و درون نازک و اثرپذیری داشته باشند.»

وی افزود: «وگرنه من گرفتار آن همه تحقیق و کار جدی، نباید سراغ شعر می‌آمدم. شعر دانی من بهتر از شعر گویی من است چون خیلی شعر می‌خوانم، از گذشته تا امروز و فردا و پس فردا. ولی این ساختار جادویی راه‌هنوز نمی‌شناسم، این حادثه ذهنی چیست که به حادثه زبانی تبدیل می‌شود؟ نمی‌دانم.»

در ادامه این نشست، حسین علیزاده به رباعی‌های شیرین طنز آمیز خرمشاهی که پیش‌تر در «گل آقا» منتشر شده بود اشاره کرد که در این دفتر ذکر نشده است وی از این گفته‌اش نتیجه گرفت که «زنده میری» نه مجموعه اشعار، که گزیده شعرهای آقای خرمشاهی است.

علیزاده با اشاره به گستره پژوهشی و علمی خرمشاهی در حوزه‌هایی چون حافظ پژوهی، قرآن پژوهی، طنز نویسی در نثر، مقاله نویسی حرفه‌ای پژوهش‌مندی، فرهنگ و دایرة المعارف نویسی و نقد نویسی، گفت: «انتشار «زنده میری» نشان داد که مخاطبان آثار علمی ایشان، هم‌زمان با یک شاعر توانمند نیز مواجهند. من یک ترم تحصیلی نیاز دارم که بتوانم راجع به همه جنبه‌های این مجموعه شعر، حق مطلب را ادا کنم. افسوس که ایشان با کمال فروتنی، این شعرها را بسیار دیر منتشر کرده‌اند.»

علیزاده به یکی از اشعار عاشورایی خرمشاهی به اقتفا از محتشم کاشانی اشاره کرد و افزود: «جدای از اشعار مذهبی بسیار خوب، ایشان در طنز نیز صاحب حسی نیرومند هستند. طنز ایشان، طنزی درونی و حسی است که نه تنها در کارهای طنز، بلکه در دیگر شعرهای ایشان نیز حضوری بارز و آشکار دارد، به طوری که نثر علمی ایشان نیز گاه بسیار شوخ و شنگ و خواندنی است.»

وی در ادامه به «اخوانیه»‌های خرمشاهی که بخش مهمی از «زنده میری» را در بر گرفته‌اند پرداخت. البته در این جلسه، بخش مهمی به بحث درباره این اخوانیات و به ویژه دو اخوانیه‌ای که خرمشاهی و گرمارودی برای یکدیگر سروده بودند اختصاص یافت که حاوی نکات تازه‌ای برای مخاطبان بود. علیزاده به این نکته پرداخت که اخوانیه‌های این مجموعه دربرگیرنده بخش مهمی از ارتباطات وسیع فرهنگی خرمشاهی است، از حافظ تا معاصران او و این، تنوع و جامعیت عجیب خرمشاهی را در زندگی فرهنگی‌اش نشان می‌دهد.

از دیگر موضوعات مورد اشاره علیزاده، ایجاز، تکراری نبودن مضامین و به کارگیری صورت‌های تازه تشبیه و استعاره بود. وی ادامه داد: «شعر خرمشاهی،

نشست نقد و بررسی «زنده میری» مجموعه اشعار بهاء‌الدین خرمشاهی عصر دوشنبه سی ام مهرماه، با حضور علی موسوی گرمارودی، حسین علیزاده و عباس یکرنگی در محل سرای دائمی اهل قلم برگزار شد؛ نشستی که با اظهار نظرهای جالب توجهی به ویژه از سوی علی موسوی گرمارودی همراه بود.

علی موسوی گرمارودی به عنوان نخستین سخنران این نشست، نخست به بخشی از مقدمه خرمشاهی بر کتاب «زنده میری» اشاره کرد که خرمشاهی در آن نوشته است: شیفته خود شعر شدم، دیگر چه جای شیفتگی به شعر خود باقی می‌ماند؟ گرمارودی در عین حال به چند جنبه اساسی از مجموعه شعر «زنده میری» پرداخت و نخستین آنها راه «مرگ اندیشی» شاعر دانست.

گرمارودی گفت: «اندیشه غالب در تمام این کتاب، مرگ اندیشی است. البته غالب به عنوان اندیشه‌ای که بیشتر به آن پرداخته شده و نه به معنای اندیشه‌ای که غلبه دارد. ضمن این که همین مضمون است که نام کتاب را هم توجیه می‌کند؛ نامی که از یک مثنوی به همین نام گرفته شده و شاعر در آن گفته است: «مرگ ره در وجود ما دارد/ ریشه در تار و پود ما دارد.»

وی شعر سپید «بر روی ماهواره استیجاری زمین» را نیز از جمله شعرهایی معرفی کرد که اندیشه مرگ اندیشی در آن وجود آشکار دارد. گرمارودی بحث بیشتر در ارتباط با این اندیشه را به مقاله لادن نیکنام احاله داد و گفت: «از آنجا که پیش از من خانم نیکنام در گفت و گویی مفصل درباره «زنده میری» به طور خاص به جنبه مرگ اندیشی در این دفتر پرداخته، من ترجیح می‌دهم که بحث بیشتری در این باره نداشته باشم و تنها اضافه می‌کنم که خرمشاهی نه تنها تعریفی جدید از مرگ به دست می‌دهد، که با فرهنگ قرآنی خود، حیات برتر را در مرگ می‌داند، بلکه حیات واقعی و رویش و بالش خود را در مرگ و پس از مرگ می‌بیند؛ برای نمونه گفته است: «بسان دانه‌ای در خاک می‌جویم حیات از مرگ/ بهار جلوه‌ات آخر گریبان می‌کند چاکم/ چو چشم از خویشتن پوشم هزاران چشم بگشاید/ و گر چون چشمه‌ای گم کرده ره، زندانی خاکم.»

قرارگرفت و سرو صدایی به پا کرد، این رمان را تهیه کردم. اما تا نوبت به ترجمه این رمان برسد، دو رمان دیگر در دست ترجمه داشتم و ترجمه «کافکا در کرانه» به تاخیر افتاد. بعد هم که این رمان را به دست گرفتم ترجمه‌اش حدود شش ماه طول کشید. من با شیفتگی آن را ترجمه کردم و به نظرم یکی از آثار درخشان تاریخ ادبیات انگلیس است و در موردش قبلاً هم مقاله‌ای نوشته‌ام و گفته‌ام اهمیتش در حد و اندازه رمان چون «مرشد و مارگریتا» است. این رمان باید منتشر شود تا دیگران این نظر را تأیید یا تکذیب کنند.

شما در چه تاریخی ترجمه این رمان را شروع کردید؟

من اصلاً خبر ترجمه این رمان را نشنیده بودم. اگر بخواهید تاریخ دقیق شروع ترجمه را هم می‌توانم به شما نشان بدهم، چون برای ترجمه هر اثری یک پرونده درست می‌کنم. من اردیبهشت این رمان را تحویل ناشر دادم و حدود یک سال قبل از آن - یعنی در مهرماه - آن را در دست گرفته بودم. علت تاخیر هم به این برمی‌گردد که این رمان پانصد صفحه‌ای حدود شش ماه وقت مرا گرفت، چون با صبر و طمأنینه کار کردم؛ در واقع هنوز هم روی آن کار می‌کنم. به رغم این که نسخه‌ای از ترجمه تحویل وزارت ارشاد شده، من همچنان روی ترجمه کار می‌کنم، اگر تغییر واژه‌ای، اصطلاحی یا جمله‌ای ضرورت داشت، تغییر می‌دهم و اصلاح می‌کنم تا کار هر چه بهتر عرضه شود.

جامعه ایران از نویسندگان آسیایی و آفریقایی چندان استقبال نمی‌کند. چرا؟ آیا این نتیجه شناخت نداشتن ما از آثار این نویسندگان است یا علل دیگری دارد؟

به نظر من علتش این است که آثار عمده و مهم آنها قبلاً در ایران معرفی نشده بود. بعد هم مترجمان شاخصی نداشتیم که این آثار را از زبان اصلی ژاپنی یا دیگر زبان‌های آسیایی و آفریقایی به فارسی برگردانند. به همین خاطر ارزش و اهمیت این نویسندگان در جامعه ایران شناخته نشد. من سال‌ها پیش از نویسندگان هندی یا هندی تبار - اگر ناپیل و برادرش را هم حساب کنیم - بیش از ده اثر به فارسی ترجمه کرده‌ام. به رغم آن که می‌گفتند نویسندگان هندی در ایران خواننده ندارند، با پس نکشیدم. البته در مورد ناپیل این نظر درست درآمد و ترجمه اغلب آثارش از جمله مهم‌ترین اثرش «خانه‌ای برای آقای بیواس» فقط یک بار چاپ شد، اما بقیه آثار مثل «راهنما» از نارایان پس از مدت‌ها تجدید چاپ شد. یا از اینتا دسای که هندی تبار است، آثاری ترجمه کردم که استقبال خوبی از آن شد. به هر حال من وقتی به سراغ نویسندگان ژاپنی رفتم، دیدم واقعاً دربابی حیرت‌انگیزند و از ادبیات معاصر اروپا چیزی کم ندارند. شما فیلم‌های برجسته ژاپنی را کم و بیش دیده‌اید و با آن آشنایی دارید. به همان نسبت ادبیات ژاپنی هم پایه‌های آن ترقی کرده، نویسندگان قدری در ژاپن داریم که آثار بسیار زیبا و ژرفی نوشته‌اند. متأسفانه بنابه دلایلی نمی‌توان به سراغ ترجمه برخی از این آثار رفت. مثل آثار تاناوکی. اگر امکانش بود دوست داشتم آثارش را که اغلب کم حجم‌اند، به فارسی برگردانم.

اما آثاری که بتوان با خسران کمتری ترجمه و منتشر کرد، هنوز بسیار زیاد است، حتی کاواپاتا و ریونوسکه یا اکاتاو که داستان‌های کوتاه‌او ترجمه شده، جزو نویسندگان شاخص و برجسته ژاپن محسوب می‌شوند که آثار درخشانی دارند و من سخت دنبال این قضیه هستم که این نویسندگان و آثارشان را در ایران جابیندازم. به هر حال سابقه کار هم در این راه موثر است. وقتی من کوبه آبه را ترجمه کردم خیلی‌ها می‌گفتند از ژاپنی‌ها ترجمه نکن، کار چنین و چنان است، اما دیدیم که در فاصله‌ای کوتاه به چاپ دوم رسید. فکر می‌کنم رمان موراکامی با اقبال بیشتری روبه‌رو شود.

فعالان ادبیات پایدار در گفت و گو با «کتاب هفته» خواستار شدند

تأسیسی بانک ادبیات دفاع مقدس

فیروز زنونزی جلالی، داستان نویس دفاع مقدس نیز در این باره می گوید: «به طور کل حوزه پژوهش های دفاع مقدس تاحدی فقیر است. به همین دلیل است که آثار تولیدی ما یکدست و نخ نما هستند و اغلب به سطح آشکار و نمایان پدیده ها و موفقیت ها می پردازند؛ بدون آن که ابعاد و زوایای دیگر موضوعات را در نظر بگیرند.»

دکتر قبادی یکی از داوران بخش پژوهش ادبی انتخاب کتاب سال دفاع مقدس در این مورد می گوید: «اگر ما آثار تولیدی خود در حوزه ادبیات را از دنیای رئالیسم و ژورنالیستی به دنیای بیان غیرمستقیم و ابهام آمیز ببریم می توانیم علاوه بر مخاطبان خاص، مخاطب عام نیز داشته باشیم، زیرا واقع گرایی در این مورد نادرست است.»

داور بخش پژوهش ادبی انتخاب کتاب سال دفاع مقدس نقش مدیریت پرتوان و هوشمند را یادآور می شود و معتقد است که نگاه بلند مدت متولیان عرصه پژوهش های ادبی دفاع مقدس بر گسترش حوزه مخاطبان تاثیر گذار خواهد بود.

دبیر علمی انتخاب کتاب سال دفاع مقدس نیز معتقد است که مخاطبان پژوهش های ادبی اغلب خاص هستند و در دانشگاه ها نیز تعداد کمی از دانشجویان به این عرصه علاقه مند هستند.

وی با بیان این که در حال حاضر مخاطب عام حتی در دانشگاه ها وجود ندارد، به زمان ارائه رساله دکتری خود در باب ادبیات دفاع مقدس در سال های ۷۲ و ۷۳ به مسئولان دانشگاه تهران اشاره می کند و می گوید: «در آن زمان مسئول گروه به من گفت اصلاً کسی نیست که با این عرصه آشنا باشد. بهتر است شما موضوع دیگری را انتخاب کنید. یعنی فضای دانشگاهی مثل دانشگاه تهران آمادگی پذیرش یک موضوع پژوهشی در حوزه دفاع مقدس را نداشت. اما خوشبختانه در حال حاضر فضای دانشگاه ها بهتر شده است.»

دکتر حسینعلی قبادی معتقد است وضعیت پژوهش ادبی دفاع مقدس باید از چند زاویه بررسی و سنجیده شود و نمی توان به صورت اجمالی و تنها در یک جمله وضعیت آن را توصیف کرد.

به باور وی وضعیت حوزه پژوهش ادبی دفاع مقدس از زاویه نقش و عملکرد ادیبان، شاعران، نویسندگان و منتقدان این عرصه تقریباً راضی کننده است؛ اما از لحاظ داوری چندان مطلوب نیست، زیرا داوری باید بر اساس ارزش ها و اعماق ولایه های در خور واقعه عظیم دفاع مقدس صورت گیرد.

داور بخش پژوهش ادبی یازدهمین دوره انتخاب کتاب سال دفاع مقدس با بیان این که این وضعیت در مقایسه با موقعیت ادبی کشورمان مطلوب نیست، نقش متولیان را در بهبود وضعیت پژوهش های ادبی دفاع مقدس چندان رضایت بخش ندانسته و خواستار حمایت بیش از پیش دست اندرکاران از آفرینندگان آثار ارزشمند این عرصه است.

چنان که گفته شد پژوهشگران، متولیان و حامیان مادی و معنوی و مخاطبان سه ضلع مثلث پژوهش های ادبی دفاع مقدس را تشکیل می دهند. از نظر کارشناسان تنها با همکاری و هماهنگی این سه رکن اساسی با یکدیگر می توان به شکوفایی و بالندگی موضوعی چون تحقیق و پژوهش علمی در باب موضوعات ادبی دفاع مقدس امید داشت؛ امری که گرچه تاکنون چندان مورد توجه قرار نگرفته است اما با توجه به الزامات و فرصت ها موجود نگاهی دیگر را می طلبد.

فعالیت های بسیار خوبی در این عرصه انجام می دهند، اما لازم است که پژوهش در موضوع دفاع مقدس را به عرصه دانشگاه بکشانیم». از نظر او این امر زمانی میسر است که رشته ای برای این موضوع در دانشگاه تاسیس و یا حداقل تعدادی واحد درسی برای آن در نظر گرفته شود.

محققان، چشم به راه حمایت

همان گونه که عنوان شد روند تولید آثار پژوهشی ناب و ماندگار در حوزه دفاع مقدس بسیار کند بوده و در خور جایگاه این عرصه نیست. مراکز، نهادها و سایر بخش های مرتبط به دلیل محدودیت های پیش رو تمایل چندانی برای ورود به این عرصه ندارند. تمامی کارشناسان عرصه ادبیات دفاع مقدس بر این نکته اتفاق نظر دارند که عامل مهم ورود مراکز، نهادها، ناشران، موسسات و افراد مختلف به عرصه پژوهش ادبی دفاع مقدس و بهبود و رشد هر چه بیشتر وضعیت فعلی این عرصه، اختصاص بودجه کافی و دیگر حمایت های مادی از سوی متولیان امر است. هرچند در این باره پیش از این حمایت هایی صورت گرفته است، اما فعالان این عرصه انتظارات بیشتری از مسئولان دارند.

زنوزی جلالی مسائل مادی را مهم ترین مانع ورود و فعالیت در عرصه پژوهش های ادبی دفاع مقدس عنوان می کند و توضیح می دهد: «یک نویسنده برای تحقیق و پژوهش به طور جدی باید مدت زمانی را صرف این کار کند و به یک مجموعه آگاهی ها و اطلاعات مسلح شود تا در بطن اثر از آن استفاده کند اما در طول این مدت او چندان حمایت و یاری نمی شود.»

این داستان نویس دفاع مقدس معتقد است که حمایت های مادی از فعالان این عرصه ناچیز است و به همین دلیل پژوهشگر و نویسنده سعی می کند کمتر هزینه کند، البته پژوهشگر هم حق دارد زیرا فکر مسائل و مشکلات مادی زندگی، او را از خلق یک اثر ناب و ماندگار بازمی دارد.

وی «امر وجدانی» را نیز در مسیر پژوهش مهم می داند و تصریح می کند: «من مخالف این هستم که یک نویسنده یا فعال این عرصه را در پر قو خواباند و هر درخواست او را اجابت کرد، اما باید توجه داشت که تامین حداقل امکانات نیز ضروری است.»

در این عرصه وجود ندارد و از آنجا که افراد به صورت جداگانه فعالیت می کنند و بنا به تشخیص و اقتضای ذوق خود به یک عرصه خاص می پردازند، عرصه های ناکاویده زیادی باقی مانده که یا کسی هنوز روی آنها کار نکرده و یا تلاش های بسیار کمی در آن زمینه صورت گرفته است.»

دانشگاه ها در انتظار پژوهش های ادبی

متأسفانه با وجود فعالیت های قابل تحسین چند سال گذشته، مخاطبان عرصه پژوهش های ادبی چندان گسترده و علاقه مند نیستند؛ حتی در میان قشر تحصیلکرده نیز این امر صادق است.

سوالی در این باره مطرح است. فعالان حوزه پژوهش های دفاع مقدس بر این مسئله توافق دارند که اگر موضوعات این عرصه به درستی هدایت شده و با مدیریت هوشمند به مخاطبان عرضه شود، قطعاً آنها را جذب و حفظ می کند.

اما چرا با این که قشر دانشگاهی بیشتر با مباحث پژوهشی و مطالعاتی سرو کار دارند، تحرک و فعالیت دانشگاهیان در عرصه پژوهش های ادبی دفاع مقدس چندان مطلوب نیست؟ آیا راهکاری مناسب برای ورود دانشجویان به عرصه پژوهش به ویژه پژوهش های ادبی دفاع مقدس وجود دارد؟

دکتر محمدرضا سنگری در پاسخ به این سوال با بیان این که پژوهش به حوزه های دانشگاهی کمتر راه پیدا کرده است، می گوید: «بیشتر افراد به صورت جداگانه کار می کنند و یا برخی از نهادها مثل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بنیاد شهید و امور ایثارگران، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس و...»

با وجود فعالیت های

قابل تحسین چند سال

گذشته، مخاطبان عرصه

پژوهش های ادبی چندان

گسترده نیستند؛ حتی در

میان قشر تحصیلکرده این امر

صادق است

در کشور ما تحقیق و پژوهش در حوزه های مختلف از مظلومیت مضاعف نسبت به فعالیت های سایر عرصه ها برخوردار است. سازمان ها، نهادها، مراکز، ناشران، موسسات و... کارهایی در شأن و جایگاه این مقوله دنبال نمی کنند و اعتبارهای موجود، متناسب با فعالیت های پژوهشی نیست. بسیاری از کارشناسان این عرصه معتقدند که بحث تحقیق و پژوهش هنوز اعتبار و وجهه مناسبی به دست نیاورده است و به ندرت می توان آثاری کاملاً منطبق با معیارها و مولفه های پژوهشی و قابل اعتماد را نام برد، زیرا اغلب این آثار دارای نقاط ضعف یا کاستی است.

اوضاع پژوهش در حوزه ادبیات دفاع مقدس نیز فراز و فرودهای بسیاری را پشت سر گذاشته است. گرچه در سال های گذشته حوزه پژوهشی ادبیات دفاع مقدس مورد بی مهری قرار گرفته بود، برخی فعالان این عرصه در چند سال اخیر با همت و انگیزه خاصی، آثار امیدوارکننده ای ارائه و امیدهای زیادی را برای آینده نوید داده اند.

کارشناسان این عرصه دیدگاه ها و نظرات مختلفی در مورد وضعیت کنونی و دشواری های ورود مراکز، نهادها، ناشران، افراد و... به این حوزه، موانع و مشکلات موجود و سایر ابعاد حوزه پژوهش های ادبی دفاع مقدس دارند؛ اما همگی آنها ضرورت پرداختن و توجه بیشتر به این عرصه را انکارناپذیر می دانند.

تحقیق ادبی در انتظار ساماندهی

دکتر محمدرضا سنگری آغاز فعالیت های مطالعاتی و پژوهشی در عرصه دفاع مقدس را متعلق به سال های میانی دهه ۶۰ و بعد از اندک تولیدات شعر و داستان دفاع مقدس می داند و می گوید: «طبیعتاً در اولین گام هایی که برداشته می شود انتظار خلق کارهای ژرف، عمیق و همه سونگرانه نیست؛ اما در تداوم راه به تدریج اهالی ادبیات به پختگی رسیدند و موفق به خلق آثار دقیق تری شدند.»

دبیر علمی انتخاب کتاب سال دفاع مقدس ادامه می دهد: «در سال های پایانی جنگ، پژوهش های ادبی در مجموعه های مختلفی شکل گرفت که بخشی از آن به پژوهش مطالعات دقیق و عمیق دفاع مقدس به ویژه در حوزه داستان، خاطره، زندگینامه داستانی، ادبیات و... می پرداخت. اثر سید مهدی فهمی به نام «فرهنگ عاشورا» از حرکت های بزرگ و ماندگار این عرصه بود که هنوز بخش های مختلف این اثر در حال انتشار است. در ادامه نیز با فعال شدن بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، کارهای پژوهشی و مطالعاتی دقیق تر و بیشتری صورت گرفت.»

وی با بیان این که آهنگ این حرکت در دهه ۸۰ وسعت و عمق بیشتری پیدا کرد، توضیح می دهد: «در این سال ها فعالان این عرصه به صورت روشمند به پژوهش ها و مطالعات ادبی پرداخته و آثار بسیار خوبی نیز ارائه کرده اند. اگر کسی کتاب های سال دفاع مقدس را بررسی کند شاهد نمونه های بسیار خوبی از این آثار در قالب های مختلف خواهد بود. اما ما نباید به این میزان فعالیت قناعت کنیم زیرا هنوز راه های نرفته، بسیاری زیاد است. بعضی از مقوله های نو در عرصه دفاع مقدس هنوز به کاوش های وسیع تری نیاز دارند.»

نویسنده کتاب «پیوند دو فرهنگ» وضعیت کنونی پژوهش های ادبی دفاع مقدس را از نظر کمی مناسب ارزیابی می کند، اما معتقد است: «سازماندهی دقیقی

در همایش «آموزش و پرورش و شهید بهشتی» مطرح شد:

چهره‌ها با ۱۰۰ کتاب به مدارس می‌روند

آثار این شهید در کشورهای عرب زبان، از تدوین زندگینامه شهید بهشتی خبر داد و افزود: «کار انجام مصاحبه با برخی افراد مطلع و جمع آوری اسناد درباره دکتر بهشتی ادامه دارد و این بنیاد آماده ارائه خدمات به محققان و پژوهشگران است.»

به گفته وی کتاب «شناخت اسلام» که اخیراً نایاب شده بود پس از انجام برخی ویرایش‌ها، تجدید چاپ شده است. به علاوه کتابی حاوی ۱۰ جلسه گفت‌وگوهای شهید بهشتی با دبیران دینی سمینار تدوین شده است و آبان ماه جاری به چاپ می‌رسد. کتاب «محیط پیدایش اسلام» نیز که شامل مباحث مطرح شده دکتر بهشتی طی ایام اقامت در آلمان و اتریش درباره ویژگی‌های زمان شکل‌گیری اسلام است توسط بنیاد نشر آثار شهید بهشتی و وزارت آموزش و پرورش در قالب کتاب و لوح فشرده آموزشی ارائه می‌شود.

مقالات همایش «شهید بهشتی و آموزش و پرورش» کتاب می‌شود

مدیر کل دفتر تالیف و برنامه‌ریزی کتب درسی و دبیر کمیته علمی همایش «شهید بهشتی و آموزش و پرورش» از چاپ کتابی از مجموعه مقالات برتر رسیده به دبیرخانه این همایش خبر داد.

حجت‌الاسلام علی ذوعلم با اشاره به فعالیت ۹ ماهه کمیته علمی گفت: «فراخوان مقالات در دو موضوع تاریخی شامل روند تالیف کتاب‌های تعلیمات دینی با حضور شهید بهشتی و مباحث نظری و فلسفی که دیدگاه‌های شهید بهشتی را شامل می‌شود طراحی شده و بر همین اساس ۳۰ مقاله از اعضای هیئت علمی حوزه و دانشگاه‌ها و ۷۰ مقاله از فرهنگیان و همکاران آموزش و پرورش ارائه شده است.»

ذوعلم برگزاری این همایش و چاپ کتاب مجموعه مقالات برگزیده آن را نخستین گام برای طرح اندیشه‌های تعلیمی و تربیتی شهید بهشتی ارزیابی کرد و اظهار داشت: «قطعا گام‌های بعدی در این زمینه با استفاده از تجربیات قبلی محکم‌تر برداشته خواهد شد.»

وی تقارن برگزاری همایش «شهید بهشتی و آموزش و پرورش» را با طرح تحول بنیادین در آموزش و پرورش امری مهم برشمرد و افزود: «اما برای هر تحولی نیازمند تفکری منسجم هستیم. موثر بودن و کارآمدی دیدگاه‌های شهید بهشتی، برخورداری وی از معارف دینی و آگاهی از نگرش‌های دیگر موجود در جهان می‌تواند کمک بسیار زیادی به آموزش و پرورش در امر تعلیم و تربیت کند.»

در زمان حاضر معرفی کرد و گفت: «ما به تصویر فرهنگی و فکری این اندیشمند نیاز داریم و آموزش و پرورش باید با همکاری رسانه‌ها افکار وی را در سطح جامعه گسترش دهد.»

نیمی از آثار شهید بهشتی چاپ نشده‌اند

دکتر سیدعلیرضا حسینی بهشتی، رئیس بنیاد آثار شهید بهشتی با اشاره به این که بیش از نیمی از آثار دکتر بهشتی هنوز چاپ نشده‌اند گفت: «مجموعه آثار شهید بهشتی ۲۰ عنوان است. بسیاری از صحبت‌های ایشان به صورت درسگفتار است که باید بیان شود و برآورد می‌کنیم آثار او بالغ بر ۴۰ تا ۴۵ عنوان شود.»

دکتر سیدعلیرضا حسینی بهشتی از طرح تدوین تفسیرهای قرآنی شهید بهشتی در مسجد همامبورگ و نیز تفسیرهای وی طی سال‌های ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۵ در تهران خبر می‌دهد.

کمک به تالیف ۶ اثر مشترک بین بنیاد نشر آثار شهید بهشتی و محققان و مولفان سایر موسسات، برگزاری میزگردهایی در نقد و بررسی آثار شهید بهشتی و راه‌اندازی سایت WWW.beheshti.org از جمله فعالیت‌های این بنیاد است.

فرزند شهید بهشتی با اشاره به ترجمه برخی از

کرد: «نسل جوان ما یک تصویر جامع و کامل از این اندیشمند دینی ندارند. متأسفانه کاستی‌هایی در این مورد هست و دردناک‌تر این که در بعد شخصیت فرهنگی شهید بهشتی، خدمات ایشان در کسوت یک معلم تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته است.» معاون وزیر آموزش و پرورش افزود: «به مناسبت سالروز تولد دکتر بهشتی کتابخانه‌های حدود ۳۰۰ مدرسه کشور که به نام دکتر شهید بهشتی نامگذاری شده‌اند، تا پایان آبان ماه به کتب برجسته علمی، فرهنگی و تربیتی، آثاری درباره شهید بهشتی و تالیفات وی مجهز می‌شوند.»

نوید ادهم با تأکید بر این که «کمک به هویت‌یابی دانش‌آموزان از وظایف اصلی آموزش و پرورش است» اعلام کرد: «بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، کمیته فرهنگ و تمدن ایران و اسلام در اوایل سال جاری با هدف تقویت هویت دینی و ملی دانش‌آموزان در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تشکیل شده که در این راستا بیش از ۱۰۰ عنوان کتاب در سال تحصیلی جدید تحت پوشش اهداف این کمیته و معرفی شخصیت‌های برجسته دینی و ملی به دانش‌آموزان قرار گرفتند.»

وی شهید بهشتی را الگوی مناسبی برای معلمان

دوم آبان ماه سالروز تولد شهید دکتر بهشتی بود؛ مردی که از دهه ۳۰ هجری شمسی شروع به تعلیم و تربیت دانش‌آموزان در مدارس قم کرد و آموزش‌های خود را تا شهر هامبورگ در آلمان گسترش داد. دکتر بهشتی در هامبورگ کلاس‌هایی را برای آشنایی دانش‌آموزان با مبانی اسلامی برگزار می‌کرد و برای به رسمیت شناختن اسلام به عنوان یکی از ادیان مطرح در اروپا اقدامات گسترده‌ای داشت.

وی پس از بازگشت به ایران با همکاری شهید دکتر باهنر، دکتر علی گل زاده غفوری و سیدرضا برقی در گروه تالیف کتب دینی، تغییر متون این کتاب‌ها را آغاز کرد. هدف وی معرفی دین اسلام به عنوان یک مکتب راهنمای بشر و منظومه‌ای منسجم بود که در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی می‌تواند ملاک و معیار باشد. کتاب «شناخت اسلام» مجموعه‌ای از کتب درسی اتریش آن دوران است که راهنمای جوانان به هویت دینی در میان تبلیغات مختلف علیه اسلام بود. بدین ترتیب فرزندان انقلاب با مطالعه این کتاب‌ها به تعبیر درستی از دین و تعلیم آن رسیدند.

اولین همایش «شهید بهشتی و آموزش و پرورش» به تبیین بعدی از شخصیت فرهنگی آیت‌الله دکتر بهشتی پرداخت که به عنوان معلم و مولف کتاب‌های دینی، تحول فکری بسیاری از دانش‌آموزان جوان را پایه گذاشت.

مهندس مهدی نوید ادهم، معاون وزیر آموزش و پرورش و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با اشاره به برگزاری همایش «شهید بهشتی و آموزش و پرورش» گفت: «بهشتی یکی از معماران فرهنگی اندیشه در عصر حاضر است که بیشتر به دلیل مسئولیت‌های اجرایی پس از انقلاب مورد توجه بوده و متأسفانه کمتر به ابعاد فرهنگی و تفکرات وی در جامعه پرداخته شده است.»

نوید ادهم درباره شخصیت شهید بهشتی در جامعه خاطر نشان کرد: «بهشتی به عنوان یک متفکر و فقیه در عرصه اندیشه دینی، بهشتی به عنوان یک معلم خوش فکر و بهشتی به عنوان یک مولف کتاب‌های درسی سه بعد ناشناخته از شخصیت شهید بهشتی است. بر این اساس وزارت آموزش و پرورش درصدد برآمد تا با همکاری بنیاد نشر آثار شهید بهشتی این همایش را برگزار کند.»

پیوند کتابخانه‌های ۳۰۰ مدرسه با نام شهید بهشتی

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی یکی از راه‌های تقویت هویت ملی جوانان را آشنایی با شخصیت‌هایی مانند شهید بهشتی دانست و تأکید

بهبروز بقایی:

با مولانا به سفر می‌روم

بهبروز بقایی، بازیگر تئاتر و تلویزیون این روزها در حال خواندن رمان «تنهایی پریها» نوشته بهومیل است؛ داستانی که درباره زندگی یک مرد تنها در یک زیرزمین است. این مرد اهل چک شغلش بسته بندی کاغذهای به درد نخور است. او با آثار نقاشان بزرگی مانند رامبراند و مونه این بسته بندی‌ها را با چاپ باسمه‌ای جلد می‌کند؛ زیبایی عجیب و غریب و زیرزمینی پراز آثار هنری بقایی که به شدت به ذخایر و گنجینه‌های ادب فارسی علاقه دارد، اگر قرار باشد مدتی در یک جزیره به تنهایی سر کند، ترجیح می‌دهد کتاب‌های مورد علاقه‌اش را از میان دیوان مولانا، حافظ، سعدی و فردوسی انتخاب کند. به این دلیل که اولاً، این آثار جزو خمیره ذات، فرهنگ و باورهای اجتماعی محسوب می‌شوند، ثانیاً آنجا که بهروز بقایی اهل هنر و کار هنری است، موظف است از این ذخایر استفاده کند و ثالثاً هنوز ابعاد شعر مولانا، حافظ و فردوسی کشف نشده است و او هم مثل خیلی‌های دیگر موظف به کشف چنین نکاتی و ارائه آن به دیگران است.

این هنرپیشه احتمال می‌دهد که اولین کتابی که خوانده است کتاب‌های سال اول دبستان باشد و با این که پس از کسب سواد برای اولین بار اشعار شهریار را خوانده باشد. او که در خانواده‌ای فرهنگی به دنیا آمده و رشد پیدا کرده است، حضور کتاب و دیوان شاعران کهن و معاصر ایرانی را در خانواده خود یک امر ضروری دیده است. پدرش مسلط به زبان فرانسه بود و والدی‌اش از مترجمان این زبان به شمار می‌رود. همه این عوامل در دست هم می‌دهد تا این چهره تلویزیونی با کتاب، احساس بیگانگی نکند.

اگر قرار باشد بهروز بقایی چند کتاب نمونه را به دیگران و به ویژه به جوانان برای مطالعه سفارش کند، باز هم این انتخاب‌ها و معرفی‌ها از آثار گرانبهای ادب فارسی صورت خواهد گرفت، چون اعتقاد دارد که هر چه با این آثار حشر و نشر بیشتری داشته باشیم، از نظر فرهنگی دارای دانش و آگاهی اجتماعی بالاتری خواهیم شد.

نگاهی به دفتر شعر

«صورتی مایل به خون من»

جشن نشانه‌ها

شعرهای سپیده جدیری در مجموعه «صورتی مایل به خون من» بیش از آن که ارجاع به سوزهای بیرون از شعر داشته باشند، به خود شعر برمی‌گردند. او همین که سطر اول را می‌نویسد، انگار که دایره خود را مشخص کرده، گامی فراتر نمی‌نهد. از همین روست که کلمه با کلمه، عبارت با عبارت و در نهایت مفهوم با مفهومی شکل می‌گیرد که پیش از این زاده شده است. به عنوان نمونه تداعی معنای واژگانی یکی از شگردهایی است که این شاعر، مفهوم را به درون خود شعر ارجاع می‌دهد. این تداعی معنایی و هر سطر را می‌توان نشانه‌ای برای سطر بعدی برشمرد رادر بسیاری از آثار او می‌بینیم.

سپیده جدیری با استفاده از شگرد تداعی معنایی و ارجاع شعر به درون آن، نوعی پیوستگی درونی در شعر ایجاد می‌کند. این پیوستگی چه در ارتباط عمودی و چه در ارتباط افقی کارش می‌تواند شکل گیرد، گیرم که آن را در سطح زبان مشاهده کنیم. از سویی دیگر، آمدن کلمات آشنا، مخاطب رادرگیر شعر می‌کند تا شاعر در فرصت مناسب با آوردن یک فضای متفاوت، تلنگری را که می‌خواهد به مخاطب وارد کند. این کارکرد در شعرهای ریلکه (شاعر آلمانی) بسیار دیده‌ایم. به عنوان نمونه در شعر «۱۹»، شاعر به ترسیم فضایی می‌پردازد که بیش از همه چیز تصویرگرایی در آن موج می‌زند. آسمان، باران، ستاره، زرد، تگرگ و... او ترسیم‌گر فضای کودکی است.

نظری به «طوفان دیگری در راه است» تازه‌ترین رمان سید مهدی شجاعی

رنگین کمان در پایان طوفان

دربار بود. کمی بعد «کمال» که بعد از درباری شدن پدر، کامی نامیده می‌شد به آمریکا می‌رود تا پزشکی بخواند. او دیگر پسر سر به هوای گذشته نیست، هم او و هم «زینب خانوم» زندگی دیگرگونه‌ای را برگزیده‌اند، چنان که کمال، «زینب خانوم» را مادر سومش می‌داند. پس از «آمنه» مادر واقعی‌اش و «مش خجسته» مستخدم «زینب خانوم» که مادر دومش می‌خواند. در فصل هشتم که شجاعی آن را «رگبار پراکنده» نام نهاده، فقط نامه‌های «زینب خانوم»، «آمنه خانوم» و «مش خجسته» به کمال و برعکس آمده است. او در این نامه‌ها از ارادتش به دکتر چمران می‌نویسد و از تحولاتش. در همین فصل است که انقلاب اسلامی پیروز می‌شود و سپس جنگ در می‌گیرد. شجاعی با کمترین کلمات ممکن، همه این روایت‌ها را از دریچه همین نامه‌ها شرح می‌دهد.

کمال که دانشجوی دوره تخصص است، به دلیل آرمان‌هایش به ایران برمی‌گردد و به گروه شهید چمران می‌پیوندد. کمی بعد او مجروح می‌شود و به بیمارستان منتقل می‌شود. نویسنده به ظرافت تمام روایت باقی ماجرا را به زمان حال می‌آورد: «حاج امین» و مهندس سیف سوار ماشین «زینب خانوم» شده‌اند و او آنها را به جایی می‌برد که هنوز نمی‌دانند کجاست. کمال پس از مجروح شدن و انتقال به تهران، شهید می‌شود البته روایت شهادت او نیز به قلم شجاعی خواندنی است و در پایان داستان، «حاج امین» و «زینب خانوم» به بهشت زهرا (س) رسیده‌اند و مزار شهید کمال. حاج امین سرش را که بالا می‌برد، رنگین کمانی آسمان را فرا گرفته است.

«طوفان دیگری در راه است» علاوه بر نکاتی که آمد و شگردهای داستانی‌ای که به کار می‌برد، باید از جنبه‌های دیگری نیز مورد توجه قرار گیرد. یکی از این جنبه‌ها، نگاه اجتماعی-تاریخی شجاعی است. او به خوبی سال‌های دهه چهل، پنجاه و شصت را به تصویر می‌کشد، به طور مثال به یاد ییاوریم صحنه‌ای را که «زینب خانوم» به عنوان مادر یک مجروح جنگی، با پرستار بزرگ کرده بیمارستان روبه‌رو می‌شود و زن چه برخورد بدی با او می‌کند یا نگاه روانکاوانه شجاعی را که در بیشتر رمان مشهود است. در نهایت این که، «طوفان دیگری در راه است» که به سرعت به چاپ سوم رسیده می‌تواند تاریخ داستانی انقلاب ما باشد؛ تاریخی که از حاشیه و دل مردم برآمده است.

که هنوز در جریان است می‌پردازد، به گذشته نیز برود. اگر او به نگارش یک رمان خطی می‌پرداخت و آن را پله پله به روایت می‌نشست، هرگز نمی‌توانست اهمیت در زمانی داستان را برای خواننده مشخص کند. او از زمان حال شروع می‌کند و در انتهای رمان نیز به زمان حال برمی‌گردد، اما هنگامی که شجاعی برای بار دوم مخاطب را با فضای معاصر درگیر می‌کند، او اطلاعات بسیاری از شخصیت‌ها دارد که در لابه‌لای صفحات گذشته داستان آنها را از سر گذرانده است.

شیوه بازگشت به گذشته نیز در رمان «طوفان دیگری در راه است» با ظرافت خاصی انجام شده است. نویسنده که عنوان فصل‌های کتابش را بسیار حساب شده برگزیده، در فصل اول به «باد» می‌پردازد و طرفه آن که «باد» مخاطب را به گذشته می‌برد و روایت گذشته از زمانی آغاز می‌شود که «رعد و برق» شروع به برق‌انداختن می‌کند. تمام این شگردها، بیش از آن که ادبی باشند، کارکردی است که شجاعی آنها را سینما به ادبیات آورده است.

در فصل‌های بعدی که به ترتیب «تگرگ»، «طوفان»، «باران»، «سیل»، «ابراهیم متراکم» و «طوفان دیگر» نام دارد، نویسنده به شرح گذشته حاج امین و «زینب خانوم» می‌پردازد. «زینب» زنی رفاقه بوده که به شیوه‌ای معجزه‌آسا به زشتی اعمال خود پی می‌برد و منحول می‌شود. او دختر یک مرد متدین بوده که به قولی لقمه حلال کودکیش سبب هدایتش می‌شود. در یکی از شب‌هایی که زینب هنوز به حیات معنوی زندگی‌اش نرسیده بود، در مجلس رقصی، نگاه او به جوانی خیره می‌شود، زینب با جوان از جشن فرار می‌کند و جالب آن که پسر جوان، پسر «حاج امین» است که آن روزها هوشنگ امینی نام داشت و از وابستگان

«طوفان دیگری در راه است» علاوه بر شگردهای داستانی باید از جنبه‌های دیگری نیز مورد توجه قرار گیرد. یکی از این جنبه‌ها، نگاه اجتماعی-تاریخی شجاعی است

یکی از مهم‌ترین شگردهایی که نویسندگان کلاسیک و به ویژه نویسندگان قرن نوزدهم به کار می‌بردند، تحلیل‌ها و نگاه ویژه‌ای بود که لابه‌لای روایت می‌گنجاندند. اما با ظهور رمان مدرن، نویسندگان دیگر خود را محق نمی‌دانستند که به تحلیل بپردازند، چرا که آنها می‌خواستند به همراه داستان جلو بروند. آنها می‌خواستند «دانای کل» روایت را با زاویه «من محدود» عوض کنند، چرا که به درستی گمان می‌کردند خواننده به این شکل داستان را بیشتر باور خواهد کرد.

در میان رمان‌نویسان قرن بیستم اما بسیاری بوده‌اند که خواسته‌اند این قاعده کلی را بشکنند. از همین روست که آنها به شیوه‌های گوناگون تلاش کرده‌اند تا نگاه و تحلیل خود را وارد داستان کنند و طبیعی است که هر کدام شگرد خاص خود را به کار برند. نویسندگان موسوم به «رمان نو» فرانسه، زمان‌ها را از داستان حذف کردند و به ایشیا جان بخشیدند، نویسندگان پسامدرنیستی هنگام نوشتن رمان، شگردهای داستانی خود را نیز روایت کردند، نویسندگان «سیال ذهن» تداعی معنایی را بهانه کردند و خلاصه آن که هر کدام از آنها به طریقی نگاه خود را وارد داستان کردند. این شگرد در آخرین رمان سید مهدی شجاعی نیز با ظرافت قابل توجهی به کار رفته است. این نویسنده در «طوفان دیگری در راه است» بدون آن که از قواعد رمان مدرن تخطی کند، نگاه ویژه و شخصی خود را نیز عیان و آشکار کرده است.

روایت آخرین رمان سید مهدی شجاعی از آنجایی آغاز می‌شود که فردی به نام حاج امین قصد دارد با خرید خانه‌های یک محله، مدرسه‌ای بنا کند اما زن تنهایی به نام «زینب» از فروش خانه امتناع می‌کند و عنوان می‌کند که فقط حاضر است به خود حاج امین در این مورد توضیح دهد. پس از کش و قوس‌های فراوان، حاج امین به خانه زن می‌رود تا صحبت‌هایش را بشنود و این شروع یک داستان دیگر است که در دل داستان اولی روی می‌دهد. سید مهدی شجاعی با یک بازگشت به گذشته (فلاش بک) بیست و چند سال به عقب برمی‌گردد. این شگرد داستانی چند جنبه مثبت برای رمان او دارد که در ادامه به آن اشاراتی خواهد شد.

وقتی ما داستانی را که مرتبط به گذشته است می‌خوانیم یا می‌شنویم، اصلاً از این که راوی در مورد شخصیت‌ها به قضاوت بنشینند تعجب نمی‌کنیم. گذشت زمان و دور شدن از حوادث می‌تواند سبب شود تا شخصیت به اشتباهات گذشته خود پی ببرد و به تحلیل آن بپردازد. در رمان «طوفان دیگری در راه است» نیز این فلاش بک به نویسنده کمک می‌کند که به تحلیل رویدادها بپردازد و از همان امکانی بهره‌بردارد که نویسندگان کلاسیک از آن سود می‌بردند و این امکان در شرایطی روی می‌دهد که نویسنده به هیچ وجه از رمان مدرن دور نشده است. شجاعی برای رسیدن به این نگاه ویژه و تحلیل‌گر، از شگرد دیگری نیز استفاده می‌کند. راوی او، سوم شخص است و به عبارتی یک ناظر خارجی به حساب می‌آید که می‌تواند به قضاوت بنشیند، اما نویسنده به این شگرد نیز بسنده نمی‌کند و با استفاده از فلاش بک، تلاش دارد تا روایتش هر چه بیشتر به واقعیت نزدیک شود.

از دیگر سو، استفاده از فلاش بک به شجاعی کمک می‌کند تا علاوه بر آن که به روایت داستانی

مترجم «دری لولا شده به فراموشی» از دنیای ریچارد براتیگان می گوید

چاپ شعر روی دانه های گیاهی

یکی از شاخصه های ادبی ریچارد براتیگان، ساختار خاصی است که به کار می برد. در دو رمان «در قند هندوانه» و «صید قزل آلا در آمریکا» این تفاوت ادبی به شکلی روشن وجود دارد که برخی نام «پسامدرن» را به آن اطلاق کرده اند. براتیگان در جملاتی مقطع و با کوبشی خاص، مخاطب را همراه خود می کند. از سویی دیگر، فصل های کوتاه و ساختار غیر خطی در آثار براتیگان و در نهایت نوع نگاه او سبب می شود تا آثار داستانی اش خصوصیت های ویژه ای پیدا کند.

سوالی که پیش می آید این است: آیا شعرهای براتیگان نیز ویژگی های خاص و منحصر به فردی دارند؟ یگانه و صالی که کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی دارد و ترجمه تنها مجموعه شعر این نویسنده را به عهده داشته، در این مورد به طنز ویژه براتیگان اشاره می کند و می گوید: «بهترین امضای این شاعر، طنزی است که او در کلامش به کار می برد. از سویی دیگر، او با شعرهای کوتاه نیز خود را مطرح می کند و همه اینها در کنار هم به فضایی مشترک منتهی می شود که براتیگان در چند کتابش از آنها سروده است.»

وصالی که پیش از این تنها به ترجمه در مطبوعات مشغول بوده، زبان شاعر را دیگر خصوصیت مهم وی می داند و می افزاید: «براتیگان شاعری است که زبان، اهمیت خاصی در نوشته هایش دارد. در برخی از شعرهای لحنی محاوره ای را به کار می برد، در برخی دیگر نثر استاندارد و در دسته ای از نوشته هایش زبانی شاعرانه را برمیگزیند و جالب آن که این زبان و لحن، با درونمایه آثارش همخوانی دارد.»

مترجم تنها مجموعه شعر منتشر شده از براتیگان در ایران، نگاه ویژه وی را از دیگر شاخصه های او برمی شمارد و معتقد است که او واقعا نگاهی شاعرانه داشته است و با آن که موضوعاتی از زندگی روزمره را گاه دستمایه کارش قرار داده، اما نگاه او برخاسته از یک نگاه تکراری و عادی نیست. وی این نگاه را نگاهی عصیانگر و معترض علیه جامعه آمریکایی مطرح می کند. از وصالی در مورد ترجمه شعرهای براتیگان سوال می شود که با توجه به لحن زبان محورش، به طور حتم دشواری هایی را نیز به همراه دارند. وی به ترجمه شعر که به طور ذاتی با ساختاری همراهِ است اشاره می کند و می گوید: «برای ترجمه شعرهای براتیگان باید آن قدر به آثار نزدیک شد تا بتوان لحن و سیاق نوشتن را دریافت. من نیز تلاش کردم تا با نزدیکی به روح اندیشه های براتیگان، شعر او را ترجمه کنم.» مترجم «دری لولا شده به

ریچارد براتیگان

فراموشی» سپس به ساختار و نحو متفاوت زبانی و شعری براتیگان اشاره می کند و می افزاید: «او در شعرهای مختلفش همیشه از یک لحن بهره می گیرد. گاه به طعنه و کنایه می نویسد و گاه به زبان روزمره و محاوره ای. گاهی شعرش با یک آه درونی همراه می شود، اما نکته آنجاست که او لحن و بیان را متناسب با موضوع برمیگزیند.» این مترجم سپس به شعر «کدوی ژول ورن» اشاره می کند و می افزاید: «این شعر به هیچ وجه نمی توانست با لحنی محاوره ای نوشته شود، چرا که نگاه عام و جهانی آن، با این بیان همخوانی نداشت. همین شعر نشان می دهد که براتیگان نه به دنبال حاشیه سازی و جنجال درست کردن است و نه به تجارت و پول درآوردن فکر می کند. او فقط به شعر ناب می اندیشد.»

وصالی براتیگان را شاعری می داند که مخاطب را هرگز فراموش نمی کند. با این همه نگاه متعهد او سبب شده که مسائلی برتر و بالاتر را نیز از نظر دور ندارد. او در توضیح بیشتر می گوید: «یک شاعر اصیل، زمانی که می نویسد نمی تواند به لحن و زبانش و یا حتی موضوعش فکر کند. شاعر در آن لحظه حس هایش را می نویسد، حال ممکن است به مخاطب نظر داشته باشد و ممکن است او را فراموش کند. به هر حال وقتی او شعرش را چاپ می کند، به طور حتم مخاطب را در نظر دارد.»

ریچارد براتیگان کتاب شعری دارد که به جای چاپ آن بر روی کاغذ، آن را روی بسته های دانه هایی برای کاشتن چاپ کرده بود. از مترجم تنها مجموعه شعر این شاعر معترض آمریکایی در این مورد می پرسیم. او می گوید: «این کار براتیگان نیز کارکردی استعاری دارد. او می خواهد مخاطب کلمات شعر را در وجودش بکارد. اگر نه، او می توانست این شعرها را روی پوسته شکلات نیز چاپ کند.» از وصالی می پرسیم که آیا انتشار کتاب روی بسته های دانه گیاهی، به آن دلیل صورت نمی گیرد که شاعر خلایقش را از دست داده است. او با حرف موافق نیست و توضیح می دهد: «گرچه هیچ شاعری همیشه در اوج نمی ماند، اما براتیگان همواره مورد توجه است. علاوه بر اینها، من این کار او را نیز در ادامه ساختار شکنی هایش می بینم. نمونه هایی از کتاب هایی با قطع های عجیب و غریب، در کشور ما نیز کم سابقه نیست.»

این مترجم سپس به سفر براتیگان به ژاپن اشاره می کند و معتقد است این شاعر در این دوره نیز شعرهای بسیار عمیقی دارد و با این شعرها نظر کسانی را که معتقدند براتیگان در سال های پایانی اش به زوال رفته، رد می کند. وی می افزاید: «خصوصیت انزو واطلبی براتیگان سبب شد که او خیلی در انتظار نباشد، با این همه او طرفداران خودش را دارد، گریم که تعداد این طرفدارها در طول سال ها چندان تغییری نکرده باشد.»

ریچارد براتیگان چگونه شاعری بود؟

گریزان از مصاحبه

ریچارد براتیگان در سی ام ژانویه ۱۹۳۵ در تاکاموی واشنگتن متولد شد. از کودکی اش اطلاعات زیادی در دست نیست جز این که کودکی سختی را گذرانده است. این تنها موردی است که او هیچ وقت صحبتی درباره اش نکرد. به گفته برخی، او پدرش را هنگام مرگ ندیده و پدرش هم پیش از مرگ، او را نمی شناخته. براتیگان نوشتن را از دبیرستان و شاید به عنوان وسیله ای برای بیان یا فرار از خود، آغاز کرد.

باربارا، خواهرش، درباره دوران کودکی شان می گوید: «او شب ها را به نوشتن می گذراند و تمام روز را می خوابید. اطرافیان خیلی اذیتش می کردند و سر به سرش می گذاشتند. آنها هیچ وقت نفهمیدند که نوشته های او چقدر برایش مهم هستند.»

در سال ۱۹۵۵، براتیگان نوشته هایش را به یکی از دوستانش نشان داد. اما آن دوست او را به خاطر همین نوشته هایش سرزنش کرد و به این ترتیب سقف

یادداشت

علیرضا سعیدی پور

آمریکا را فراموش کن

صدای شعر براتیگان صدایی برآمده از یک روح عصیانگر و معترض است که ساختار و اساس جامعه آمریکایی را به انتقاد می گیرد. او زندگی آمریکایی را به بهترین وجه ممکن به نقد کشید.

در روزهایی که براتیگان آثارش را منتشر می کرد، یعنی دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، یکی از ترندهای سیاستمداران آمریکا این بود که با نشان دادن زندگی مرفه آمریکایی، چشم دنیا را به روی حقایق ببندند. یکی از مظاهر این رفاه، نمایش خانواده هایی بود که همواره با دندان هایی مسواک زده رو به دوربین می خندیدند و احياناً سوار ماشین تروتمیزی بودند که قرار بود آنها را برای پیک نیک آخر هفته به بیلاق ببرد. براتیگان اما، این دنیای ظاهری را به شکلی هنرمندانه به نقد کشید.

او چه در داستان هایش و چه در شعرهایش، این منطق را به خوبی اجرا کرد، هرچند در مسیری متفاوت، باجای افرادی همچون ریموند کارور گذاشت.

با این همه، نقدهای براتیگان آنچنان که به باید سراسر است نیست. او این اعتراض را به دو شیوه بیان کرده است، نخست آن که وی ساختارهای ادبی متداول را به چالش کشید و آنچه را همگان به عنوان ساختارهای ادبی متداول پذیرفته بودند، شکست.

براتیگان در مرحله دوم به نقد بنیان های فکری آمریکایی پردازد، هرچند شیوه او چندان مستقیم و سراسر است نیست، اما آن قدر روشن است که کمتر کسی می تواند دنیای شاعرانه وی را بدون نگاه به این صدا مورد نقد و بررسی قرار دهد. به عنوان نمونه، براتیگان در شعر «ماه در برابر ماست، حتی اگر دوباره خوابیده باشیم» مفهوم آزادی لیبرالی را به بوته نقد می گذارد. «اینجا می نشینم، چون متهم دیر سال عشق/ که به تو می اندیشد، هی دوست من/ تو را رنجانده ام و اکنون مناسفم، اما هیچ کار دیگری نمی توانستم بکنم، چرا که من باید آزاد بمانم./ شاید همه چیز فرق می کرد/ اگر بر سر میز می نشستی و یا می خواستی که با هم بیرون برویم/ به تماشای ماه، به جای این که برخیزی/ و مرا با ماه تنها بگذاری.»

این صدای اعتراض در شعر «کدوی ژول ورن» به طرز عیان تر خودنمایی می کند. براتیگان در این شعر به ماجرای سفر به ماه می پردازد و از گرسنگانی می گوید که روی زمین در حال جان کندن هستند. «این روزها انسان ها بر روی ماه گام می زنند/ او رد پایشان را مثل کدو/ روی آن دنیای مرده می کارند/ در حالی که/ روی همین زمین زنده/ در سال بیشتر از سه میلیون نفر از گرسنگی می میرند.» می توان از نقدهایی که به طرز هوشمندانه و دقیق توسط براتیگان صورت گرفته، نکات بسیاری را ذکر کرد. اما نقاط مشترک همه این شعرها، انتقاد درونی آنهاست که جامعه سرمایه داری غرب را به شدت زیر سوال می برد. به طور مثال، شعری با عنوان «ماتم بیوه زن»، به روشنی دولت رفاه غرب را به سخره می گیرد: «هنوز برای قرض گرفتن هیزم از همسایه ها/ هوا آنچنان سرد نیست.» شاید به سختی بتوان با این تعداد کلمه، مفهوم را به این روشنی بیان داشت.

روایه های او را که انتظار چنین برخوردی را نداشت، فرو ریخت. براتیگان سنگی به پنجره کلانتری پرتاب کرد، دستگیر شد و یک هفته را در زندان گذراند، سپس به بیمارستان دولتی ارگون تحویل داده شد و به عنوان بیمار پارانوئای اسکیزوفرنیک تحت درمان قرار گرفت. به گفته باربارا، ریچارد در بیمارستان تحت شوک درمانی قرار گرفت و پس از آن که به خانه بازگشت بسیار ساکت و آرام بود، اما دیگر هیچ وقت برای او درد دل نکرد. چند روز بعد، ریچارد تماس گرفت و به او گفت که برای همیشه خانه را ترک کرده است.

در سال ۱۹۵۶ براتیگان ۲۱ ساله در سانفرانسیسکو زندگی می کرد. «پادشاهی دوم» اولین شعر مشهور او در این سال و اولین کتابش که مجموعه ای شامل ۲۴ شعر بود در سال ۱۹۵۹ به چاپ رسید. در اواخر سال ۱۹۶۰ کارهای براتیگان محبوبیت بسیاری یافته بود و این زمان درست مقارن با نشر مشهورترین کارهایش از جمله «صید قزل آلا در آمریکا» و «در قند هندوانه» بود. در سال ۱۹۷۲ به مونتانا رفت و گفته می شود برای هشت سال تمام از قبول هر مصاحبه ای خودداری کرد. بالاخره در دسامبر سال ۱۹۷۹ براتیگان در ملاقاتی با انجمن زبان مدرن در جلسه بحث و گفت و گویی در مورد «شعر معاصر» شرکت کرد. او آخرین کتابش «پس باد آن را به هر سو نخواهد برد» را در سال ۱۹۸۲ چاپ کرد.

یادداشت

یوسف نگاریان

چهره تازه فیلسوف

«موضوع ایمان، واقعیت «آن دیگری» است و رابطه با «آن دیگری» علقه‌ای نامتناهی است. موضوع ایمان، آموزه نیست، چون در این صورت، آن رابطه، عقلی خواهد بود و بسیار مهم خواهد بود که این رابطه، جان بخشیدن به یک رابطه عقلانی حداکثری باشد. موضوع ایمان، آموزگاری بایک آموزه نیست؛ چون وقتی آموزگاری آموزه ای دارد، آن آموزه فی نفسه از آموزگار مهم تر خواهد بود. موضوع ایمان، واقعیت آموزگار است. این واقعیت که آموزگار حقیقتا وجود دارد...»

ظاهرا حدس فیلسوف گوزپشت دانمارکی که به مستعاراندیشی شهره است درست از آب درآمده بود که «اگر این نسل به حرف هایم گوش نسیازند، نسل دیگری پس از این نسل خواهد آمد که احتمالا حرف های مرا خواهد شنید.» و این گونه بود که فیلسوف فردگرایی دانمارک که از زخم زبان های مطبوعات دوران خویش نیا سوده بود در اوایل قرن بیستم جای خود را به عنوان بنیادگذار آگزیستانسیالیسم تثبیت کرد.

در مجالی که پیش آمده طبعاً نمی توان نگاه دکتر مهتاب مستعان را به این تفکر تاثیر گذار در کتاب «کی یکه گور؛ متفکر عارف پیشه» مورد بازخوانی قرار داد، از این رو تنها به معرفی شمه ای از اندیشه های او بسنده می کنیم. نمی توان در یک یا چند صفحه لب کلام و اندیشه های او را گفت. زیرا در عین حالی که کی یکه گور دغدغه ایمان دارد، مسائل بسیار تهدید آمیزی چون انتخاب های اصیل، تفرّد و ... را پیش می کشد اما نقادی او از جنس عرفان است.

البته نمی توان منکر این واقعیت بود که در این کتاب نیز به مانند دیگر آثار کی یکه گور «مجموعه فریدیه» از سوی نشر پرسش منتشر می شوند می توان ردپایی بسیار برجسته (یا فرورفته) از سید احمد فرید را دید که در جای جای کتاب و نوع برداشت مستعان خودنمایی می کند.

اما تاویلی که در این کتاب ارائه شده فارغ از نگاه بیوگرافیک، تحلیلی و شرقی است که احوالات او را به شکلی شورمندانه روایت می کند؛ تاویلی سرتاسر عشق به هست شدن از دریچه ایمان.

باری به باور بسیاری از دانش آموزگان فلسفه، خواندن این کتاب چهره ای نامأنوس تر و به یادماندنی تر از گوزپشت کپنهاک در اذهان رقم می زند که عزم خود را جزم کرده بود تا مانند شاگردش نیچه تمامی بنیادهای یکسنگرانه را زیر سوال ببرد و حاصل این شورش چیزی نیست جز سلوک به سمت شهسوار شدن در وادی ایمان. کتاب حاضر که پیش تر از سوی نشر روایت (در سال ۱۳۷۵) منتشر شده بود هم اکنون با ویرایش جدید از سوی نشر پرسش روانه بازار نشر شده است.

کوت و ورو

سام محمودی

با دکتر احد فرامرز قراملکی و «دوازده رساله در باب پارادوکس دروغگو»

ستیز پارادوکس ها

«دوازده رساله در باب پارادوکس دروغگو» عنوان کتابی است که چندی پیش از سوی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران به روی پیشخوان کتابفروشی ها رفت. دکتر احد فرامرز قراملکی عضو هیئت علمی دانشگاه تهران در این کتاب با گزارش تقریباً مفصلی سعی کرده تا وجوه عینی و فلسفی پارادوکس ها را به لحاظ تاریخی مورد بررسی و بازفهمی قرار دهد و رویکردهای متفکران دوره فلسفی شیراز را نسبت به این موضوع تبیین کند. به باور قراملکی این کتاب فتح بابی است برای گفت و گوی فلسفی میان متفکران اسلامی و فیلسوفان غربی چرا که در عصر بی موضعی فلسفی، گشودن راه های گفت و گو اهمیت بسزایی دارد و این جز از طریق بازفهمی اندیشه های فیلسوفان خودی راه به جایی نخواهد برد. باری دیباچه انگلیسی دکتر ضیاء موحد نیز تا حدودی این مهم را به فیلسوفان منطقی غرب گوشزد می کند. در کتاب حاضر پس از مقدمه قراملکی و موخره موحد، دوازده رساله از متفکران مکتب شیراز توسط قراملکی و طیبه عارف نیا تصحیح و تحشیه شده اند.

ایجاد شد؟

دانشمندان دوره فلسفی شیراز بر حواشی هایی که بر شرح تجرید قوشچی - شارح تجرید الاعتقاد خواجه طوسی - نوشتند در بحث صدق و مطابقت با واقع، موضوع پارادوکس دروغگو را به میان آوردند و چون در آن روزگار دو مدرسه فلسفی صدریه و جلالیه در حال رقابت علمی بودند، دانش آموختگان این دو مکتب با نقدهایی که بر آرای یکدیگر نوشتند، موجب بسط و گسترش پارادوکس دروغگو شدند و به تعبیری بهتر پارادوکس دروغگو موضوع چالش میان دانش آموختگان این دو مدرسه علمی بود.

شما یک مقدمه تقریباً مفصل بر این دوازده رساله و بحث پارادوکس دروغگو در نزد متفکران مسلمان نوشته اید اما متأسفانه مخاطب نمی تواند جز مقدمه با متن اصلی و نوع مواجهه این متفکران با بحث پارادوکس دروغگو روبه رو شود.

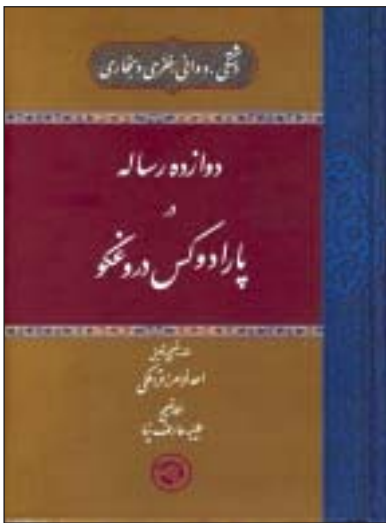
ببینید این متون و رسالات بسیار فنی هستند و گزارش ابتدایی بنده در مقدمه کتاب تا حدودی می تواند مخاطب را با کنه آرا و اندیشه های متفکرانی چون دشتکی یا دوانی آشنا کند، اما در مورد ترجمه رسالات باید عنوان کنم در این کتاب، مخاطب شناسی اثر بسیار مورد توجه بنده بوده به طوری که باید گفت، مخاطب این اثر فارسی زبانان چیره دست در منطق است و مخاطب عام ندارد.

از سوی دیگر مقاله دکتر ضیاء موحد به انگلیسی نیز تا حد زیادی توانسته حق مطلب را ادا کند. هر چند معتقدم رسالات باید به انگلیسی ترجمه می شد اما تا جایی که اطلاع دارم دکتر محمد گلنهاروزن در حال ترجمه و برگردان این رسالات به انگلیسی است. به باور کتاب حاضر و احیای رسالات متفکران مکتب شیراز تا چه حد می تواند در موضع مندی تفکر منطقی در عرصه های بین المللی تاثیر گذار باشد؟

یکی از دغدغه های فلسفه منطق در عصر حاضر بحث پارادوکس دروغگو است. کتاب حاضر نشان می دهد که دانشمندان مسلمان حداقل هفتصد سال پیش، به مانند فیلسوفان منطق امروز به پارادوکس دروغگو اهمیت داده اند و مهم تر از همه برای رفع این پارادوکس ها راه حل هایی پیشنهاد کرده اند که جای تحقیق و تامل دارد.

لطفاً مصداقی بر این مدعا بیاورید.

برای نمونه می توانم به بحث تمایز دو زبان که توسط آلفرد تارسکی مطرح شده اشاره کنم که در این مجموعه از زبان غیث الدین دشتکی پیرامون آن، مباحثی طرح و مورد بررسی قرار می گیرد. یا به همین ترتیب محمول درجه اول و دوم که نزد تفتازانی بررسی شده است و با این نمونه هایی که ذکر شد می توان گفت که کتاب حاضر، از سویی میراث علمی ما را برای خودمان و غربی ها احیا و قابل استفاده می کند و از سوی دیگر راه دیالوگ و گفت و گوی فلسفی را هموارتر می سازد.

پس با این تفاسیر نمی توان آن را مختص منطق دانست؟

کاملاً درست است. تامل در پارادوکس های هر علمی، رخنه های پنهان اما بنیادین آن علم را نمایان می کند. این یک ابزار منطقی است اما کارکرد آن، به منطق محدود نمی شود.

دانشمندان مسلمان چه نقشی در توسعه نقد علمی به واسطه پارادوکس ها داشته اند و این نقش چه مشخصاتی داشته است؟

متفکران مسلمان از آغاز تمدن اسلامی به پارادوکس های علوم علاقه نشان داده اند و حتی برخی از پارادوکس ها - نظیر پارادوکس کعبی در احکام خمس، پارادوکس کاتبی در منطق و یا پارادوکس استلزام - را خودشان ساخته اند.

بحث پارادوکس ها از چه دوره ای در میان دانشمندان مسلمان رواج پیدا کرد؟

همان طور که پیش تر عنوان کردم دانشمندان از ابتدای تمدن اسلامی به پارادوکس های یونانی اقبال نشان دادند، اما به هر حال باید گفت که در قرن هفتم این بحث رواج روزافزونی یافت، به طوری که منطقیون قرن هفتم هجری در آثار خود علاوه بر فن مغالطه، ضمیمه ای نیز با عنوان مغالطات می آوردند که در آن پیرامون پارادوکس های مختلف بحث شده بود.

نوع تقسیم بندی این پارادوکس ها به چه شکلی بوده؟ در نظر این دانشمندان برخی از پارادوکس ها عام معرفتی است و برخی دیگر مختص چند علم. در اواخر دوره فلسفی شیراز این بحث ها به صورت یک کتاب مستقل نگاشته شد که رساله مغالطات بخاری، رساله ثلاثین و مغالطه استرآبادی نمونه هایی از این تلاش هاست.

در مقدمه کتاب گفته اید که پارادوکس دروغگو محصول رقابت بین دو مدرسه فلسفی صدریه و جلالیه در دوره شیراز است. می خواستم در این باره بر ایمان بگویند که اساساً پارادوکس دروغگو چگونه

جناب دکتر قراملکی شاید مهم ترین ویژگی بازخوانی و بازفهمی پارادوکس دروغگو نزد دانشمندان مسلمان در مکتب فلسفی شیراز، نقب زدن به میراث پیشینیان و به عبارتی بهتر، احیای میراث فلسفی ما باشد. آیا این میراث امروز نیز می تواند مورد استفاده قرار گیرد؟

می پذیریم که این میراث و رهاورد - متون علمی و... - پیشینیان یکی از سرمایه های اجتماعی هر جامعه ای به شمار می آید، اما آنچه شما می گویند ناظر بر سه مواجهه با سنت و میراث علمی گذشتگان است. به این معنا که ما می توانیم با این رهاورد علمی و چند برخورد داشته باشیم. مواجهه اول سنت زدگی است، به این صورت که به میراث علمی خویش تقدس بخشیده، حصر گر ایانه آنها را کامل و غیر قابل نقد بدانیم و فراتر از آن نیز نیندیشیم. من از این مواجهه با عنوان مواجهه ضد توسعه یاد می کنم.

اما مواجهه دوم سنت زدایی است که در آن، میراث علمی گذشتگان کهنه و غیر قابل استفاده تلقی می شود. این نوع مواجهه اساساً سرمایه اجتماعی را از میان می برد و متأسفانه طی سال های اخیر مدافعانی نیز داشته است.

دائر حاضر سعی شده تا نسبت به این میراث گرانبها مواجهه نوع سوم صورت بگیرد، به این معنی که با میراث علمی پیشینیان مواجهه نقادانه صورت گرفته است. در این مواجهه، موارث علمی و فرهنگی و تمدنی ابتدا احیا و نقد و سپس به توسعه و تداوم تلاش گذشتگان همت گمارده می شود.

با این پیش زمینه می توان گفت که مواجهه نقادانه، شرط توسعه علمی هر جامعه ای محسوب می شود.

پارادوکس در مفهوم منطقی خود آشکارکننده تضادهای گفتاری است، اما آنچه جای پرسش دارد این است که اساساً در طرح تضادها چه هدفی دنبال می شود؟

به باور من پارادوکس به معنی فراتر رفتن از باورهای عمومی است و نقشی که ایفا می کند زیر پا گذاشتن پارادایم های حاکم بر علوم است. شاید بتوان گفت که اهمیت اصلی پارادوکس ها نیز در همین نکته خلاصه می شود: پارادوکس ها، پارادایم ستیز هستند.

آیا می توان مصداقی تاریخی در مورد نقش پارادوکس ها آورد؟

برای نمونه پارادایم منطق ارسطویی که بر صدق ارسطویی استوار است به واسطه پارادوکس دروغگو به چالش کشیده شده یا پارادوکس دو قلوها، پارادایم حاکم بر فیزیک مبتنی بر نسبییت اینشتنی را به مخاطره انداخته است.

نقش توسعه محورانه پارادوکس ها چه مولفه ای دارد؟

امروزه پارادوکس ها به عنوان یکی از عوامل توسعه هر علمی به شمار می آیند برای نمونه پارادوکس کانتور یا پارادوکس راسل و پارادوکس دو قلوها نقش عمده ای در توسعه ریاضیات و فیزیک ایفا می کنند.

نگاه منتقدان به "درآمدی بر اندیشه لویناس"

عبور موفق از متن ناهموار

شرط امکان اخلاق می پردازد و شرط اخلاق را مواجهه با دیگری می داند. خود او می گوید: «مواجهه من با دیگری موجب می شود که دیگری خود انگیزگی و استغنا ظاهری من را مورد سوال قرار دهد و همین امر اخلاق است. این مواجهه با دیگری صرفاً ظاهری و بیرونی نیست بلکه بنیادی تر و اساسی تر است. از این نظر اخلاق لویناسی از یک سو با مباحث هگل در فصل خدایگان و بنده در کتاب پدیدارشناسی روح و از سوی با شهودگرایانی چون مور و راس نزدیک می شود، در حالی که لویناس معتقد است این پرسش که چرا باید اخلاقی باشیم، سرآغاز مرگ اخلاق است.

بخش بعدی رویکرد علینا تاکید بر قرابت فکری لویناس و اسپینوزا بود چرا که به باور وی، لویناس انسان راجوادی می داند که گذشته از نیروی کوشش برای حفظ حیات، توانایی آن را دارد که بتواند از خودش و از این قانون هستی فراتر رود و هستی خود را فدای دیگری کند.

وی سپس به رویکرد پدیدارشناسی در آثار لویناس اشاره کرد و بر این باور بود که لویناس از یک سو شارح پدیدارشناسی است و از سوی دیگر خودش در کار خویش روش پدیدارشناسی را پی می گیرد.

به گفته این مترجم تاثیر هایدگر و هوسرل بر کار او بیش از دیگران مشهود است و به گونه ای لویناس را می توان گفت و گویی میان این دو فیلسوف تلقی کرد. دیویس به گفته مترجم کتاب "درآمدی بر اندیشه لویناس" در کتاب خود توانسته سبک لویناس را به خوبی نشان دهد و باید توجه کرد که این اثر دشوار در واقع برخاسته از تنش ها و درگیری ها در خود اندیشه لویناس است. از این رو کتاب گذشته از آن که مقدمه ای خوب برای آشنایی با لویناس تلقی شود، می تواند روش قرانت نظریات لویناس را نیز بیاموزد.

او در ادامه به نثر این فیلسوف تاکید کرد و معتقد بود که لویناس در نثر خودش پارادوکسیکال می نویسد و گاهی نیز اغراق و مبالغه می کند و یکی از محسنات کتاب دیویس این است که با باریک بینی، ناهمواری ها را نشان می دهد و اندیشه های این فیلسوف را می کاود و از این رو صبغه هرمنوتیکی و تفسیری نیز دارد.

نکته آخری که علینا به آن توجه داشت این بود که لویناس فیلسوفی نظام مند نیست و اهمیت کار دیویس نیز آن است که توانسته به جای مسطح کردن ناهمواری های ذاتی در اندیشه این فیلسوف از منظر تحلیلی اندیشه های او را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

ناکامی در گذار از هوسرل

پس از علینا نوبت به دکتر عبدالکریم رشیدیان استاد فلسفه دانشگاه شهید بهشتی رسید. او نیز به مانند علینا

در ضمن اشاره به کتاب، نکاتی در مورد رابطه لویناس و هوسرل از یک سو و رابطه میان لویناس و کانت را از سوی دیگر گوشزد کرد.

این استاد فلسفه دانشگاه شهید بهشتی با اشاره به این که در سنت فلسفی غرب توجه به غیریت همواره از مرکز یک خود صورت گرفته، یادآور شد در این سنت همواره کوشیده اند مرکز را همان خود یا آگو در نظر بگیرند و غیر را به خود تبدیل کنند و این امر در عصر جدید با دو موج همراه است. از یک سو می کوشند سوژه را به ایزه تبدیل کنند و یا عبارتی دیگر سوژه کتیویته را نفی کنند و یا از سوی دیگر، با نفی ایزه به سود سوژه همه چیز را به سوژه کتیویته تقلیل دهند.

به گفته رشیدیان در این میان هوسرل از فیلسوفانی است که می کوشد همه چیز را به سوژه تبدیل کند و در پدیدارشناسی او هر آن چیزی که ما می شناسیم در حوزه سوژه شناخته می شود حتی هوسرل به صراحت می گوید که وقتی از آگوی دیگری حرف می زنیم در واقع این آگوی دیگر به مثابه من دیگر است، یعنی منی است که از نقطه دیگری نگریسته می شود. بنابراین کوشش فیلسوفی مثل هوسرل آن است که دیگری را به من تقلیل دهد و فلسفه اش را گونه ای سولپسیسیسم استعلایی می خواند و پدیدارشناسی او یکی دانستن خود و دیگری است و در انتهای تاملات دکارتی نیز به نقل از آگوستین می نویسد که به درون خودش بازگردد. به باور وی، لویناس با این تعبیر هوسرل مخالف است و البته به سختی می تواند از آن عبور کند، تا جایی که دریدا در مقاله متافیزیک و خشونت نشان می دهد که لویناس به رغم بیزاری از این خودمحوری لاجرم به آن باز می گردد. اما در هر صورت تلاش لویناس بر فائق آمدن بر این سنت است و بر این اساس شرط سخن گفتن از اخلاق را دیگری می داند.

با طرح این بحث او به مقایسه اندیشه های لویناس با کانت رسید و معتقد بود که فلسفه اخلاق کانت فلسفه ای مقارن است و البته باید توجه داشت که آنچه اساس فلسفه اخلاق کانت را تشکیل می دهد، تبدیل اخلاق به اخلاق صوری و ارائه شرط صوری هر گونه اخلاقی است، یعنی چنان رفتار کن که بتوانی عملت را به قانون عام بدل کنی. توان این اخلاق ضعف آن نیز هست. یعنی از یک سو با هر گونه اخلاق جزئی با ارائه احکام خشک مخالف است، اما از سوی دیگر از ارائه هر گونه اخلاقی ناتوان است و این تا حدودی پارادوکس درونی فلسفه اخلاق کانت را نشان می دهد که همان پارادوکس درونی سرمایه داری زمان اوست.

دکتر رشیدیان سپس به بیان امکان های اخلاق لویناسی پرداخت و معتقد بود که اخلاق لویناس نامتقارن است یعنی دیگری در آن بالاتر از خود است و مثل اخلاق کانت صورتی معامله ای ندارد اما باز هم همچون کانت، اخلاق لویناسی نیز نشانگر دوره دیگری از سرمایه داری است که با پست مدرنیسم نزدیک است و در این دوره مسئله غیر به صورت های گوناگون با اندیشه متفکران پست مدرن مرتبط است. از این رو اهمیت کار لویناس در این است که مبنای نظری برای بسیاری از حوادث و پیشامدهای پیرامون ما فراهم می سازد.

باید ها و نباید ها

در پایان این نشست سیواش جمادی مترجم و نویسنده بر خلاف گذشته که سعی می کرد بحثی مبسوط پیرامون موضوع مطرح کند تنها به اهمیت اخلاق و پیشینی بودن آن بر فلسفه از دیدگاه لویناس پرداخت و تاکید کرد: افزون بر آنچه که دیگر سخنرانان نشست گفته اند تنها باید به این نکته توجهی جدی داشت که اخلاق از نظر لویناس باید و نباید صرف نیست بلکه او می کوشد اخلاق را به فلسفه اولی بدل کند.

یادداشت

کامران فانی

شکوفایی ترجمه

تاریخ ترجمه آثار فلسفی غرب به زبان فارسی شامل دو مرحله متفاوت است؛ اولین تجربه در این زمینه به حدود ۱۲۰۰ سال پیش برمی گردد که آثار مهم فلسفه غرب (آثار یونانی) توسط ایرانی ها به زبان عربی ترجمه شد. این کار در زمانی درمؤسسه ای به نام بیت الحکمه انجام شد که وظیفه اش ترجمه آثار علمی بود و البته در آن زمان علم، همان فلسفه بود. این برنامه خیلی منظم و جدی بود و همین امر باعث شد طی مدت کوتاهی عمده کتاب های فلسفی و علمی ترجمه شوند.

بعد از این دوران که تجربه اول مادر زمینه ترجمه - و بسیار هم موفق - بود ارتباط ما با جهان غرب قطع شد و غرب در قرون وسطی به سر می برد. در این دوران آثار مهمی پدید نیامد که به زبان پارسی یا عربی ترجمه شود. مرحله دوم ترجمه از حدود ۱۵۰ سال پیش آغاز شد که در این دوره تمدن مدرن (جدید) در غرب پدید آمده و فلاسفه بسیار برجسته ای ظهور کرده بودند.

تجربه دوم ما در ترجمه بر خلاف بار اول فاقد هر نوع برنامه ریزی بود که هنوز هم همین گونه است. اولین کتاب فلسفی جدید که به زبان فارسی ترجمه شد کتاب حکمت ناصری، رساله ای از رنه دکارت فیلسوف بزرگ فرانسوی بود که در زمان ناصرالدین شاه به همت یک مترجم فرانسوی و نویسنده ایرانی از فرانسه به فارسی برگردانده شد. این کتاب که عنوان اصلی اش گفتار در روش به کار بردن عقل است یکی از مهم ترین آثار فلسفه جدید غرب است که در قرن شانزدهم میلادی تألیف شد.

این شروع خوبی از ترجمه یک کتاب مهم فلسفی بود ولی بعد از این کتاب، دیگر این کار تکرار نشد و سال ها هیچ کتاب فلسفی ترجمه نشد.

بعد از این دوره در فاصله قبل از انقلاب (۱۳۵۷-۱۳۱۶) یعنی حدود چهل سال، تعداد کتاب های فلسفی که به زبان فارسی ترجمه شد از تعداد انگشتان دست تجاوز نمی کرد که می توان در این میان از کتاب "فلسفه اخلاق" اثر اسپینوزا، فیلسوف هلندی نام برد. چند کتاب دیگر که در آن دوره ترجمه شد آثاری از ژان پل سارتر، هانری برگسون و یک اثر مهم دیگر به نام "رساله ای درباره فهم بشری" از جان لاک بود. همچنین برخی از آثار فلسفی برتراند راسل هم در آن دوره ترجمه شد. همان طور که می بینیم در آن دوره آثار مهم فلاسفه بزرگ به زبان فارسی بسیار کم ترجمه شده است.

بعد از انقلاب دوران شکوفایی ترجمه آثار فلسفی به زبان فارسی آغاز شد و طی ۲۵ سال اخیر کتاب های مهمی به زبان فارسی برگردانده شدند. بنابراین، دوره اخیر دوره پر بار و شکوفایی است. چرا که توجه به فلسفه بیشتر شده و مترجمان مایه ترجمه آثار فلسفی توجه و اشتیاق بیشتری نشان داده اند که در درجه اول باید به ترجمه آثار ایمانوئل کانت اشاره کنم که برخی او را بزرگترین فیلسوف غرب می دانند که بیشتر آثار او اکنون به زبان فارسی ترجمه شده است.

دومین فیلسوف مهمی که آثارش در دوران اخیر به زبان فارسی ترجمه شده هگل است. در این دوران توجه به فیلسوفان معاصر هم بیشتر شده است. بنابراین شمار زیادی از آثار فلاسفه پست مدرن که طی ۳۰ سال اخیر در اروپا مطرح شده اند نیز به فارسی ترجمه شده است. بنابراین ما اکنون در ترجمه آثار فلسفی کمابیش روزآمد شده ایم. با وجود این ما هنوز خلأهای زیادی در ترجمه داریم، چون ترجمه در ایران هیچ گاه تابع برنامه منظمی نبوده و هنوز بسیاری از آثار فلاسفه را به فارسی ترجمه نکرده ایم و حتی به برخی از مکتب های مهم فلسفی اصلا توجه نداشته ایم.

نگاه کارشناسان به وضعیت نشر مجموعه های شعر کودک

کودکان، چشم به راه شعر تازه

ادبیات کودک و نوجوان از دوره مشروطه و به ویژه پس از سامان یافتن نظام تعلیم و تربیت در ایران و شکل گیری آموزش و پرورش رشد کرد و بالید و مورد توجه جدی شاعران و نویسندگان قرار گرفت و افرادی چون ملک الشعرای بهار، نیما یوشیج، جبار باغچه بان و... خون دل ها خوردند تا ادبیات کودکان، آن گونه که امروز از آن یاد می شود، شکل بگیرد و ریشه بدواند.

آن گونه که محمود کیانوش در کتاب «شعر کودک در ایران» می گوید: «تالیف کنندگان کتاب های درسی که در پی امروزی کردن کتاب ها بودند، در بخش شعر از سه منبع می توانستند بهره بگیرند: شعرهای مناسب گذشته، شعرهای مناسب عصر و شعرهایی که به اصطلاح ویژه کودکان ساخته شده بود اما توجه به جهان کودک و آشنایی با ادبیات کودکان در کشورهای پیشرفته غرب و پیشرفت مطبوعات و انتشارات در ایران و افزایش شمار باسوادان موجب شد که گروهی از نویسندگان، شاعران، مترجمان و نیز گروهی از ناشران به نوشتن و انتشار کتاب برای کودکان روی بیاورند.»

اما در روزگار معاصر، انتشار مجموعه های شعر برای کودکان چندان با استقبال مخاطبان رویه رو نمی شود و ناشران کمتر به این مسئله مهم توجه می کنند. در پی یافتن علت این امر، به سراغ چند تن از شاعران کودک و نوجوان رفتیم و نظر آنان را در این مورد جویا شدیم.

جعفر ابراهیمی، مشکلات اقتصادی را مهم ترین دلیل ناشران در نپرداختن به کتاب های شعر می داند و می گوید: «کتاب های داستانی را می توان با کاغذهای معمولی و تصاویر سیاه و سفید منتشر کرد و در اختیار خواننده قرار داد اما مجموعه های شعری کودکان را باید با تصاویر خوب و رنگی و کاغذهای مرغوب به چاپ رساند و اینجاست که ناشران دولتی باید پا به میدان بگذارند و وارد عمل شوند اما متأسفانه بیشتر این ناشران غیر فعال هستند و تنها انتشارات کانون پرورش فکری است که به انتشار کتاب برای کودکان و نوجوانان می پردازد، آن هم برای هر گونه ادبی، ظرفیت خاصی را در نظر گرفته نمی تواند در سال بیش از پنج یا شش مجموعه شعری منتشر کند.»

وی معتقد است: «بچه ها وقتی می بینند یک فرد بی سواد یا کم سواد، از نظر اقتصادی در شرایط خوبی به سر می برد و آن که درس خوانده و تحصیل کرده، با فقر و فلاکت، روزگار می گذراند، رغبت چندانی به درس و کتاب نشان نمی دهند.»

اسدالله شعبانی، شاعر کودکان و نوجوانان، علت اصلی بی توجهی به انتشار کتاب های شعر برای کودکان را نابسامانی های بازار نشر می داند و می گوید: «توزیع کتاب ها چندان مناسب نیست و بیشتر ناشران نیز، توان و ظرفیت لازم را برای چاپ کتاب های ارزشمند و با کیفیت ندارند، از این روست که جای خالی شعر، کاملاً حس می شود.»

مدیر انتشارات توکا معتقد است: «ناشران باید حمایت و به انتشار کتاب های ماندگار و نه تنها

بسیار متفاوت با نظر آنان است.» اسدالله شعبانی، ریتم یا پیوندهای آوایی کلام را برای خردسالان لازم تر از معنا می داند و می گوید: «ترانه های خردسالان باید شاد و آهنگین باشد تا مخاطب خود را از میان این رده سنی انتخاب کند البته به موازات رشد سنی مخاطب، مسئله محتوا و توجه به آن، جدی تر می شود.»

وی درباره زبان شعر برای کودکان بیان می کند: «ترانه هایی که برای خردسالان سروده می شود، بهتر است به زبان مادری آنان باشد اما وقتی بچه ها بزرگ تر می شوند خوب است اشعاری که برای آنها گفته می شود به زبان معیار باشد یعنی همان زبانی که آموزش و پرورش در کتاب های درسی از آن بهره می برد.»

در عین حال ناصر کشاورز، موسیقی و فرم را جلوتر از معانی و مضامین می داند و معتقد است: «اگر چه آهنگین بودن شعر کودکان از اهمیت بالایی برخوردار است اما معنا و مفهوم را هم نمی توان قربانی فرم و ظاهر کرد بلکه باید به هر دو مورد توجه کرد و به آن پرداخت.»

وی با اشاره به کارکردهای متفاوت زبان شکسته و سالم می گوید: «نمی توان دستورالعمل صادر کرد که زبان معیار بهتر است یا محاوره، چون هر کدام جایگاه خاص خود را دارند و برای ایجاد صمیمیت بیشتر باید از زبان خود کودکان استفاده کرد و برای رسیدن به این جایگاه باید دنیای آنان را شناخت و نوع نگاهشان را دریافت.»

یکی می داند، در حالی که گروه سنی پیش از دبستان، چون توانایی خواندن ندارد از آهنگ شعر لذت می برد و بهتر است اشعاری که برای این گروه سنی سروده می شود، به گونه ای باشد که بچه با آن بازی کند و از این راه، محتوا را دریابد.»

وی وزن را عامل مهمی در شعر کودک می داند و می گوید: «استفاده از وزن های کوتاه موجب آهنگین شدن کلام می شود و کودک، این ریتم را می پسندد و دوست دارد، حتی زمانی هم که وارد مدرسه شد، آهنگ کلام را در می یابد و از شنیدنش لذت می برد، البته برای بچه های دبستانی بهتر است از زبانی ساده و سالم بهره برد.»

ابراهیمی با اشاره به اهمیت قافیه برای این گروه سنی بیان می کند: «بچه ها در این سن، قافیه را حدس می زنند و از آن لذت می برند، همچنین شاعران باید از واژه هایی استفاده کنند که برای کودکان دبستانی قابل درک و فهم است و در قالب این لغات آشنا، محتوا را به آنان منتقل کنند بدون آن که به آموزش محض پردازند.»

این شاعر و نویسنده کودک و نوجوان، دوره نوجوانی را نامشخص می داند و معتقد است: «حتی روان شناسان هم نتوانسته اند این دوره را به درستی مشخص کنند، چرا که نوجوانان، کودکی را به کمال پشت سر نگذاشته و هنوز وارد مرحله جوانی نشده اند، از سوی دیگر بسیاری از شاعران و نویسندگان فکر می کنند تنها مسئله مهمی که نوجوانان با آن درگیرند، عشق است، در حالی که مفهوم عشق برای نوجوانان

سرگرم کننده تشویق شوند، از سوی دیگر باید به مردم آموزش داد که همچون یک قرن پیش، شعر را وسیله ای برای آموزش ندانند.»

اما ناصر کشاورز، شاعر کودکان، علت اصلی بی توجهی به نشر شعر کودک را انتشار اشعاری می داند که نتوانسته اند با مخاطبان اصلی خود - که همان بچه ها هستند - ارتباط بگیرند و بر این باور است: «در این سال ها، کسانی به سرودن شعر برای کودکان پرداختند که دنیای آنها را نمی شناختند و نمی دانستند با چه زبانی باید با بچه ها سخن بگویند، در نتیجه نتوانستند این گروه سنی را درک کنند و کودکان هم نتوانستند، شعر آنها را بفهمند و به آن علاقه مند شوند.»

شناخت ذهن و زبان کودکان

شعر، زبان عواطف است و عواطف، فرمایش پذیر نیستند؛ شاید از این روست که بعضی می پندارند بهتر است شعر برای کودکان به زبان گفتاری سروده شود، چرا که بچه ها این زبان را بهتر می شناسند و از ابتدا به آن سخن گفته اند اما برخی دیگر فکر می کنند بهتر است با کودکان به زبان نوشتاری سخن گفت. همچنان که بعضی شاعران بر این باورند که آهنگ و بازی با کلمات برای بچه ها دلنشین تر و خوشایندتر است و عده ای دیگر معتقدند که از معنی و مفهوم هم نباید غافل بود.

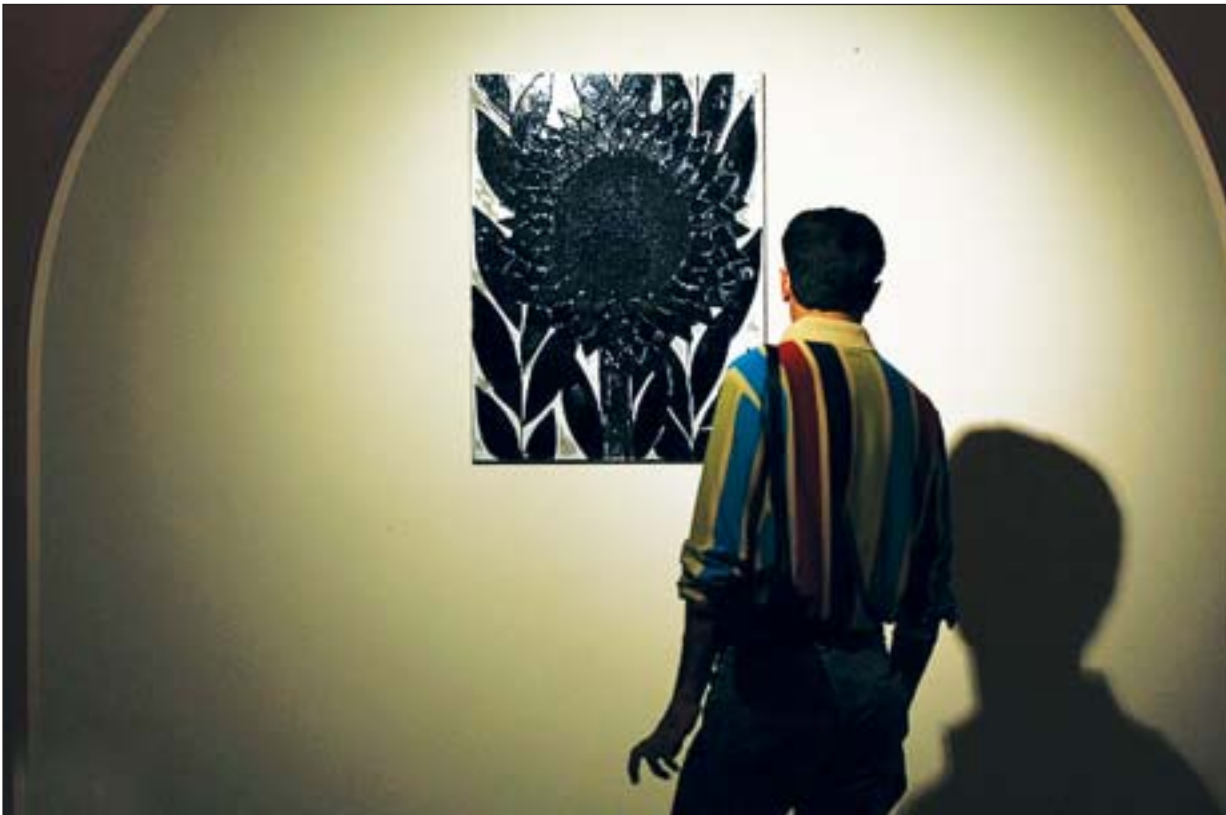
جعفر ابراهیمی می پندارد: «بسیاری از مردم و دست اندرکاران، تفاوت گروه های مختلف سنی را درک نمی کنند و شعر خردسال، کودک و نوجوان را

شرکت تبلیغاتی خاک آسپان
 جلد کتاب موثرترین روش جذب خواننده
 طراحی جلد
 تصویر سازی کودک
 دفتر مرکزی: قم - پلاک ۲۵ ضری عمارتساز و عماران آذر - شرکت تبلیغاتی خاک آستان
 تلفن: ۰۲۵۱۷۷۲۰۰ - ۰۲۵۱۷۷۲۰۱
 تهران: ۰۲۱۱۵۱۷۷۲۸ - ۰۲۱۱۵۱۷۷۲۹

مروری بر روند انتشار کتاب در حاشیه نمایشگاه‌های تجسمی

تابلوهایی که ورق می‌خورند

چاپ کتاب یا کاتالوگ از نمایشگاه‌هایی در ابعاد مختلف، از یک نمایشگاه انفرادی گرفته تا یک نمایشگاه گروهی یا دوسالانه، از منظر تاریخی، ضرورتی انکار ناپذیر دارد. البته از ضرورت وجودش در هنگام برگزاری نمایشگاه هم نباید غافل شد. برخی نیز انتقادهایی در مورد چاپ این گونه آثار دارند و معتقدند که چاپ کتاب‌هایی از این دست، بیش از هر چیز کتابسازی است تا خلق یک اثر ماندگار.

امرالله فرهادی، دبیر نهمین دوسالانه گرافیک در مورد دلایل ضرورت چاپ چنین کتاب‌هایی، به ثبت فعالیت‌های فرهنگی به صورت مکتوب اشاره می‌کند و می‌افزاید: این کتاب‌ها به کسانی که از نمایشگاه بازدید داشته‌اند امکان این را می‌دهد که کارها را در قطع کوچک‌تر و با فراغ‌بال بیشتری نگاه کنند و نیز برای کسانی که نمایشگاه را ندیده‌اند، امکان دیدن آثار را - هرچند در اندازه کوچک‌تر و با کیفیت پایین‌تر - فراهم می‌کند.

فرهادی معتقد است وقتی یک رویداد یا نمایشگاه، در سطح بالای بین‌المللی برگزار می‌شود، چاپ کتاب نمایشگاه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شود و می‌تواند رونق پیشرفت، دگرگونی‌ها و تحولاتی را که در جهان اتفاق می‌افتد - در یک سطح مشخص - در این کتاب‌ها دید. امکان مطالعه کتاب‌های مربوط به دوره‌های مختلف یک دوسالانه، امکان ارزیابی تغییرات را در یک روند دوساله فراهم می‌کند. یعنی این کتاب‌ها امکان مطالعه را برای محققان فراهم می‌کنند.

وی نکته مثبت دیگر چاپ این کتاب‌ها را استفاده آموزشی از آنها می‌داند و می‌گوید: اگر این کتاب‌ها و کاتالوگ‌ها دارای محتوای خوبی باشند، می‌توانند به عنوان یک مرجع آموزشی برای دانشجویان و هنرجویان مطرح شوند. یک هنرجو با بازدید از یک نمایشگاه، یک جریان فکری را در اثر هنری می‌بیند اما در همان لحظه شرایط و فرصت کافی را برای تحلیل ندارد، در حالی که با در دست داشتن آن کتاب، می‌تواند در کنار اساتید و صاحب‌نظران آثار و جریان فکری موجود در آن را تجزیه و تحلیل کند. در واقع کتاب برای او تبدیل به یک مرجع می‌شود که مورد بهره‌برداری اش قرار می‌گیرد.

به گمان دبیر دوسالانه نهم گرافیک، این امکان برای همه فراهم نیست که بتوانند سفر کنند و هنرمندان دیگر نقاط دنیا و کارهایشان را ببینند. جمع‌آوری آثار به نمایش درآمده از آنها در این کتاب‌ها، امکان دیدن آنها را فراهم می‌کند. این کتاب‌ها فضا و شرایطی را فراهم می‌کند که هنرمندان بومی با آثار غیر بومی آشنا شوند.

او معتقد است موضوعی با عنوان گرافیک ایران، زمانی مطرح شد که این کتاب‌ها و کاتالوگ‌ها به خارج از کشور راه پیدا کردند، چرا که هنرمندان خارجی هم همواره نمی‌توانند به داخل بیایند و آثار را از نزدیک ببینند. وی در توضیح بیشتر می‌افزاید: نحوه توزیع این آثار هم اهمیت دارد. ما برای کلیه شرکت‌کنندگان داخلی و خارجی یک نسخه از کتاب نمایشگاه را ارسال کردیم. ممکن است این تصور ایجاد شود که این کار هزینه بالایی برده است، اما این کتاب نماینده و سفیر گرافیک ایران در خارج از کشور است و اگر توزیع این کتاب هادرست انجام شود، رسالت و هدفی که کاتالوگ بر آن اساس تهیه شده است انجام می‌شود. باین حساب اگر قرار باشد پای هزینه‌ها را هم به میان بکشیم باز هم می‌ارزد.

امرالله فرهادی در عین حال معتقد است که نکاتی مانند آوردن اطلاعاتی از قبیل نام اثر، نام هنرمند و

سبک او، جزو نکات فنی کار است و باید رعایت شود، اما برخی این کار را نمی‌کنند به این دلیل که یا کارشان را بلد نیستند و یا سراسری از موضوع می‌گذرند. اینها ضوابطی است که باید رعایت شود. فرهادی در نقد این آثار می‌گوید: شاید تنها ایرادی که می‌توان به کتاب‌های اینچنینی گرفت حسرتی است که برای کسانی که نمایشگاه‌ها را از نزدیک ندیده‌اند باقی می‌گذارد.

حبیب‌الله آیت‌اللهی که دبیر هفتمین دوسالانه نقاشی است و یک دوره از دوسالانه نگارگری را هم دبیری کرده است، اعتقاد دیگری دارد. او می‌گوید: نام این مجموعه کارها را که بعد از آثار هر نمایشگاهی چاپ می‌شوند، نمی‌توان کتاب گذاشت. اینها بیشتر حکم کاتالوگ یک نمایشگاه را دارند که به طور مختصر به معرفی آثار می‌پردازند. در واقع با مفهوم رایج کتاب که در ذهن ماست و با تعریفی که از کتاب داریم هماهنگ نیستند.

وی با بیان اینکه هدف از چاپ یک کتاب دادن یک مجموعه اطلاعات به خواننده است می‌افزاید: در این مجموعه‌ها، هدف، اطلاع‌رسانی به آن معنا نیست. اگر تصاویر از داخل این کتاب‌ها برداشته شوند دیگر چیزی باقی نمی‌ماند. در چاپ این مجموعه‌ها هدف این است که این آثار به عنوان یک سند باقی بمانند، برای اینکه معلوم شود خط و مشی یک نمایشگاه و معیار انتخاب آثار چه بوده است و داوری‌ها بر چه اساسی انجام شده است. همچنین عده‌ای که نمایشگاه‌ها را ندیده‌اند، این امکان برایشان فراهم می‌شود که لااقل آثار را در یک مجموعه ببینند.

آیت‌اللهی با تاکید بر اینکه هدف کتاب، ارائه نوعی آموزش است، می‌گوید: برگزارکنندگان یک نمایشگاه با چاپ کاتالوگ و فروش آن، به نوعی بخشی از هزینه‌های نمایشگاه را برمی‌گردانند. در ایران برخلاف دیگر کشورها، بازدید از نمایشگاه‌ها برای همه رایگان است و برگزارکننده با چاپ و فروش کاتالوگ بخشی از هزینه‌هایی را که متحمل شده است برمی‌گرداند.

بسیاری از نمایشگاه‌هایی که برگزار می‌کردند کاتالوگی چاپ نمی‌کردند. هنرمندان داخلی و خارجی زیادی در سال‌های گذشته نمایشگاه برگزار کردند، اما الان تنها نامی از آن نمایشگاه‌ها و شرکت‌کنندگان در دست داریم و کاتالوگی وجود ندارد که به آن استناد کنیم. چاپ یک کاتالوگ برای یک نمایشگاه اتفاقی است که ضرورتش در طی زمان و در طول تاریخ مشخص می‌شود.

آیت‌اللهی در مورد ویژگی‌های یک کتاب نمایشگاهی کامل می‌گوید: کاتالوگ‌ها شامل مقدمه‌ای از برگزارکننده است که اهداف او را از برگزاری نمایشگاه بیان می‌کند و بعد مقدمه‌ای درباره فرد یا افراد شرکت‌کننده نوشته می‌شود. البته بهترین حالت این است که از هنرمندان شناخته شده درباره نمایشگاه سوالاتی شود و در مقدمه کتاب ذکر شود تا به عنوان سندی برای نشان دادن کیفیت نمایشگاه مورد استفاده قرار گیرد. نباید در چاپ یک کاتالوگ حال را در نظر بگیریم، باید آینده در نظرمان باشد؛ برای همین لازم است تمام نکات ضروری را رعایت کنیم. اگر در پای هر اثر توضیحاتی درباره آن اثر و شیوه اجرایش هم نوشته شود کاتالوگ را کامل‌تر می‌کند.

دانشجویان کم تألیف می کنند

صفحات سفید در کتاب دانشجویی

عمده کتاب ها و منابع درسی دانشگاهی توسط استادان دانشگاه ها تولید می شوند و البته بخشی از آنها هم توسط دانشجویان یا با همکاری گروهی اساتید و دانشجویان انجام می شوند. چند سالی است که فعالیت دانشجویان در حوزه کتاب به ویژه در رشته هایی از منابع ترجمه ای - که مرتب هم به روز رسانی می شوند - بیشتر شده است، تا جایی که گسترش فعالیت دانشجویان زمینه را برای معرفی آثار برتر و حتی برگزاری جشنواره ای در این خصوص فراهم کرده است.

اما آیا این کتاب ها به انتشار علوم روز حوزه خود کمک می کنند؟ آیا از لحاظ علمی مطالب ارزشمند و قابل ارائه جدیدی دارند؟ و... سوالات متعدد دیگری که این گزارش تنها می تواند به گوشه ای از این سوال ها پاسخ دهد.

به عنوان داوری که چند سال است کتاب های تولید شده توسط دانشجویان را بررسی کرده اید وضعیت این کتاب ها را چگونه ارزیابی می کنید؟ این اولین سوالی است که از مهندس زجاجی سرگروه داوران بخش فنی و مهندسی کتاب سال دانشجویی می پرسیم. زجاجی می گوید: «این کتاب ها عموماً کتاب هایی معمولی هستند هر چند به لحاظ کمی زیاد شده اند ولی گمان نمی کنم به همان میزان از نظر کیفی پیشرفت کرده باشند. بیشتر این کتاب ها توسط فارغ التحصیلان دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد تهیه می شود به این صورت که آنها آموخته های خود را با اندک آمیختگی و پژوهش های مختصر به رشته تحریر درمی آورند در حالی که کتاب های مشابه از اساتید آنها در بیشتر مواقع وجود دارد.»

بهرورز رشیدی داور کتاب های تاریخ این جشنواره نیز در پاسخ به این سوال می گوید: «در بررسی کیفیت کار دانشجویی باید آماتور و نوقلم بودن آنها را در نظر گرفت چرا که اغلب دانشجویان در حدود سن ۲۵ سال هستند و در این سن و سال توقع خیلی زیادی نمی توان از آنها داشت.»

رشیدی معتقد است کتاب های دانشجویی در مجموع وضعیت نامطلوبی ندارند و به نسبت ده سال گذشته دانشجویان انگیزه بیشتری از خود نشان می دهند ولی به همان اندازه برای آنها مجال فراهم نمی شود. او در ادامه می گوید: «کتاب هایی که دانشجویان در حوزه تاریخ تهیه می کنند اغلب گردآوری است و البته بخش استنتاج آنها اغلب دچار مشکل است یعنی نکته قابل توجهی ندارد. بخشی از آثار هم جنبه کاربردی دارند به این معنی که یا به سفارش جایی تهیه شده اند یا این که خود فرد موضوعی را انتخاب کرده که مورد استفاده است مانند گردآوری اسناد. اما آنچه مسلم است در بیشتر زمینه های علوم محض کار تالیفی کم است زیرا دانشجو به اندازه ای در مرتبه تولید علم نیست که بتواند به واسطه آن کتابی تالیف کند.»

دکتر سید مصطفی فاطمی سرگروه داوران حوزه علوم پزشکی جشنواره کتاب سال دانشجویی نیز در این باره می گوید: «باید اذعان کرد که بار اصلی ترجمه کتب روز علوم پزشکی که قسمت اعظم کتب مورد استفاده را نیز شامل می شوند بر دوش دانشجویان در مقاطع مختلف تحصیلی این حوزه قرار دارد و این گروه با نظارت و گاهی تنها تحت نام و عنوان استادان حوزه علوم پزشکی به ترجمه این منابع می پردازند که ارزش قابل توجهی نیز از نظر تأمین منابع و مراجع علمی دارند و خلأ کتاب های مرجع را نیز پر می کنند. همچنین این ترجمه ها اغلب با

گفت و گو با مسئول کتابخانه تخصصی تاریخ پزشکی بوی گل گاوزبان در کتابخانه

طبقه دوم ساختمان تاریخی مشیرالدوله واقع در خیابان لاله زار، گوشه ای است امن و آرام برای ورق زدن چندصد کتاب طب اسلامی؛ جایی برای پیدا کردن عناوین و موضوعاتی که شاید در هیچ نقطه دیگری در کشور آنها را نتوان یافت.

مکانی که از آن یاد می کنیم، کتابخانه موسسه مطالعات تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل است؛ کتابخانه ای که علاوه بر منابع غنی و تخصصی طب سنتی شامل یک واحد سمعی-بصری با مجموعه ای از کارگاه ها در همین زمینه است که در دسترس علاقه مندان و پژوهشگران حوزه طب سنتی و اسلامی قرار دارد. درباره منابع موجود در این کتابخانه تخصصی و نحوه استفاده از آنها گفت و گوی کوتاهی با نجفی تبار مسئول این کتابخانه انجام داده ایم.

هدف از تاسیس این کتابخانه چه بوده است؟ از آنجا که موسسه مطالعات تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل با هدف پژوهش های بنیادی تاریخی، کتابشناسی و بالینی و ارائه خدمات درمانی و همین طور برای جمع آوری و طبقه بندی اسناد و مقالات و تربیت نیروی انسانی متخصص طب سنتی ایجاد شده، این کتابخانه هم جزئی اصلی برای رسیدن به این اهداف است. آغاز به کار کتابخانه از چه زمانی بود؟ خدمات ما به طور رسمی از تیرماه ۱۳۸۵ آغاز شده است.

مخزن کتابخانه شامل چند عنوان کتاب است؟ آیا نسخه های خطی هم بین آنها وجود دارد؟ مخزن شامل ۸۰۰ عنوان و ۱۷۵۰ جلد کتاب، ۱۸۰ عنوان کتاب خطی، ۴۰ عنوان به زبان اردو، ۵۰۰ عنوان به زبان های فارسی و عربی و همین طور شامل ۲۵۰ عنوان کتاب به زبان انگلیسی است. مجموعه کتاب های خطی شما از کجا جمع آوری شده است؟

اصل این مجموعه کم نظیر شامل ۱۸۰ عنوان از کتابخانه های کشورهای نظیر ترکیه، پاکستان، هندوستان و کتابخانه های داخلی از جمله کتابخانه ملی، کتابخانه مجلس و نیز کتابخانه آستان قدس رضوی به امانت گرفته شده و بعد میکروفیلم آنها تهیه و به صورت افست چاپ و منتشر شده اند.

موضوع های کتب موجود در کتابخانه شامل چه مباحثی است؟

طب اسلامی، تاریخ پزشکی، گیاه درمانی، گیاهان دارویی، طب چینی، یونانی، طب سنتی ایران، اخلاق پزشکی، فلسفه و طب مکمل. متقاضیان چگونه می توانند از امکانات این کتابخانه استفاده کنند؟

به جز اعضای موسسه به اعضای هیئت علمی و دانشجویان کارشناسی ارشد طب سنتی که عضو کتابخانه هستند دانشجویانی که از دانشگاه علوم پزشکی ایران و یا از سوی همین موسسه معرفی نامه دارند خدمات داده می شود. همچنین محققان، پژوهشگران و افرادی که علاقه مند به استفاده از منابع این کتابخانه هستند نیز می توانند با ارائه کارت شناسایی معتبر، کتاب هایی را که دو نسخه از آنها در کتابخانه موجود است به امانت بگیرند.

در ضمن یکی از سیاست های جدید کتابخانه، امانت کتاب به صورت رایانه ای به پژوهشگران، اعضای هیئت علمی و اعضای موسسه است که در خارج از موسسه فعالیت دارند.

توجه به این که متن اصلی، زبان دشواری ندارد و عمده متن کتب اصلی، اصلاحات علمی است از کیفیت ترجمه قابل قبولی برخوردارند.»

دکتر فاطمی در ادامه، علت تعدد آثار دانشجویی را در حوزه پزشکی چنین توضیح می دهد: «وضعیت خاص طول مدت اعتبار یک کتاب در حوزه علوم پزشکی باعث شده است که حداکثر عمر مفید یک کتاب مرجع حدود چهار سال باشد. این بدان معناست که با ورود و پیرایش های جدید از یک کتاب، و پیرایش های قبلی کاملاً از بازار اقتصادی و نیز مرجعیت علمی کنار می روند. این نکته و نیز سطح تولیدات علمی در کشور موجب شده است که تالیف کتاب در حوزه علوم پزشکی تعداد قابل توجهی نداشته باشد که از این میان مشارکت دانشجویان در کتب تالیفی در حداقل قرار دارد مگر دانشجویان مقاطع تخصصی و فوق تخصصی که به صورت انگشت شمار به تالیف کتب مبادرت می ورزند.»

رشیدی با تأکید به این که انرژی بالای آزاد نشده ای در دانشجویان نهفته که کاملاً برای فعالیت و مشارکت در حوزه کتاب مناسب است در مورد کتاب هایی که دانشجویان ایرانی در مقایسه با سایر دانشجویان می نویسند، می گوید: «کمتر اتفاق می افتد که جمعیت دانشجویی در حوزه تألیف کار شگرفی انجام دهد و معمولاً وضع در همه جای دنیا به همین ترتیب است و مهم ترین تفاوت ما با سایر کشورها به کمیت آثار برمی گردد و این که حجم تولیدات آنها بیشتر از ماست.»

افزایش حجم آثار کمک درسی

مهندس زجاجی با اشاره به این که اخیراً تعداد کتاب های کمک درسی و حل تمرین و ارائه توضیحات برای پاسخ های سوالات کنکور که توسط دانشجویان تولید می شود افزایش یافته، معتقد است که فعالیت برای تولید این گونه کتاب ها کار

فوق العاده ای نیست.

او در ادامه می گوید: «بهتر است شرو و سخت تری گذاشته شود و مثلاً فقط دانشجویان دوره های دکتری یا کارشناسی ارشد با معدل درسی بالای ۱۸ یا شرایط مشابه بتوانند در مسابقه شرکت داده شوند و در حال حاضر به نظر من اقدام به معرفی کتاب های برتر دانشجویی فقط یک فضای تشویقی را برای علاقه مندان ایجاد می کند در حالی که با توان موجود دانشجویی می توان کارهای بهتری را از دانشجویان انتظار داشت.»

و اما رشیدی به دانشجویانی که علاقه مند به فعالیت در حوزه کتاب هستند می گوید: «به عنوان معلم پیشنهاد می کنم که برای ارتقای سطح علمی کتاب ها، دانشجو در قدم اول نیازهای جامعه را شناسایی و مسئله یابی کند و این حلقه مفقوده آثار دانشجویی است و متأسفانه دانشجویان، این پله را به صورت جهشی بالای می روند. البته این مسئله شناسایی خود نیاز به تامل و تحقیق دارد و قبل از وقت گذاشتن برای تولید، باید در این مورد فکر کرد زیرا نیازهای کلی و روشن را همه می دانند و دانشجویان باید از توان و انرژی خود برای شناسایی ضعف هایی که آشکار نیست بهره ببرند. به این ترتیب دانشجویان روحیه جست و جوگری خود را در کشف مسائل به کار می گیرند در حالی که خیلی از ملاحظات و محدودیت های دیگران را هم ندارند. از این رومی تواند آنها را صریح تر و روشن تر شناسایی کند و این سهم کمی نیست.»

این استاد دانشگاه معتقد است با توجه به جمعیت دانشجویان کشور و انرژی بسیار عظیم نهفته در این گروه با هدایت و سرمایه گذاری صحیح در بحث کتاب دانشجویی می توان از برکات آن برای شناسایی و رفع نیازهای کشور استفاده کرد.

کارشناسان پیش بینی می کنند

آینده پرتیراژ کتاب های الکترونیک

امروزه بسیاری از کارشناسان، رایانه و فراگیر شدن استفاده از آن را در جوامع گوناگون به عنوان یکی از مهم ترین اختراعات بشر پس از دستگاه چاپ به حساب می آورند.

دستاوردی که علاوه بر پیدایش علوم و شاخه های گوناگون در کنار خود، شکل و شمایل نشر و تولید محتوا را به زبان های مختلف دستخوش تغییرات شگرفی کرد. به طور کلی ورود فناوری های نوین به کشورهای جهان سوم همواره با تاخیری چند ده ساله روبه رو بوده است اما رشد بیش از حد فناوری هایی از این دست و جایگزین شدن فناوری های جدید باعث شده تا امروزه این تاخیرها به حداقل زمان خود برسد.

الکترونیکی شدن و یا به قولی دیجیتالی شدن بسیاری از امور در سال های اخیر نقش و جایگاه رایانه و اینترنت را در زندگی روزمره و اجتماعی انسان ها بیش از پیش پررنگ کرده است. در این بین علاوه بر مجازی شدن بسیاری از فعالیت های روزانه، نشر و تولید محتوا در محیط صفر و یک نیز به سبب نبود بسیاری از مشکلات و امکانات و بوروکراسی های اداری در حوزه چاپ، از جایگاه ویژه ای برخوردار شده است.

دسترسی و تکثیر آسان، باعث شده تا e-Booking یا همان کتاب های مجازی و نشر الکترونیک خودمان یک سر و گردن بالاتر از سایر «e» ها در دنیای مجازی قرار گیرد که این مهم علاوه بر برانگیختن توجه کارشناسان و مسئولان، تمرکز و توجه ویژه مدیران و دولتمردان کشورهای مختلف را نیز به خود جلب کرده است. چراکه طی چند سال گذشته علاوه بر تشکیل سازمان ها و نهادهای نظارتی بر نشر و ناشران الکترونیک، قوانین مرتبط با این حوزه نیز در بسیاری از کشورها تدوین، تصویب و به کار گرفته شده است. اما صدای گام های نشر الکترونیک سال ها پس از ورود رایانه به ایران شنیده شد که یکی از مهم ترین دلایل آن شاید دیر به کار گرفتن خط و زبان فارسی در محیط مجازی باشد. اما روی کار آمدن استانداردهای فارسی در محیط اینترنت و ویندوز از یک سو و ظهور پدیده وبلاگ آن هم از نوع فارسی اش از سوی دیگر باعث شد تا خط و زبان فارسی هر چه

نشریات بستگی دارد که این عوامل نیز به سیاست های حمایتی دولت از حوزه نشریات الکترونیک و رونق بازار اقتصادی توسط خود این نشریات وابسته است. او همچنین معتقد است: اصلی ترین حمایت از این حوزه رعایت حقوق مؤلف است.

اما برخی از فعالان این حوزه، حمایت های ارشاد را موجب رونق نشر الکترونیک عنوان می کنند. دکتر اتفاق رئیس مجمع ناشران الکترونیک در این باره می گوید: برای انتشار یک کتاب، حمایت هایی در نظر گرفته شده است ولی با توجه به آن که در نشر الکترونیک کاغذی وجود نداشته و صرفه جویی بسزایی در این زمینه صورت می گیرد ما امیدواریم حمایت هایی نیز برای نشر الکترونیک صورت بگیرد.

به هر حال همان طور که در ابتدا هم گفته شد به کارگیری فناوری های نوین با رشد شتابانی که دارند دیر یا زود تاثیر مستقیم و یا غیرمستقیم خود را بر زندگی ما خواهند گذاشت و طبیعتاً نشر الکترونیک هم بی تاثیر از این فناوری ها نیست. اما مهم ترین عامل موثر بر نشر الکترونیک همان تولید و ارتقای سطح محتواست؛ مؤلفه ای که این روزها از سوی بخش عظیمی از ناشران و برخی نهادهای دولتی مورد توجه قرار گرفته است.

البته برگزاری جشنواره هایی از این دست - هر چند به زعم بسیاری از کارشناسان هنوز هیچ یک از آنها نتوانسته اند به اهداف کامل خود دست یابند - بیانگر نگاه ویژه دولت به تولید و انتشار محتوای الکترونیکی در محیط مجازی است.

توجه بیشتر به محتوای الکترونیکی به صورت خاص و آگاه کردن دستگاه های دولتی تولیدکننده محتوا به اهمیت این موضوع، ایجاد صحنه تعاملی بین بخش دولتی و خصوصی در حوزه تولید محتوا و استفاده بهینه از تولیدات انجام شده با بودجه های ملی، تبیین جایگاه و اهمیت رسانه های دیجیتال و تبلیغ، ترویج، توسعه فرهنگ تولید و استفاده مناسب از بسته های نرم افزاری چندرسانه ای، فراهم آوردن بستر معرفی آثار و محصولات پدیدآورندگان و ارائه دهندگان، فراهم آوردن بستر تعامل موثر دست اندرکاران بسته های نرم افزاری چندرسانه ای با یکدیگر و مدیران و سیاستگذاران نظام از مهم ترین اهدافی است که مسئولان جشنواره ها و نمایشگاه هایی که در بخش نشر الکترونیک مشغول به فعالیت هستند دنبال می کنند.

محمدمامین شهرستانی، رئیس پیشین مجمع ناشران الکترونیک درباره کیفیت نشریات الکترونیکی می گوید: شاخصه هایی نظیر بازار مصرف، شمارگان و قیمت کالا به کیفیت این

سریع تر در محیط مجازی تکثیر یابد. توجه بسیاری از مخاطبان ایرانی به نشر الکترونیک و به دنبال آن در اختیار داشتن نیروهای جوان و کارآمد در آن حوزه باعث شد تا در کوتاه ترین زمان رشد چشمگیری را در این حوزه شاهد باشیم. شاید برگزاری چندین جشنواره و نمایشگاه طی سال های گذشته و با عناوین مختلفی همچون نمایشگاه ناشران الکترونیک، جشنواره نرم افزار و رسانه های مولتی مدیا، جشنواره نرم افزار و رسانه های دیجیتال و... گواه این مدعا باشد.

سالامیس
بزرگترین شهر، بزرگترین قیمت
هر سال ۲۸۰ پیش از میلاد
انتقارات بهزاد
مرکز بخش:
۶۶۹۶۵۳۳۰
۶۶۴۱۳۶۲۴

با طلوع خورشید بر فراز جزیره سالامیس خشمناک، پادشاه ایران، مملکت بود که سرانجام در آستانه یک پیروزی قاطع و کوبنده قرار خواهند گرفت. تیسوتوکس و یونانیا بسیار شجاع و بسیار انعطافپذیر بودند، اما مملکت هیچکس نتوانست در برابر برتری رعب آور نواگان ایران مقاومت کند.

قادرترین نسخه گلستان در جهان
گلستان سعدی دو زبانه یونسکو
نسخه اصل به خط پلوت سکسی
خطوط هر جیات سعدی
عروضه مستقیم (هرینه ار سال رایگان)
WWW.UNESCO.IR.COM
تلفن: ۲۲۹۰۲۷۲۶
فاکس: ۲۲۹۰۲۷۷۷

سازمان آگهی ها :
تلفن : ۲۲۲۵۵۲۴۶ فاکس : ۲۲۹۰۲۷۷۷

نگاهی به استاندارد حجم کتاب

کتاب‌های ۲ صفحه‌ای

اضافه کنیم از شیوه‌های گوناگون تبلیغی بهره جوییم»

سیدعلیرضا هاشمی مدیرعامل شرکت کتاب گستر، حجم پایین کتاب‌ها را امری عادی تلقی می‌کند و اذعان می‌دارد که در حوزه ادبیات کودک معمولاً کتاب‌ها در صفحات بسیار کم به چاپ می‌رسند و این جریانی است که در این حوزه بسیار مرسوم و عادی به نظر می‌آید. از هاشمی در ارتباط با آمار یونسکو که عنوان کرده یک نوشته برای این که عنوان کتاب را داشته باشد باید حداقل به ۴۸ صفحه برسد سوال می‌کنیم و او اظهار بی‌اطلاعی می‌کند.

مehوش قویمی هم در پاسخ به این سوال ابراز می‌کند که تاکنون این آمار رانندیده و نشنیده است. قویمی در ادامه می‌گوید: «در فرانسه کتاب‌هایی به چاپ می‌رسند که حجم بسیار پایینی دارند و شاید به ۲۹ یا ۳۰ صفحه هم نرسند، اما عنوان کتاب را بر خود دارند. کتاب، کتاب است و حجم آن خیلی اهمیت ندارد.»

وی همچنین ادامه می‌دهد: «در حال حاضر مشغول ترجمه کتابی هستم با عنوان «دوره گرد» که حجم بسیار پایینی دارد و تقریباً به ۳۰ صفحه می‌رسد. این ترجمه اگر چه بسیار کوتاه است اما قرار است در قالب یک کتاب به چاپ برسد.»

نجومیان در ادامه اضافه می‌کند: «اما معمولاً برای حجم نوشته‌ها حد و مرزی تعیین می‌کنیم که اعتباری است و نویسنده می‌تواند در حین نوشتن حد و مرز را بشکند.»

وی همچنین ادامه می‌دهد: «در ایران تعداد کتابخوان‌ها خیلی زیاد نیستند و ما گاهی ناچار می‌شویم برای این که به تعداد کتابخوان‌هایمان

را در میان حجم زیاد صفحات کتاب سردرگم می‌کند و در نهایت هم حرف تازه‌ای برای گفتن ندارد.»

امیرعلی نجومیان در نظری مشابه اذعان می‌دارد که حجم نوشته‌ها چندان اهمیت ندارد بلکه هدف نویسنده از آنچه می‌نویسد باید مورد توجه قرار گیرد.

در گزارش‌های آماری خانه کتاب طی هفته‌های اخیر، نکته‌ای توجه صاحب‌نظران را جلب کرد. در جدول شاخص‌های آماری کتاب و در ستون «کم‌ترین صفحه» کتاب‌هایی به چاپ رسیده بودند که حجم بسیار کمی داشتند و حتی به ۲۰ صفحه هم نمی‌رسیدند. اما نکته جالب تر آن که در گزارش آماری دو هفته گذشته خانه کتاب، کتابی به چاپ رسیده بود که دو صفحه بیشتر نداشت. این کتاب بهانه‌ای شد تا سراغ چند ناشر و نویسنده برویم و در ارتباط با حجم کتاب‌ها با آنها به گفت‌وگو بنشینیم.

صحبت را با سیدرضا یکرنگیان مدیر انتشارات خجسته شروع می‌کنیم. به نظر یکرنگیان برای این که بتوان به نوشته‌ای عنوان کتاب اطلاق کرد، معمولاً باید حجم خاصی داشته باشد. اما این ویژگی چندان هم با اهمیت به نظر نمی‌رسد. به اعتقاد وی آنچه قبل از هر چیز باید به آن توجه کرد مفهوم کتاب است و این که آیا نویسنده توانسته در ارتباط با موضوعی که از آن می‌نویسد اطلاعات کامل و جامعی ارائه دهد یا نه.

وی همچنین می‌افزاید: «گاهی نویسنده این توانایی را دارد تا با یک جمله به اندازه هزار صفحه به مخاطبش اطلاعات بدهد و گاهی این جریان روالی عکس می‌یابد و نویسنده مخاطب

گزارش آماری کتاب‌های منتشر شده به تفکیک موضوع شنبه ۸۶/۷/۲۱ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۲۵

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	متوسط صفحه
۱	کلیات	۲۰	۱۸	۲	۱۰	۱۰	۱۸	۲	۳۷۵۰	۲۷۵
۲	فلسفه و روان‌شناسی	۴۰	۱۶	۲۴	۱۶	۲۴	۴۰	۰	۴۷۰۰	۲۰۸
۳	دین	۱۰۵	۷۴	۳۱	۴۷	۵۸	۹۸	۷	۶۵۳۸	۲۶۴
۴	علوم اجتماعی	۶۵	۵۰	۱۵	۲۴	۴۱	۶۳	۲	۳۵۰۴	۳۰۳
۵	زبان	۳۹	۳۷	۲	۲۰	۱۹	۳۶	۳	۳۲۵۱	۳۰۸
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۲۳	۱۸	۵	۴	۱۹	۲۳	۰	۵۸۵۷	۳۲۵
۷	علوم عملی	۹۰	۶۷	۲۳	۴۵	۴۵	۸۶	۴	۲۵۹۳	۳۵۲
۸	هنر	۳۶	۲۱	۱۵	۱۸	۱۸	۳۵	۱	۳۶۶۹	۱۸۰
۹	ادبیات	۸۶	۶۳	۲۳	۳۷	۴۹	۸۱	۵	۲۲۴۱	۲۷۴
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۲۴	۱۶	۸	۱۰	۱۴	۲۳	۱	۲۲۸۳	۳۸۱
۱۱	آموزشی و کمک‌درسی**	۱۶۵	۱۶۴	۱	۲۸	۱۳۷	۱۶۲	۳	۳۹۴۱	۲۳۰
۱۲	کودک و نوجوان	۱۲۱	۸۹	۳۲	۸	۱۱۳	۱۱۱	۱۰	۶۷۶۸	۵۴
	جمع بندی	۸۱۴	۶۳۳	۱۸۱	۲۶۷	۵۴۷	۷۷۶	۳۸	۴۰۹۱	۲۶۳

* منظور از «تالیف» انواع آثار، به جز ترجمه (از جمله: تالیف، گردآوری، تلخیص، تحقیق، تصحیح، تنظیم، شعر و ...) است.

** منظور از موضوع «آموزشی و کمک‌درسی» کلیه کتاب‌هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه‌های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی مربوط هستند و مخاطبان آنها دانشجویان و دانش‌آموزان از پیش‌دبستانی تا دانشگاهی هستند.

تعداد ناشران	تعداد پدیدآورندگان: ۷۳۰			
	زن	مرد	زن	مرد
۳۹۳	۹۶	۵۹۵	۳۵	۱۰۴

* منظور از «مؤلف» پدیدآورندگان به جز مترجم (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) است

گزارش آماری

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش اطلاع‌رسانی خانه کتاب و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات خانه کتاب ارائه می‌شود.

از شنبه ۸۶/۷/۲۱ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۲۵، ۸۱۴ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است که توسط ۲۹۳ ناشر منتشر شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع آموزشی و کمک‌درسی و سپس کودک و نوجوان بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات دین، علوم عملی، ادبیات و سایر موضوعات قرار دارند.

شاخص‌های آماری کتاب

تعداد کتابهای منتشر شده	عنوان	۸۱۴ عنوان
ارزاترین کتاب	۲۰۰۰	ریال
مغزاترین کتاب	۴۵۰۰۰۰	ریال
بیشترین نوبت چاپ	۲۱۶	مرتب
بیشترین شمارگان	۵۰۰۰۰	نسخه
کمترین شمارگان	۵۰۰	نسخه
بیشترین صفحه	۱۷۱۲	صفحه
کمترین صفحه	۸	صفحه

زنگ زورخانه در کتاب کشتی گیر کانادایی

کشور به حساب می آید، هفته گذشته در سن ۸۱ سالگی درگذشت. این نویسنده بیشتر به خاطر رمان هایی معروف شد که در دهه ۱۹۶۰ سانسور شدند. با این حال رمان های ولکرز با چنان استقبالی روبه رو شد که چندین جایزه معتبر ادبی را نصیب وی کرد، اما او از پذیرفتن همه جوایز امتناع کرد. جان هنریک ولکرز در سال ۱۹۲۵ در اوگسگیست هلند به دنیا آمد. او پس از جنگ جهانی دوم در کنار هری مولیش در زمهر مطرح ترین نویسندگان آلمانی زبان شناخته شد. ولکرز در دهه ۶۰ میلادی با خلق چند رمان به اوج شهرت رسید و چند رمانش به فیلم تبدیل شد.

تن تن در ایستگاه آخر

پس از انتشار کتاب جنجالی تن تن در کنگو سرانجام نویسنده این مجموعه تصمیم گرفت به زندگی این ژورنالیست ماجراجو پایان دهد. کتاب مرگ تن تن آخرین جلد از مجموعه کتاب های تن تن به زودی در ۵۰۰ هزار جلد منتشر می شود حال آن که این کتاب را کورنلیا فونکر نویسنده آلمانی به رشته تحریر در آورده است.

رونمایی تازه ترین رمان ریچارد فورد

ریچارد فورد، برنده جایزه ادبی پولیتزر در حالی از تازه ترین رمان خود با عنوان ملودی زمین در آلمان رونمایی کرد که این نویسنده هفته گذشته با خواندن بخش هایی از رمان تازه خود در یک استودیو برای آلمانی زبان ها آن را به علاقه مندانش معرفی کرد.

نویسنده در این اثر زندگی روزنامه نگاری را روایت می کند که بعد از جدایی از همسر اولش ازدواج مجددی می کند و در پایان نیز به سرطان مبتلا می شود.

فورد متولد سال ۱۹۴۴ است و تا کنون جوایز پولیتزر، پن و فاکنر را دریافت کرده است.

این جایزه که با ارزش ترین جایزه ادبی در جهان اسپانیایی هاست، در حالی در هفته گذشته نصیب این نویسنده ۶۱ ساله شد که او به خاطر رمان El Mundo شایسته بهترین تقدیرها نیز شد. داستان این رمان درباره جوانی است که زندگی اش در چارچوب زندگی والدین از هم جدا شده ای روایت می شود. این نویسنده اسپانیایی پیش از این چندین جایزه ادبی را از آن خود کرده و آثار او به زبان های مختلف کشورهای اروپایی ترجمه و منتشر شده است.

زنگ روزخانه در سایت آموزون

به تازگی کتابی در سایت فروش اینترنتی کتاب آموزون معرفی شده است که به ورزش زورخانه ای می پردازد.

مارسلو دی سینتیو که از ورزشکاران رشته کشتی در کاناداست، این کتاب را با عنوان سفری به قلب ایران منتشر کرد که در آن به ورزش زورخانه ای ایران و آمیختگی آن با شعر فارسی پرداخته شده است. او با اشاره به سنت نقلی و منقبت خوانی در زورخانه ها، این نکته را بررسی کرده است که ایرانیان چگونه توانسته اند با خلاقیت خود این دو هنر را با هم وفق دهند.

نویسنده در این کتاب خاطرات خود را از سفر به ایران نوشته است. او مهمان نوازی ایرانی ها و سایر عادات آنان یاد کرده و درباره نظرهای سیاسی آنها نیز نوشته است: مردان ایرانی خیلی دوست دارند حرف بزنند؛ به خصوص در مورد شاعران و پهلوانان. سفری به قلب ایران ماه گذشته وارد بازار جهانی کتاب شد. مارسلو دی سینتیو کانادایی در سال ۲۰۰۳ به ایران سفر کرد و همین سفر دستمایه نگارش پهلوانان و شاعران شد.

درگذشت نویسنده کج خلق

جان ولکرز رمان نویس، شاعر و مجسمه ساز آلمانی که از نویسندگان بزرگ پس از جنگ این

مالی آن از سال ۲۰۰۲ به جایزه تی دی شهرت دارد، به خود اختصاص داد.

این داستان به خاطر شخصیت های عجیب آن و همچنین نثر طنزآمیز و جذاب الیس، نه فقط توجه کودکان، بلکه نظر مساعد منتقدان ادبی را نیز به خود جلب کرده است. دیگر برندگان این رقابت عبارتند از کتاب آشنایی کودکان با چرخه مرگ و زندگی، وقتی کوچولو بودی و کتاب Kanada بادیکنه غلط.

انتشار آثار کافکا

برای نخستین بار در زادگاهش

مجموعه کامل آثار فرانثس کافکا برای نخستین بار در زادگاهش به بازار نشر عرضه شد. انتشار آثار کافکا که در زمان حکومت نازی هاممنوع بود و در دوران استیلای کمونیست ها نیز با سکوت مواجه شده بود، هفته گذشته و برای اولین بار در پراگ - زادگاه این نویسنده - به زبان چکی انتشار یافت. انجمن ادبی کافکا که در شهر پراگ مستقر است با اعلام این که با انتشار سیزدهمین جلد از یادداشت ها و نامه های این نویسنده، طرح چاپ مجموعه آثار کافکا به طور کامل به پایان رسید، اعلام کرد: انجمن فرانثس کافکا بعد از تغییرات سیاسی در کشور چک با سرمایه ای در حدود ۳۶۰ هزار یورو طرح ترجمه آثار کافکا را به زبان چکی آغاز کرده بود. رمان ها و داستان های کوتاه فرانثس کافکا (۱۸۸۳-۱۹۲۴) به زبان آلمانی نوشته شده اند.

آثار کافکا با وجود وصیت او مبنی بر نابود کردن همه آنها، اکثراً پس از مرگش منتشر شدند. کافکا در یک خانواده آلمانی زبان در پراگ به دنیا آمد. وی زبان آلمانی را به عنوان زبان اول آموخت، ولی زبان چکی را هم تقریباً بی نقص صحبت می کرد.

با ارزش ترین جایزه ادبی اسپانیولی

برای خوزه میلاس

خوان خوزه میلاس نویسنده اسپانیایی برنده جایزه پلاننا، با ارزش ترین جایزه ادبی اسپانیا شد.

آن انرایت، نویسنده نام آور ایرلندی سرانجام و بعد از پشت سر گذاشتن سایر رقبا توانست جایزه ادبی من بوکر ۲۰۰۷ را که یکی از جوایز ادبی جهان است به خود اختصاص دهد.

آن انرایت، نویسنده ایرلندی برای تالیف رمان (The Gathering) در حالی برنده جایزه ادبی من بوکر ۲۰۰۷ شناخته شد که از امیدهای اصلی امسال - یعنی ایان مک اوان و لویید جونز - پیشی گرفت. محسن حمید، نیکولا بارکر و ایندرا سینها از دیگر نویسندگانی بودند که در فهرست نهایی نامزدهای این جایزه ادبی معتبر ۵۰ هزار پوندی ادبیات انگلیسی جای داشتند. (The Gathering) چهارمین رمان این نویسنده زن ۴۵ ساله است که قبلاً تولیدکننده تلویزیونی بود، داستان کتاب روایت یک زن ایرلندی است که خودکشی برادرش باعث می شود او به بررسی شجره خانوادگی و بررسی تاریخچه فامیلی عجیبشان بپردازد.

جایزه ادبی من بوکر به همراه جایزه نقدی ۵۰ هزار پوندی، هر سال به بهترین رمان انگلیسی زبان به قلم نویسنده ای از بریتانیا، ایرلند یا کشورهای مشترک المنافع اعطا می شود.

معرفی بهترین داستان کودک کانادا

کتاب انسانی متفاوت از دیگران برنده بهترین کتاب داستان کودکان کانادا شد.

این کتاب که برای کودکان گروه سنی ۹ تا ۱۲ سال نوشته شده است پیش از این نیز برنده جایزه کتاب بی سی برای ادبیات کودکان شده بود.

انسانی متفاوت از دیگران داستان کودکی به نام پیک است که همراه پنج تن از دوستانش تعطیلات تابستان را در خانه مادر بزرگ شان می گذرانند. پیک به طور اتفاقی دفترچه یادداشتی پیدا می کند که زمانی به پدرش تعلق داشت و به این ترتیب با خواندن این دفترچه، زندگی این پسر بچه دستخوش تغییر می شود. سارا الیس، نویسنده مقیم ونکوور کانادا به خاطر نگارش انسانی متفاوت از دیگران جایزه ۲۰ هزار دلاری داستان کودکان کانادا را که به واسطه حامی

سیر تاریخی تفسیرنگاری

حجت الاسلام محمدعلی مهدوی راد، دین پژوه

چند سال پیش تحقیق نسبتاً مسوطی از بنده با عنوان «تدوین الحدیث عند شیعه الامامیه» منتشر شد که مدتی است مشغول بازیبنی آن هستم تا اثری کامل تر از آن تحویل انتشارات دارالحدیث بدهم.

در این کتاب تاریخ حدیث در دوره ائمه اطهار علیهم السلام تا حدود عصر شیخ کلینی روایت شده است و قرار شده بخش نخستین مجموعه ای - از آغاز اسلام تا قرن سوم - باشد که از سوی دارالحدیث در مورد تاریخ حدیث منتشر می شود.

جز این کتاب با پژوهشگاهی در قم درباره تدوین و نگارش تاریخ تفسیر قرارداد بسته ام و قرار است در این کار گسترده، تاریخ حدیث طی چهارده قرن گذشته مورد بازپژوهی قرار گیرد. بخش نخستین این مجموعه که به تاریخ تفسیر در قرون اول و دوم هجری می پردازد هم اکنون مشغول بازیبنی نهایی است تا مگر در اواخر اسامیل یا اوایل سال آینده روانه بازار شود.

من در این کتاب به سیر تاریخی تفسیرنگاری قرآن کریم - بدون توجه به مذهب و مسلک - پرداخته ام و پیش بینی می کنم که جمع آمدن مباحث در شش مجلد میسر باشد.

در «کتابخانه تخصصی تفسیر و علوم قرآنی» نیز با همکاری آقایان نجارزاده و فاضل مشغول گردآوری و نشر رساله های کوتاه علمای شیعه از میان متون کهن هستیم. این مجموعه با عنوان «تراث الشیعه القرآنی» فعلاً به هفت مجلد رسیده که دو مجلد از آن منتشر شده و سه مجلد دیگر آن در دست انتشار است و هم اکنون نیز با همکاری مشغول آماده سازی مجلدات ششم و هفتم این کار هستیم. در این مجموعه رسالاتی از علمای برجسته شیعه نظیر قاضی نورالله شوشتری، شیخ الشریعه

اصفهانی پسر ابن عباس و ... گردآوری و تدوین شده است. علاوه بر این با یکی از شاگردانم که سوری الاصل است (دکتر ریاض الاحرس) با استفاده از یادداشت ها و فیش هایی که نوشته ام مشغول بازیبنی کتاب «تدوین الحدیث» هستیم که پیش تر در دارالهادی بیروت منتشر شده بود.

کتابی از سفر به لهستان

دکتر منصور ثروت، مدرس ادبیات

«جلجتای غرب» عنوان کتابی است که بیش از هر چیز رویکردی مردم شناختی در حوزه های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی به کشور لهستان دارد. من در این کتاب که حاصل مطالعه و سفر به لهستان است سعی کرده ام ضمن بازخوانی تاریخ لهستان، اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این کشور کهن را معرفی و بررسی کنم. درباره کتاب حاضر هنوز با ناشر خاصی صحبت نکرده ام.

باز نویسی سرنوشت

ابوالقاسم حسینجانی، شاعر و نویسنده

آخرین کتابی که از بنده منتشر شد اثری بود که نشر شاهد آن را با عنوان «فراسوی خیال خاکبان» - که مجموعه ای از نثرهای ادبی مرا با محوریت شهادت دربرمی گرفت - روانه بازار کرد. پس از این کتاب قرار بود نشر قومیه مجموعه دیگری از نثرهای ادبی مرا با موضوع طبیعت جان و جهان تحت عنوان «بهار،

نمی شود که نیاید! منتشر کند که متأسفانه تاکنون خبری از چاپ این مجموعه نشده است.

نشر تکا (توسعه کتاب ایران) نیز با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چندی است مشغول گردآوری مجموعه شعرهایی

از شاعران معاصر ایران برای انتشار است که بنده نیز در کنار دیگر دوستان شاعران یک مجموعه، تحویل ناشر محترم داده ام که مجموعه ای از غزل ها، مثنوی ها، دوبیتی ها و شعرهای آزاد مرا با جبین نگاشته «عشق کبریت نیست» دربرمی گیرد.

یک اثر قرآنی هم دارم که هنوز به مرحله چاپ نرسیده است. من در این کار پژوهشی ادبی، ضمن ترجمه مجدد برخی آیات با کلید واژه «ایایها الناس»، به بازفهمی آن پرداخته ام. این کتاب عنوان «آی آدم ها» را بر پیشانی خواهد داشت. مجموعه دیگری از نثرهای ادبی این سال ها را با محوریت خودشناسی، توبه و ... آماده کرده ام که «سرنوشت را می شود از سر نوشت» نام خواهد داشت.

آسیب ها و تهدیدهای اجتماعی

الهام میری آشتیانی، جامعه شناس

پس از انتشار کتاب «جامعه شناسی اعتیاد در ایران امروز» که سال گذشته از سوی نشر مهاجر روانه بازار نشر شد، هم اکنون تمام هم و غم خویش را مصروف سامان دادن به کتابی هستم که به بحث تهدیدات اجتماعی می پردازد.

من در این کتاب ضمن معرفی و شرح نظریه های جامعه شناختی موجود در مورد تهدیدات اجتماعی، در فصلی مجزا به روند پژوهشی برخی از این تهدیدات نظیر فرسایش سرمایه اجتماعی، اعتیاد، ایدز و ... پرداخته ام و سرانجام یک تحلیل آماری نیز برای این ده بند افزوده ام.

مجموعه مقالاتی را نیز درباره آسیب های اجتماعی نوشته ام که پس از فراغت از ویرایش اثر پیشین قصد تدوین آن را دارم. البته موضوع این کتاب با موضوع اثر پیشین تفاوت هایی جدی دارد چرا که مباحثی (نظیر کودکان خیابانی، خودکشی و ...) که در کتاب آسیب های اجتماعی مورد بحث قرار گرفته اند جزو آسیب ها به شمار می آیند و نه تهدیدات اجتماعی.

با وجود صحبت هایی که با برخی از ناشران کرده ام اما به دلیل قطعی نشدن ناشر، بهتر است از ناشر خاصی نام نبرم.

از بیدل تا مولانا

محمدکاظم کاظمی، شاعر و پژوهشگر

تصور می کنم همین روزها انتشارات عرفان گزیده ای از غزلیات بیدل دهلوی را به انتخاب و توضیحات بنده روانه بازار کند. من در این گزیده که چیزی حدود دو سال تمام وقت مرا صرف خودش کرده، در حجمی بالغ بر هشتصد صفحه، بیش از پانصد غزل از بیدل دهلوی شاعر بزرگ سبک هندی را انتخاب و شرح کرده ام.

کتاب دیگری هم با همین موضوع در دست بازخوانی و بازنویسی دارم که آن هم به نوعی بازاندیشی در ۱۳ غزل بیدل دهلوی است، با این تفاوت که در این کتاب، یک بحث تقریباً مفصل نیز در مورد ابهام و دشواری های شعر بیدل داشته ام و در کنار آن ۱۳ غزل برگزیده او را شرح کرده ام.

ناشر کتاب حاضر، انتشارات سوره مهر خواهد بود. در حوزه نشر نیز باید بگویم هنوز تعداد شعرهای سروده شده پس از مجموعه شعر «قصه سنگ و خشت» به حد مجموعه نرسیده است اما ظاهراً چاپ سوم این مجموعه نیز در حال اتمام است و باید منتظر بود تا انتشارات نیستان چاپ چهارم این مجموعه شعر را روانه بازار نشر کند.

علاوه بر این سه کتابی که عنوان کردم، مشغول تصحیح و ویرایش کتابی هستم که به زودی به مناسبت سال مولانا از سوی نشر عرفان روانه بازار خواهد شد.

این کتاب اثری است از شاعر و پژوهشگر فقید افغانی

خلیل الله خلیلی، درباره مولانا. این کتاب عنوان «نی نامه» را بر روی جلد دارد و شامل دو رساله از خود وی در شرح ۱۸ بیت آغازین مثنوی (موسوم به نی نامه) و چند رساله دیگر از پژوهشگران قدیمی است.

محمدکاظم کاظمی

محمدعلی مهدوی راد

سفر به جغرافیا

زهره فنی، جغرافیدان

دو کتاب در دست انتشار دارم که یکی از آنها تالیفی در زمینه توسعه است و برای تدریس در درس «نظریه های اقتصاد و توسعه» مقطع کارشناسی آماده کرده ام و دیگری ترجمه کتاب «جنسیت و توسعه» اثر خانم ژانت مامسن است و برای دانشجویان در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در زمینه علوم اجتماعی و مطالعات زنان و توسعه قابل استفاده خواهد بود.

همچنین کتاب «شهرهای کوچک، رویکردی دیگر در توسعه منطقه ای» که در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری تدریس می شود، پیش تر توسط انتشارات سازمان شهرداری ها منتشر شده بود ولی به دلیل تعطیلی این واحد نشر، چاپ سوم آن را باید به واحد نشر دیگری بسپارم که در این مورد هنوز تصمیم نهایی را نگرفته ام.

همین طور چاپ سوم کتاب «مقدمه ای بر تاریخ علم جغرافیا» توسط انتشارات امیرکبیر (در پایان سال ۸۵) انجام شد و هم اکنون با تصحیحات، تجدید نظر و اضافاتی که در آن صورت گرفته به صورت کامل تری در بازار کتاب موجود است.

دفاع از فلسفه

دکتر حسن فتحی، متن پژوه و مترجم فلسفه

چندی است که برگردان کتاب «تهافت التهافت» این رشد را برای انتشار تحویل موسسه حکمت داده ام. من در برگردان این کتاب، علاوه بر شرح آرا و اندیشه های این فیلسوف، شرحی نیز از سیمون برگ به فارسی ترجمه کرده ام که با تعلیقات و حاشیه ها و ... خودم همراه شده است.

این رشد این کتاب را در پاسخ به کتاب تهافت الفلاسفه امام محمد غزالی نوشته بود که به نوعی رفع اتهام از فلاسفه به شمار می آید و تأثیری شگرفت در فلسفه اسلامی به دنبال داشته است. جز این چندی است که مشغول ترجمه مجلد اول تاریخ فلسفه راتلج هستم که به تاریخ فلسفه غرب از آغاز آن تا افلاطون می پردازد.

در این مجلد که بخش اول آن تحویل ناشر شده، مقالاتی از فیلسوفان و شارحان برجسته فلسفه یونان باستان نظیر آسبورن، شوفیلد، کرفورد و ... به سرویراستاری ریچارد تیلور گردآوری شده است. تصور می کنم این کتاب در صورت مساعد بودن شرایط تا پایان سال روانه بازار شود.

هستی در رمان

خسرو حمزوی، داستان نویسی

پس از انتشار رمان «به رنگ برگ های سپیدار» چندی است که مشغول ویرایش و بازخوانی رمانی هستم که به نوعی در ادامه کارهای پیشین، دغدغه های ذهنی مرا با رویکردهای هستی شناسانه به جهان معاصر روایت می کند.

این رمان، عنوان «در هُرم نیمروز» را بر پیشانی دارد و چنان که گفتم مشغول چکش کاری نهایی آن برای تحویل به ناشر هستم. البته عجله ای ندارم و می خواهم اثری کم نقص تر ارائه کنم.